



**IHLAMUR ÇİÇEĞİNİN (*Tilia tomentosa* Moench.)
ÜRETİM, TÜKETİM VE PAZARLAMA YAPISIYLA
ORMAN KÖYLÜLERİNE KATKILARININ
BELİRLENMESİ (KARABÜK İLİ/YENİCE İLÇESİ
ÖRNEĞİ)**

Fatma ATEŞ

**2021
YÜKSEK LİSANS TEZİ
DOĞAL KAYNAKLARIN SÜRDÜRÜLEBİLİR
YÖNETİMİ VE PLANLAMASI**

**Tez Danışmanı
Doç. Dr. Ufuk COŞGUN**

**IHLAMUR ÇİÇEĞİNİN (*Tilia tomentosa* Moench.)
ÜRETİM, TÜKETİM VE PAZARLAMA YAPISIYLA ORMAN
KÖYLÜLERİNE KATKILARININ BELİRLENMESİ
(KARABÜK İLİ/YENİCE İLÇESİ ÖRNEĞİ)**

Fatma ATEŞ

T.C.

**Karabük Üniversitesi
Lisansüstü Eğitim Enstitüsü
Doğal Kaynakların Sürdürülebilir Yönetimi ve Planlaması Anabilim Dalında
Yüksek Lisans Tezi
Olarak Hazırlanmıştır**

**Tez Danışmanı
Doç. Dr. Ufuk COŞGUN**

**KARABÜK
ŞUBAT 2021**

Fatma ATEŞ tarafından hazırlanan ‘‘IHLAMUR ÇİÇEĞİNİN (*Tilia tomentosa* Moench.) ÜRETİM, TÜKETİM VE PAZARLAMA YAPISIYLA ORMAN KÖYLÜLERİNE KATKILARININ BELİRLENMESİ: (KARABÜK İLİ/YENİCE İLÇESİ ÖRNEĞİ)’’ başlıklı bu tezin Yüksek Lisans Tezi olarak uygun olduğunu onaylarım.

Doç. Dr. Ufuk COŞGUN

.....

Tez Danışmanı; Doğal Kaynakların Sürdürülebilir Planlanması ve Yönetim Anabilim Dalı

Bu çalışma, jürimiz tarafından Oy Birliği ile Doğal Kaynakların Sürdürülebilir Planlanması ve Yönetim Anabilim Dalı Yüksek Lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

Ünvanı, Adı SOYADI (Kurumu)

İmzası

Danışman: Doç. Dr. Ufuk COŞGUN (KBÜ)

.....

Üye: Prof. Dr. Mücahit COŞKUN (KBÜ)

.....

Üye: Prof. Dr. Kenan OK (İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa)

.....

KBÜ Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Yönetim Kurulu, bu tez ile, Yüksek Lisans derecesini onamıştır.

Prof. Dr. Hasan SOLMAZ

.....

Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Müdürü

“Bu tezdeki tüm bilgilerin akademik kurallara ve etik ilkelere uygun olarak elde edildiğini ve sunulduğunu; ayrıca bu kuralların ve ilkelerin gerektirdiği şekilde, bu çalışmadan kaynaklanmayan bütün atıfları yaptığımı beyan ederim.”

Fatma ATEŞ

ÖZET

Yüksek Lisans Tezi

İHLAMUR ÇİÇEĞİNİN (*Tilia tomentosa* Moench.) ÜRETİM, TÜKETİM VE PAZARLAMA YAPISIYLA ORMAN KÖYLÜLERİNE KATKILARININ BELİRLENMESİ: (KARABÜK İLİ/YENİCE İLÇESİ ÖRNEĞİ)

Fatma ATEŞ

Karabük Üniversitesi

Lisansüstü Eğitim Enstitüsü

Doğal Kaynakların Sürdürülebilir Yönetimi ve Planlaması Anabilim Dalı

Tez Danışmanı

Doç. Dr. Ufuk COŞGUN

Şubat 2021, 105 Sayfa

Odun Dışı Orman Ürünleri tüketimi ülkemizde ve tüm dünyada hızla artmaktadır. ODOÜ'nin üretimini gerçekleştiren orman köylülerinin toplama ve/veya hasat üretim tarzından elde ettiği gelir ise oldukça düşük düzeylerde kalmaktadır.

Çalışma alanı içerisinde; Yenice Orman İşletme Müdürlüğü orman alanlarından 13 köy, Karabük Orman İşletme Müdürlüğü kapsamında ise 2 orman köyü olmak üzere toplam 15 orman köyündeki orman köylüleri ihlamur çiçeği üretimi/toplayıcılığı yapmaktadır. Her köyden 5 işletmeyle olmak üzere toplam 65 işletmeyle görüşülmesi planlanmıştır. Fakat 72 işletmeyle yüz yüze anket uygulaması gerçekleştirilmiştir. 2015-2019 sürecinde yasal olarak toplam izni almış iki işletme bulunmaktadır.

Çalışmanın Amacı; Yenice İlçesi'nde ıhlamur çiçeği üretimi/toplayıcılığı yapan orman köylerinin sosyo-ekonomik yapılarını, Ihlamur çiçeği üretim ve pazarlama süreçlerini saptayarak, ıhlamur çiçeği üretimi/toplayıcılığı yapan orman köylerindeki aile işletmelerine ekonomik katkılarının belirlenmesi amaçlanmıştır.

Çalışmanın Kapsamı: Karabük ili Yenice İlçesi ve aynı zamanda Yenice Orman İşletme Müdürlüğü alanlarında ıhlamur çiçeği toplayıcılığı yapan 13 köy ile Karabük Orman İşletme Müdürlüğüne bağlı 2 köy olmak üzere toplam 15 köy kapsamında yürütülmüştür.

Çalışmanın Kısıtları Yenice İlçesi'nde ıhlamur çiçeği üretimi/toplayıcılığı yapan ve Yenice Orman İşletme Müdürlüğüne toplam izni alan orman köylüleri ile çalışması amaçlanmıştır. Ancak 6831 sayılı orman yasasına bağlı 302 sayılı ODOÜ tebliğine göre; 2015-2019 yılları arasında izin alarak ıhlamur çiçeği toplayıcılığı/üreticiliği yapanların örneklenmesi amaçlanmasına rağmen bu dönem için sadece iki ailenin olması birinci kısıtı oluşturmuştur. İkinci kısıtı ise; ormandan izinsiz ıhlamur çiçeği toplayıcılığı/üreticiliği yapanların anket uygulamalarına katılmama görüşünde olmaları oluşturulmuştur. Bu nedenle; Yenice Orman İşletmesine bağlı 13, Karabük Orman İşletmesine bağlı 2 orman köyünde olmak üzere, toplam 15 orman köyünde ve her köyde 5'den az olmamak kaydı ile ankete katılan aile işletmeleriyle olmak üzere toplam 65 aile işletmesiyle görüşmeler gerekmesine rağmen 72 adet aile işletmesiyle görüşme sağlanabilmiştir.

Çalışma bir alan araştırması niteliğindedir. Veriler ailelerle yüz yüze anket yöntemiyle elde edilmiştir. Çalışmayla Karabük İli Yenice İlçesi Yenice Orman İşletme Müdürlüğü orman alanlarından ıhlamur çiçeği Üretimi/toplayıcılığı yapan işletmelerin/ailelerin sosyo-ekonomik yapıları belirlenmiştir.

Ihlamur Çiçeği Üretimi/toplayıcılığının yöre orman köylüsüne ekonomik katkıları ortaya konulmuştur. Bu kapsamda Fayda Masraf Analizi, Net Bugünkü Değer ve iki farklı yönetim tarzı için İç Karlılık Oranları hesaplanmıştır. İşletmelerin sosyo-ekonomik özellikleriyle ilgili olarak Ki Kare analizi ile önemli görülen ilişkiler de irdelenmiştir.

ODOÜ olarak Ihlamur çiçeği üreten/toplayan işletmelerin ortalama geliri 52.18 TL'dir. Ihlamur çiçeği üretim/toplama iş ve işlemlerinde kişi başına günlük ortalama yaş üretim miktarı 10,15 kg/gün olarak tespit edilmiştir. Ihlamur çiçeği üretim/toplamasıyla elde edilen ürünü yaş-kuru ağırlık oranı ise %38,61 olarak belirlenmiştir. Elde edilen ürünün beklene ortalama satış fiyatı 85,42TL'dir. 2019 yılı için ortalama piyasa fiyatı 52,71'Tl, son satış fiyatı ise 52,18 TL olarak gerçekleşmiştir. Orman köylüsünün ihlamur çiçeği üretimi/toplayıcılığından kazanmayı umduğu fiyat ile piyasada gerçekleşen fiyat arasında ortalama %40 fark bulunmaktadır. Diğer yandan, nihai tüketici ürünü 120-140TL arasında bir değerden elde etmektedir. Bu değer üreticinin eline geçen değerden yaklaşık olarak %131 oranında daha düşüktür. Elde edilen yıllık gelir ortalama 233,21 \$/yıl (1.438,89 TL) olarak belirlenmiştir. Üretimle elde edilen giderler ve gelirler açısından ekonomik analizleri irdelendiğinde; Net Bugünkü Değerin 463, 80 TL olduğu, Fayda Masraf Oranının 7,96 olduğu görülmüştür. Ihlamur çiçeği üretimi/toplayıcılığına yönelik olarak oluşturulmuş olan İki farklı senaryo açısından da İç Karlılık Oranları %5'in üzerinde çıkmıştır. Ormancılık sektörü için genel olarak kabul edilen %3 oranının üzerinde bir iç karlılık oranı elde edilmesi bu işletmecilik uygulamasının karlı olacağını göstermektedir.

Anahtar Sözcükler : Orman köyleri, Sosyo-ekonomik analizler, Ihlamur çiçeği üretimi/toplayıcılığı, Odun dışı orman ürünleri

Bilim Kodu :120516

ABSTRACT

M. Sc. Thesis

CONTRIBUTION OF LINDEN FLOWERS TO FOREST VILLAGERS BY PRODUCTION, CONSUMPTION AND MARKETTING TRAITS (KARABUK PROVINCE/YENICE DISTRICTS EXAMPLE)

Fatma ATEŞ

Karabük University

Institute of Graduate Programs

Department of Sustainable Management and Planning of Natural Resources

Thesis Advisor:

Assoc. Prof. Dr. Ufuk COŞGUN

February 2021, 105 pages

Consumption of non-wood forest products (NWFP) has rapidly increased both Turkey and the World. However, profits obtained by the forest villagers who take advantage of NWFP because of yielding still remains at very low levels.

Forest villagers, from 15 villages which are composed of 13 villages from Yenice Forest Enterprise and of 2 villages Karabük Forest Enterprise areas, makes production by collection of ıhlamur çiçeği. Meetings were planned in 65 family enterprises, at least 5 family enterprises each villages. But, face-toface poll studies were conducted in 72 family enterprises. Two family enterprises have legal status for collection between the years of 2015 and 2019.

The aim of the study; It is aimed to determine the socio-economic structures of the forest villages engaged in linden flower production / gathering in Yenice District, the production and marketing processes of linden flower, and the economic contributions to family businesses in forest villages engaged in linden flower production / gathering. Insurance of the Study; It was carried out within the scope of a total of 15 villages, including 13 villages collecting linden flowers in the Yenice District of Karabük province and also in the Yenice Forest Management Directorate, and 2 villages affiliated to the Karabük Forest Management Directorate.

Limitations of the Study It is aimed to work with forest villagers who are engaged in linden flower production / gathering in Yenice District and who have received the total permit from the Yenice Forest Management Directorate. However, according to the notification of ODOÜ numbered 302 under forest law numbered 6831; Although it is aimed to sample those who collect / grow linden flowers between 2015 and 2019, the first constraint is that there are only two families for this period. The second limitation is; It has been established that those who engage in unauthorized linden flower collecting / breeding from the forest are of the opinion not to participate in the survey applications. Therefore; Although interviews were required with a total of 65 family businesses, 13 in the forest villages of Yenice Forestry and 2 in the forest villages of Karabük Forestry, no less than 5 in each village, and no less than 5 family businesses, 72 family businesses were interviewed.

The study is a field study. The data were obtained through face-to-face interviews with families.

Socio economic status of families who collect lime flower from forests where belong to Karabük and Yenice Forest İşletme Müdürlüğü. Contribution of ıhlamur çiçeği collection is put forward with this study, economically. Benefit-Cost Analysis, Net Present Value and Internal Profitability Ratios were calculated for two different

management styles in this context. Notable correlations were also examined by Chi-square analysis in relation to the socio-economic characteristics of the enterprises.

As NWFP, the average income of the enterprises that produce/collect linden flowers is 52.18 TL. Average daily wet linden flower production costs amount per person in the production/harvesting was determined as 10.15 kg / day. Wet-dry weight ratio of the product obtained by the production/collection of linden flower was determined as 38.61%. Expected average selling price is 85.42 TL. Average market price for 2019 was 52.71 TL, and maximum price was 52.18 TL. There is an average of 40% difference between the price the forest villager hopes to earn from linden flowers production/collection and actual price in the market. On the other hand, final consumer buys the product at a value between 120-140 TL. This amount is approximately 131% lower than the value received by the producer. Annual income was determined as an average of \$ 233.21/year (1,438.89 TL). Regarding economic analysis in terms of expenses and incomes obtained by production is examined, it has been observed that the Net Present Value is 463,80 TL, and the Benefit Cost Ratio is 7.96 In terms of two different scenarios created for linden flower production/collection, Internal Profitability Ratios have exceeded 5%. Obtaining an internal rate of profitability above 3%, which is generally accepted for forestry sector, shows that this management practice will be profitable.

Key Words :Forest village, socio-economic analysis, linden flower breeding / gathering, non wood, products,

Science Code :120516

TEŞEKKÜR

Bu tez çalışmasının planlanmasında, araştırılmasında, yürütülmesinde ve oluşumunda ilgi ve desteğini esirgemeyen, engin bilgi ve tecrübelerinden yararlandığım, yönlendirme ve bilgilendirmeleriyle çalışmamı bilimsel temeller ışığında şekillendiren tez Danışmanım Doç. Dr. Ufuk COŞGUN' a teşekkürlerimi sunarım.

Doğal Kaynakların Sürdürülebilir Yönetimi ve Planlaması Anabilim Dalı Başkanı Prof. Dr. Mücahit COŞKUN' a, çalışmanın çeşitli süreçlerinde katkı veren öğretim üyeleri, Prof. Dr. Kenan OK' a, Doç. Dr. Cumhuri GÜNGÖROĞLU'na, Dr. Öğrt. Üyesi Damla YILDIZ'a ve Dr. Öğrt. Üyesi Kâmil SARP KAYA' ya teşekkür ederim. Bu yüksek lisans tezinin desteklenmesini sağlayan Türkiye Kalkınma Vakfı'na ve Yöneticilerine teşekkür ederim.

Yüksek Lisans tezimin yürütülmesi ve sonuçlandırılmasında bana destek veren annem ve babama, beni motive eden ilgisiyle, yapıcı yorumlarıyla, güveni ve önerileriyle bana destek olan bu zorlu süreçte beni yalnız bırakmayan çalışma süreci boyunca anlayışını esirgemeyen ablam Selcan ÖZDEMİR ve eşi Kadir ÖZDEMİR' e ve kardeşim Sinan ATEŞ' e teşekkür ederim.

Tez çalışmasına yardımları bulunan Doğa koruma ve Milli Parklar X. Bölge Müdürlüğü Karabük Doğa Koruma ve Milli Parklar Şube Müdürü Ahmet IŞIK ve Karabük Doğa Koruma ve Milli Parklar Şube Mühendisi İsmail SEVİMLER' e teşekkür ederim.

Çalışma sürecinde ıhlamur çiçeği üretim/toplama süreçlerinde bulunmamızı hoş görerek yardımlarını esirgemeyen yöre orman köylülerine, Yenice Orman İşletme Müdürlüğü ve çalışanlarına teşekkür ederim.

İÇİNDEKİLER

	<u>Sayfa</u>
KABUL.....	ii
ÖZET.....	iv
ABSTRACT.....	vii
TEŞEKKÜR.....	x
İÇİNDEKİLER	xi
ŞEKİLLER DİZİNİ.....	xvi
ÇİZELGELER DİZİNİ	xvii
KISALTMALAR	xx
BÖLÜM 1	1
GİRİŞ	1
1.1. ÇALIŞMANIN AMACI	5
1.2. ÇALIŞMANIN KAPSAMI.....	5
1.3. ÇALIŞMANIN KISITLARI	5
1.4. IHLAMURUN BOTANİK ÖZELLİKLERİ VE YAYILIŞI	6
1.5. ÇALIŞMA ALANININ TANITIMI	8
BÖLÜM 2	12
LİTERATÜR ÖZETİ.....	12
BÖLÜM 3	22
MATERYAL YÖNTEM	22
3.1 MATERYAL	22
3.2.YÖNTEM	22
3.2.1. Veri Toplama Yöntemi	22

	<u>Sayfa</u>
3.2.2. Yüz Yüze Anket Verileri	22
3.2.3. Ihlamur Çiçeği İşletmeciliğinin Ekonomik Analizi	24
3.2.4. Yönetim Seçeneklerinin İç Karlılık Hesaplamalarında Temel Alınan Ortak Varsayımlar	29
BÖLÜM 4	33
BULGULAR	33
4.1. ZONGULDAK ORMAN BÖLGE MÜDÜRLÜĞÜ YENİCE ORMAN İŞLETME MÜDÜRLÜĞÜ KAYADİBİ ORMAN İŞLETME ŞEFLİĞİ IHLAMUR ÜRETİM PLANININ DEĞERLENDİRİLMESİ	33
4.2. ANKET BULGULARI	35
4.2.1. Demografik Özellikler	35
4.2.1.1. Cinsiyet	35
4.2.1.2. Eğitim	36
4.2.1.3. Yaş Grupları	37
4.2.1.4. Nüfusun Hanelere Göre Dağılımı	37
4.2.1.5. Üreticilerin Sosyal Güvence Durumu	37
4.2.1.6. Üreticilerin Temel Geçim Kaynağı	39
4.2.1.7. Üreticilerin Engel Durumu	39
4.2.1.8. Hane Halkı Göç Durumu	40
4.2.2. Ihlamur Çiçeği Üretimiyle İlgili Genel Bulgular	40
4.2.2.1. Üretimde Yaşanan Güçlükler	41
4.2.2.2. Toplanma Zamanı	41
4.2.2.3. Çiçeklenme Süresi	42

4.2.2.4. Toplanma Şekli ve Zamanı	42
4.2.2.5. Ihlamur Çiçeği Toplarken Kullanılan Ekipmanlar.....	43
4.2.2.6. Ihlamur Toplayıcıları ve Toplama Süresi.....	43
4.2.2.7. Alana Gidiş Sayısı.....	44
4.2.2.8. Çiçeklerin Ayrıştırılma İşlemi.....	45
4.2.2.9. Kişi Başı Üretim Miktarı.....	45
4.2.2.10. Ağaç Başı Üretim Miktarı ve Süresi	46
4.2.2.11. Günlük Çalışma Süresi.....	46
4.2.2.12. Üretici Yaş aralığı	47
4.2.3. Ihlamur Çiçeği Kurutma Süreci	47
4.2.3.1. Kurutma Yeri ve Yöntemi.....	47
4.2.3.2. Kuruma Süresi.....	48
4.2.3.3. Kurutulurken Uygulanan İşlemler.....	49
4.2.3.4. Öz Tüketim Amacıyla Ayrılan Miktar	50
4.2.3.5. Yaş-Kuru Ağırlık Değişim Oranı	50
4.2.4. Ihlamur Çiçeğinin Paketleme ve Depolanma Süreci	51
4.2.4.1. Paketleme Süresi	51
4.2.4.2. Kuru Üretim Miktarı	51
4.2.4.3. Depolanma Şekli ve Yeri	52
4.2.4.4. Depo Şartları	53
4.2.5. Ihlamur Çiçeği Üretiminin Maliyetleri	53
4.2.5.1. Yakıt Maliyeti	53

	<u>Sayfa</u>
4.2.5.2. İşçi Maliyeti.....	54
4.2.5.3. Ihlamur Çiçeği Gelir/Gider Oranı	54
4.2.5.4. Ihlamur Çiçeği Pazarlama Süreci.....	55
4.2.5.5. Satış Öncesi Uygulanan İşlemler	55
4.2.5.6. Satış Ambalajı	55
4.2.5.7. Satış Şekli.....	56
4.2.5.8. Pazarlama Kanalları	56
4.2.5.9. Satış Fiyatı Beklentisi.....	56
4.2.5.10. Pazar Fiyatı.....	57
4.2.5.11. Fiyat Beklentisi	57
4.2.5.12. Pazarlama Sürecinde Üreticinin Memnuniyet Durumu	58
4.2.5.13. Elde Edilen Yıllık Gelir.....	59
4.2.5.14. Üretim Süreçlerinde İş Sağlığı ve Güvenliği	60
4.2.6. Ekonomik Analizler	61
4.2.6.1. İç Karlılık Oranı (İKO)	61
4.2.6.2. İkili Karşılaştırmalar Hipotez Analizleri.....	62
BÖLÜM 5	67
TARTIŞMA	67
5.1. IHLAMUR ÇİÇEĞİ ÜRETİMİNİN PLANLANMASI.....	67
5.2. IHLAMUR ÇİÇEĞİ TOPLAYICISI/ÜRETİCİSİ AİLE İŞLETMELERİNİN BAZI SOSYO EKONOMİK VERİLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ	68
5.3. EKONOMİK ANALİZ MODELLERİ.....	73

5.4. AİLE İŞLETMELERİNİN BAZI SOSYO-EKONOMİK ÖZELLİKLERİ İLE IHLAMUR ÇİÇEĞİ TOPLAYICILIĞI/ÜRETİCİLİĞİ ARASINDAKİ İLİŞKİLERİN DEĞERLENDİRİLMESİ.....	77
BÖLÜM 6.....	79
SONUÇ ve ÖNERİLER	79
KAYNAKÇA	87
EK AÇIKLAMALAR A.....	94
Ek A 1: Anket Formu	95
Ek A 2: Anket Verileri Tanımlayıcı İstatistikleri	104
Ek A 3: Ormanda Ihlamur Çiçeği Üretim/Toplama	105
ÖZGEÇMİŞ	106

ŞEKİLLER DİZİNİ

	<u>Sayfa</u>
Şekil 1.1. 1990-2019Yılları arasında ıhlamur üretim miktarı.....	5
Şekil 1.2. Ihlamur çiçeği	7
Şekil 1.3: Yenice İlçesi lokasyon haritası	9
Şekil 1.4. Yenice İlçesinde ıhlamur çiçeği dağılışı	11

ÇİZELGELER DİZİNİ

Sayfa

Çizelge 3.1. Periyodik gelirlere göre yönetim-I seçeneğinin İKO bulguları	26
Çizelge 3.2. Periyodik gelirlere göre yönetim-II seçeneğinin İKO bulguları	27
Çizelge 3.3. Ağaçlandırma yatırım masrafları	29
Çizelge 4.1. Kayadibi Orman İşletme Şefliği ıhlamur alanlarının dağılımı	34
Çizelge 4.2. Kayadibi Orman İşletme Şefliği ıhlamur ormanlarında alan ve servet dağılımı	34
Çizelge 4.3. ıhlamur üreticilerinin cinsiyete göre dağılımı.....	36
Çizelge 4.4. ıhlamur üreticilerinin eğitim durumu	36
Çizelge 4.5. ıhlamur çiçeği üreticilerinin okur yazarlık durumu	36
Çizelge 4.6. ıhlamur üreticilerinin yaş aralığı.....	37
Çizelge 4.7. ıhlamur üreticisi nüfusun hanelere göre dağılımı	37
Çizelge 4.8. ıhlamur üreticilerinin sosyal güvence durumu	38
Çizelge 4.9. ıhlamur üreticilerinin sosyal güvenceden yoksunluk nedenleri.....	38
Çizelge 4.10. ıhlamur üreticilerinin sosyal güvence türü	38
Çizelge 4.11. ıhlamur üreticilerinin temel geçim kaynağı.....	39
Çizelge 4.12. Hane halkı göç durumu	40
Çizelge 4.13. Göç nedenleri	40
Çizelge 4.14. ıhlamur toplanırken yaşanan güçlükler.....	41
Çizelge 4.15. ıhlamur çiçeğinin toplanma zamanı.....	41
Çizelge 4.16. ıhlamur Çiçeği çiçeklenme süresi	42
Çizelge 4.17. ıhlamur çiçeğinin toplanma zamanı.....	43
Çizelge 4.18. ıhlamur çiçeği toplanırken kullanılan ekipmanlar	43
Çizelge 4.19. ıhlamur çiçeği toplanma süresi	44
Çizelge 4.20. ıhlamur çiçeği toplayıcıları	44
Çizelge 4.21. Alana gidiş sayısı	44
Çizelge 4.22. ıhlamur çiçeğinin ayrıştırma işlemi süresi.....	45
Çizelge 4.23. Günlük kişi başı yaş ıhlamur çiçeği üretim miktarı.....	45

Sayfa

Çizelge 4.24. Ağaç başına düşen günlük yaş ıhlamur üretim miktarı.....	46
Çizelge 4.25. Ağaç başına düşen yaş ıhlamur çiçeği üretim süresi	46
Çizelge 4.26. Günlük çalışma süresi	47
Çizelge 4.27. Ihlamur üreticilerinin yaş aralığı.....	47
Çizelge 4.28. Ihlamur çiçeğinin kurutulduğu yer	48
Çizelge 4.29. Ihlamur çiçeğini kurutma yöntemi.....	48
Çizelge 4.30. Ihlamur çiçeği kurutma süresi.....	48
Çizelge 4.31. Ihlamur çiçeği kurutulurken uygulanan işlemler	49
Çizelge 4.32. Ihlamur çiçeğini kuruturken uygulanan işlemlerin sıklığı.....	49
Çizelge 4.33. Ihlamur çiçeği kurutma işlemi süresi	50
Çizelge 4.34. Öz tüketim miktarı	50
Çizelge 4.35. Ihlamur çiçeğinin yaş-kuru ağırlık değişimi	51
Çizelge 4.36. Ihlamur çiçeği paketleme süresi.....	51
Çizelge 4.37. Ihlamur çiçeğinin kuru üretim miktarı	52
Çizelge 4.38. Ihlamur çiçeği depolanma şekli	52
Çizelge 4.39. Ihlamur çiçeğinin depolanma yeri	53
Çizelge 4.40. Yakıt maliyeti.....	54
Çizelge 4.41. İşçi maliyeti.....	54
Çizelge 4.42. Gelirlerin İçerisindeki Giderlerin oranı	55
Çizelge 4.43. Satış öncesi uygulanan işlemler	55
Çizelge 4.44. Satış ambalajı	56
Çizelge 4.45. Pazarlama kanalları	56
Çizelge 4.46. Satış fiyatı beklentisi.....	57
Çizelge 4.47. Piyasada oluşan satış fiyatı	57
Çizelge 4.48. Satış fiyatı beklentisi.....	58
Çizelge 4.49. Avans kriterinin memnuniyet derecesi	58
Çizelge 4.50. Güven kriterinin memnuniyet derecesi	59
Çizelge 4.51. Kalite kriterinin memnuniyet derecesi.....	59
Çizelge 4.52. Ihlamur çiçeği satışından kazanılan yıllık gelir	60
Çizelge 4.53. Üreticilerin iş kazası geçirme/duyma durumu	60
Çizelge 4.54. İş Sağlığı ve Güvenliği önlem alma durumu	61
Çizelge 4.55. Cinsiyet ile kuru üretim miktarı arasındaki ilişki durumu	62

Çizelge 4.56. Kuru üretim miktarıyla eğitim arasındaki ilişki durumu	63
Çizelge 4.57. Geçim kaynağı ile yıllık gelir arasındaki ilişki durumu.....	63
Çizelge 4.58. Sosyal Güvence ile kuru üretim miktarı arasındaki ilişki durumu	64
Çizelge 4.59. Yaş grupları ile eğitim arasındaki ilişki durumu.....	64
Çizelge 4.60. Geçim kaynağı ile kuru üretim miktarı arasındaki ilişki durumu	65
Çizelge 4.61. Kuru üretim miktarı ile yıllık gelir arasındaki ilişki durumu.....	66
Çizelge 4.62. Kuru üretim miktarı ile öz tüketim miktarı arasındaki ilişki durumu .	66

KISALTMALAR

BAĞKUR:	Esnaflık ve Sanatkarlar ve Diğer Bağımsız Çalışanlar Sosyal Sigortalar Kurumu
FMO :	Fayda masraf oranı
İ+ :	NBD değeri pozitif yapan faiz oranı
İ- :	NBD değeri negatif yapan faiz oranı
İKO :	İç karlılık oranı
NBD :	Net bugünkü değer
NBD+ :	Pozitif net bugünkü değer
NBD- :	Negatif net bugünkü değer
NWFP:	Non wood forest products
SGK :	Sosyal Güvenlik Kurumu
OBM :	Orman Bölge Müdürlüğü
ODOÜ:	Odun dışı orman ürünleri
OİM :	Orman İşletme Müdürlüğü
ORKÖY:	Orman ve Köy İlişkileri Genel Müdürlüğü
ÖBA :	Önemli bitki alanı
TÜFE :	Tüketici fiyatları endeksi
TÜİK :	Türkiye İstatistik Kurumu
TOD :	Türkiye Ormancılar Derneği

BÖLÜM 1

GİRİŞ

İçinde bulunduğumuz yüz yılda ortaya çıkan sürdürülebilirlik kavramının önemi her geçen gün artmaktadır. Bu kavram ilk defa 1972 yılında, Stockholm’de yapılan İnsan Çevresi Konferansı sırasında kullanılmaya başlanmış, konferans sonunda Stockholm Çevre Bildirgesi yayımlanmıştır. Bunu 1976’daki Barcelona Sözleşmesi izlemiştir. 1987 yılında Dünya Çevre ve Kalkınma Komisyonu tarafından yayımlanan, Ortak Geleceğimiz (Our Common Future) olarak adlandırılan ve Bruntland Raporu olarak bilinen rapor ise sürdürülebilirliğin günümüzde de kullanılan tanımını ortaya koymuştur (Erdede ve Bektaş, 2014) Birçok tanımlanan sürdürülebilirlik Ruckelshaus’a (1989) göre; Sürdürülebilirlik, ekonomik büyüme ve kalkınmanın belirlenen sınırlar dahilinde gerçekleşmesi ve zaman içinde sürdürülmesi gerektiğine dair yeni ortaya çıkan doktrindir. Mazurkiewicz (2004)’e göre ise çevresel sürdürülebilirlik kurum ve kuruluşların üretimlerinde ve tesis planlamalarında, atıkları ve zararlı salınımları en aza indirmek, kaynakların kullanımında verimliliği artırmak ve ülke kaynaklarından gelecek nesillerin üst düzeyde yararlanmalarını sağlamak olarak tanımlanmıştır. Bu kavram daha çok ekosistem ve doğal kaynaklar ile ilişkilendirilmiştir.

İnsanoğlu yüzyıllardır doğal kaynakları kullanarak yaşamını sürdürmüş olup, doğanın hakimiyetine karşılık kaynaklardan yararlanmayı ve kullanmayı öğrenmiştir. Henüz kent medeniyeti ortaya çıkmadan topraktan, ormanlardan, hayvanlardan ve su kaynaklarından faydalanmayı öğrenmişlerdir. Bilgi ve tecrübelerini çeşitli yöntemlerle gelecek nesillere aktarma yoluna gitmişlerdir.

Tarihte ilk ekonomik faaliyetlerin gerekleŖtiđi kırsal alanlarda, günümüzde de mevcut doğal kaynaklardan (toprak, ormanlar, hayvanlar, su kaynakları) istifade etmek yaŖamsal bir gereklilik olarak karŖımıza çıkmaktadır. Gerek kamusal yatırımlar gerekse özel teŖebbs, faydalanmayı st düzeye çıkartacak ve yöre halkı ile ülke ekonomisine önemli düzeyde katkı sağlayacaktır. Elbette elde edilecek gelir ancak bu kaynakların sürdürülebilir kullanılması ve yönetilmesi ile mümkün olacaktır.İnsan vre iliŖkilerinin önemli bir bileŖeni olan orman ve orman köylüsü iliŖkileri, ülkemizde halen önemini korumaktadır. Avrupa lkelerinin aksine ülkemizde sayısı azımsanmayacak düzeyde bir nüfus, ormana bağımlı olarak yaŖamaktadır. Bu nedenle orman köylülerinin sorunlarını gidermek, köylülerinin ormanlar üzerindeki olumsuz etkilerini ortadan kaldırmak ve bu köylülerinin kalkındırılmalarını sağlamak amacıyla eŖitli politikalar uygulanmaktadır (Solmaz, 2007). Ülkemizde 20 bin orman köyünde yaklaŖık 7 milyon orman köylüsü yaŖamaktadır. Kırsal kesimde yaŖayan her 3 kiŖiden 1'i orman kylsdr (TOD, 2019). Orman köylerindeki zor yaŖam koŖulları, ulaŖım olanaklarının geliŖmesi, kitle iletiŖim araçlarının eŖitlenip etkilerinin artması, çocukların eğitim gereksinimi, kent yaŖamının çekiciliği, vb. nedenler, köylerden kentsel yaŖama gu artırmıŖtır (Alkan, 2014).

Orman köyleri, diğer köylere oranla genellikle daha st yükseltilerdeki arazilerde bulunmakta ve buralarda yaŖayan insanlar daha zor coğrafik ve iklimsel koŖullarla mücadele etmek zorunda kalmaktadır. Bu köylerdeki tarım alanlarının az, çok parçalı ve engebeli, verimin dŖk, pazara ulaŖım olanaklarının genellikle kısıtlı oluŖu, yaŖamı olumsuz yönde etkilemektedir (Alkan ve Toksoy 2008). Arazi ve iklim koŖulları nedeniyle tarımsal üretimin kısıtlı olduğu orman köylerinde ormanlara olan bağımlılık fazladır. BaŖta yakacak odun olmak üzere orman kaynakları, insanların yaŖamalarında önemli bir yere sahiptir (Alkan, 2014).

Odun dıŖı orman rnleri (ODOÜ); kendi alt sektörlerini oluŖturan ilaç, kimya, gıda, katkı maddeleri ve kozmetik sektörlerine hammadde temin etmede ve meydana getirdiği yüksek katma değerıyla, istihdam ve diğer sanayi kollarına pazar yaratma konusunda ormancılık ekonomisinde ciddi bir öneme sahiptir. Genellikle doğadan toplanan bu bitkiler, kendinzg nitelikleri nedeniyle tüketicilerin satın almak için özel çaba gösterdikleri ürünlerdir (Göksu ve Adanacioğlu, 2018). ODOÜ' nn önemi,

ortaya çıkan faydanın çok yönlü (ekonomik, sosyal, kültürel, ekolojik vb.) oluşunun yanında, faydalanan kitlenin ve faydalanma alanlarının genişliğinden de kaynaklanmaktadır. Gerçekten de bugün Türkiye’de bu ürünler, özellikle kırsal kesimde, gelir dengesi, işlendirme ve ekolojik turizm ve benzeri açılardan dikkat çekmektedir. ODOÜ bazı yörelerde kırsal kesime, klasik ormancılık ve odun hammaddesi üretiminden daha büyük gelir sağlayabilmektedir (Büyükgebiz vd., 2008). ODOÜ’ nün ülkemizde kültüre alınarak yetiştirme biçimi birkaç bölgesel yerin dışında henüz yaygınlaşmamıştır. Bu yüzden ODOÜ’ nün yönetim, üretim ve koruma sorumluluğu halen ormancılık kurumlarındadır (Altunel, 2011).

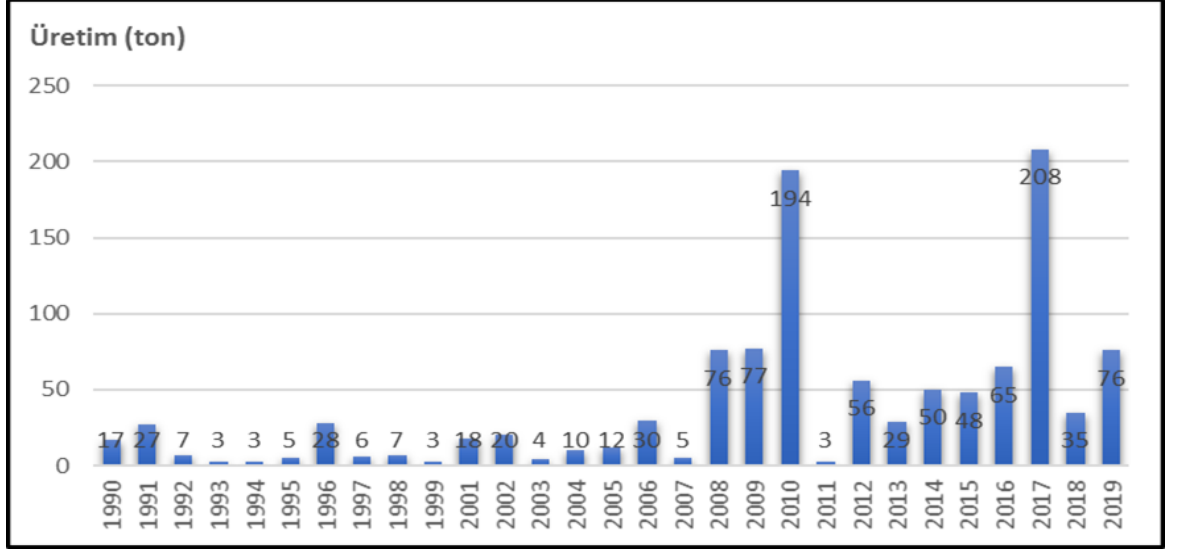
Doğal ürünlere yönelik eğilimlerin arttığı son yıllarda özellikle ormandan elde edilen bazı ürünler ekonomik, sosyal ve kültürel açıdan taşıdıkları potansiyel ile ön plana çıkmaya başlamıştır. Ormanın veya ağacın odun olarak kabul edilmeyen, kök, yaprak, çiçek gibi parçaları ile mantarlar, çalılar gibi odun üretimiyle doğrudan ilgisi bulunmayan orman elemanlarından üretilen bu ürünlerin insanlığın ilk zamanlarında da kullanım alanı bulduğu bilinmektedir. Ancak, ormancılık sektörü açısından önceleri yan ürün olarak görülen ve odun ürünü yanında pek de ön plana çıkmayan bu ürünlere yönelik talebin değişerek, çeşitlenerek arttığı, orman yönetimi içerisinde özel bir önem kazanarak, ikincil ürünler olarak görülmekten çıkarak, ODOÜ şeklinde ifade edilmeye başlandığı görülmektedir. ODOÜ günümüzde toplumun önemli kesiminin dikkatini çekmekte ve kentlerden kırlara kadara çok geniş bir toplum kesimi bu ürünleri bir şekilde kullanmaktadır (Yıldırım, 2012).

ODOÜ’ nün değeri, üretimi ve değerlendirilmesi tüm dünyada artış göstermektedir. Bu artışın temelinde ODOÜ’ nün kullanım alanının artması başlıca etkili faktördür. ODOÜ’ nün kullanım alanlarına bakıldığında, tıp, eczacılık, gıda, kimya, kozmetik vb. olduğu görülmektedir. Boya yapımında kullanılan yabancı bitkilerden elde edilen boyalar halen Anadolu’nun bazı yerlerinde halı, kilim ve giyecek boyamasında kullanılmaktadır ve bunlar oldukça değerlidir (Di et all., 2018; Altunel, 2011). Önceleri kendi ihtiyaçları için kullandıkları ürünleri pazarlama ve satma imkânı bulunan bu toplumların yararlanma biçimlerinin de düzenlenmesi gerekmektedir. Dünyada bilindiği üzere hiçbir kaynak sonsuz değildir ve bilinçsiz kullanılan her kaynak yok olma tehlikesi ile karşı karşıyadır.

Dünya çeşitli coğrafyalardan oluşmaktadır. Dolayısıyla her bir coğrafyanın kendine özgü bitki yapısı, toplulukları ve ekolojisi bulunmaktadır. Sözü edilen ürünlerin üretimine bakıldığında birçok bölgede geleneksel yöntemlerle bu ürünlerden toplama yapıldığı görülmektedir. Üretim şekli farklı olmakla birlikte ülkelerin ürünlere olan talepleri de farklı olabilmektedir. Özellikle son yıllarda gelişim gösteren sertifikasyon konusunun ODOÜ' nün üretimine etkisi olduğu gibi pazarlanması ve satışına da etki etmektedir (Yıldırım, 2012).

Kılıç, 2018 çalışmasında; arşiv belgelerinden yola çıkarak Osmanlı'da odun dışı orman ürünlerini ve kullanım alanlarını ortaya koymuştur. Buna göre; donanmanın ihtiyacını karşılamak amacıyla ormanlardan faydalanma Yıldırım Beyazıt dönemine denk gelen 1390'lı yıllara dayanmaktadır. Ayrıca kereste dışında katran zift ve reçine de tersane kullanılmak üzere temin edilmektedir. Deri ve dokuma sanayinde boya olarak; kızkök, akçağaç, zencefil, kına safran, çehri gibi ODOÜ yer almaktadır. Hastalıkların tedavisinde de ODOÜ' den faydalanılmaktadır. Tanzimat dönemiyle birlikte yurtdışı sergilere katılan Osmanlı Devleti Sultan Ahmet Meydanı'nda ulusal bir sergi düzenleyerek ODOÜ yerli ve yabancı ziyaretçilere tanıtılmıştır.

ODOÜ' nün uluslararası ticareti pek çok üründe olduğu gibi birtakım kurallara dayanır ve çeşitli düzenlemeler mevcuttur. Birçok ürün toplayanların kendi gereksinimleri için veya yerel olarak kullanılmasına rağmen bir kısım ürün de işlenmemiş olarak uluslararası pazarlara girmektedir. Bu ürünler döviz girdisi açısından gelişmekte olan ülkeler için önemli bir yere sahiptir. ODOÜ' de gümrük vergilerinin haricinde farklı kısıtlamalar da mevcuttur. Bu sınırlamalar ülkeden ülkeye ve ürün çeşidine göre farklılık gösterir (Di et al., 2018; Altunel, 2011). Ülkemiz ODOÜ' nün dış satım ve dış alım miktarları. ODOÜ' ler ticaret hacmi oldukça dikkat çekici bir noktaya gelmiştir. 2010 yılı verilerine göre dış satım 95 milyon \$ dış alım ise 55 milyon \$ düzeyine gelmiştir. İhlamurun yıllara göre üretim miktarları Şekil 1.1'de gösterilmiştir. Buna göre; son yıllarda üretimde artış olduğu görülmektedir.



Şekil 1.1. 1990-2019 Yılları arasında ıhlamur üretim miktarı.

1.1. ÇALIŞMANIN AMACI

Yenice İlçesi'nde ıhlamur çiçeği üretimi/toplayıcılığı yapan orman köylerinin sosyo-ekonomik yapılarını, ıhlamur çiçeği üretim ve pazarlama süreçlerini saptayarak, ıhlamur çiçeği üretimi/toplayıcılığı yapan orman köylerindeki aile işletmelerine ekonomik katkılarının belirlenmesi amaçlanmıştır.

1.2. ÇALIŞMANIN KAPSAMI

Karabük ili Yenice İlçesi ve aynı zamanda Yenice Orman İşletme Müdürlüğü alanlarında ıhlamur çiçeği toplayıcılığı yapan 13 köy ile Karabük Orman İşletme Müdürlüğüne bağlı 2 köy olmak üzere toplam 15 köy kapsamında yürütülmüştür.

1.3. ÇALIŞMANIN KISITLARI

Yenice İlçesi'nde ıhlamur çiçeği üretimi/toplayıcılığı yapan ve Yenice Orman İşletme Müdürlüğüne toplam izni alan orman köylüleri ile çalışması amaçlanmıştır. Ancak 6831 sayılı orman yasasına bağlı 302 sayılı ODOÜ tebliğine göre; 2015-2019 yılları

arasında izin alarak ıhlamur çiçeği toplayıcılığı/üreticiliği yapanların örnekleme amaçlanmasına rağmen bu dönem için sadece iki ailenin olması birinci kısıtı oluşturmuştur. İkinci kısıtı ise; ormandan izinsiz ıhlamur çiçeği toplayıcılığı/üreticiliği yapanların anket uygulamalarına katılmama görüşünde olmaları oluşturulmuştur. Bu nedenle; Yenice Orman İşletmesine bağlı 13, Karabük Orman İşletmesine bağlı 2 orman köyünde olmak üzere, toplam 15 orman köyünde ve her köyde 5' den az olmamak kaydı ile ankete katılan aile işletmeleriyle olmak üzere toplam 65 aile işletmesiyle görüşmeler gerekmesine rağmen 72 adet aile işletmesiyle görüşme sağlanabilmiştir.

1.4. IHLAMURUN BOTANİK ÖZELLİKLERİ VE YAYILIŞI

Çoğunlukla ağaç, ağaççık ya da çalı durumunda bulunurlar. Kışın yapraklarını dökerler. Kökleri derinlere gider. Sürgünler çıplak ya da tüylüdür. Yapraklar çoğunlukla yürek biçiminde, çarpık, uzun saplı, kenarları dişli ya da hemen hemen dilimli görünüşte, pek az olarak düzdür. Yaprakta sade ya da yıldız tüyler bulunur. Yaprak dizilişi almaçlıdır. Kulakçık bulunur ve erken dökülür. Çiçekler sarkık ve çoğunlukla küçük yalancı şemsiye kuruluşunda, beyazımsı ya da sarımsı renktedir. Kuruluşlarda en az 3 çiçek bulunur. Çiçek sayısının 35'e kadar çıktığı görülür. Kuruluş sapı uzunca kanat görünüşünde, derimsi ve solgun yeşil renkte bir brahte ile yarısına kadar kaynaşmış durumdadır. Çiçekler ışın (aktinomorfluk) ve erdişidir. Örtü yaprakları (perianth) çanak ve taç durumunda olup (heterochlam) 5'er parçalıdır. Çanaklar sonradan dökülür. Ercikler çok sayıdadır. Taçları önünde 5 demet durumunda toplanmış, bir ya da çok sayıda ercik üreyimsiz olup çoğunlukla taç durumunu almıştır (Peteloid). Yumurtalık 5 meyve yapraklı ve 5 gözlüdür. Her gözde 2 yumurtacık bulunur. Dişicik borusu (boyuncuk) 1 tane olup tüylü ya da çıplaktır. Tepecik (istigmat) 5 parçalıdır. Meyve, nus meyve durumunda olup yuvarlak, elips yumurta, ters yumurta ya da armut biçimindedir. Meyve kabuğu odunsu ya da derimsi, az ya da çok tüylüdür. 1-2 tohumu vardır. Çenekler el görünüşünde dilimlidir (Gökmen, 1977).



Şekil 1.2. Ihlamur çiçeği.

Ihlamurlar cinsinin 30 kadar türü vardır. Kuzey Yarı Küre'nin ılıman ve yarı tropik bölgelerinde yerli olarak bulunur. Ihlamur türlerinin (*Tilia* sp.) yayılışı incelendiğinde Dünya'da Avrupa ve Güneydoğu Asya'da, ülkemizde ise Marmara Bölgesi, Karadeniz Bölgesi, Amanos Dağları, Çanakkale ve Isparta yörelerinde yayılış göstermektedir. Ülkemizde yetişen türleri; Gümüşi Ihlamur (*Tilia tomentosa* Moench.) Büyük Yapraklı Ihlamur (*Tilia platyphyllos* Scop.) Kafkas Ihlamuru (*Tilia rubra* DC.) olarak tespit edilmiştir (Anonim, 2020; İnternet-1). Çoğu kez sadece çiçekleri değil, çiçek durumunun orta damarından çıktığı brahteler ile birlikte çiçekler, drog olarak satılmaktadır (Anonim, 2021; İnternet-2).

Ekolojik istekleri incelendiğinde; serin, verimli, kireçli topraklarda uygun yetiştirme ortamı bulmaktadır. Ek olarak dip suları bol, humuslu kumlu topraklarda yetiştiği gibi az derin ve kireçli topraklarda da yetişmektedir. Genellikle kayınların toprak isteklerini andırırlar. Işık istekleri orta ve büyümeleri çabuktur. Filizlenme güçleri vardır. Gölgeye dayanırlar. Odunları hafif ve yumuşaktır. Yapıları sık ve düzenlidir. Yarılmaları kolaydır. Oymacılık ve mobilyacılıkta, oyuncak sanayinde, müzik aletleri yapımında, kâğıt ve kibrit üretiminde kullanılırlar. Süs bitkisi olarak da değeri olan türleri vardır. Gözdelelerinden lif elde olunur. Bunlar halat, sepet, çuval, hasır örmek üzere kullanılmaktadır (Gökmen, 1977).

Özellikle kış aylarında soğuk algınlığı için ıhlamur en çok başvurulanan bitkidir. Ihlamur ağacının çiçekleri Orta çağdan bu yana geleneksel olarak terlemeyi teşvik etmek ve

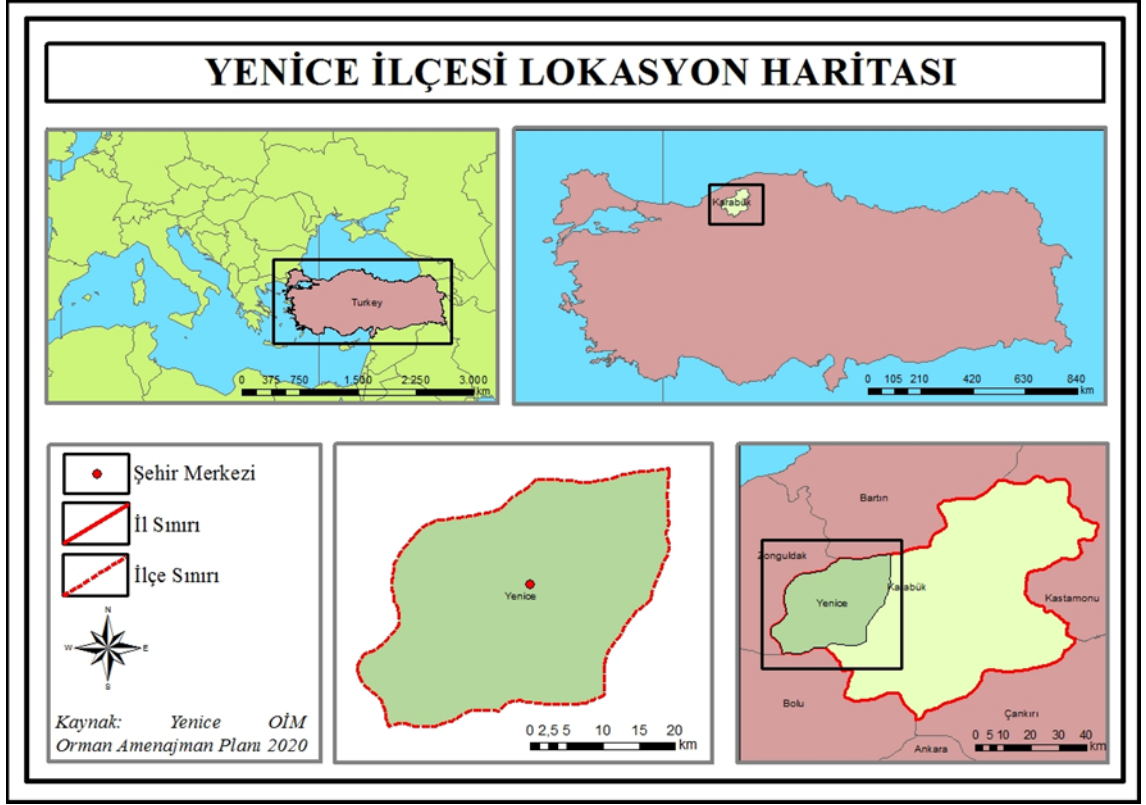
ateş düşürmek için kullanılmaktadır. Tarih boyunca idrar söktürücü, spazm çözücü, mideyi sakinleştirici, öksürük ve boğaz ağrılarına karşı, balgam söktürücü, migren ağrılarına karşı, karaciğer ve safra hastalıklarına karşı kullanıldığı bilinmektedir (Tamtürk, 2013).

1.5. ÇALIŞMA ALANININ TANITIMI

Araştırma alanı olarak Yenice ilçesinin ıhlamur çiçeği üretimi/toplayıcılığı yapılan orman köyleri seçilmiştir. Yapılan incelemeler neticesinde 15 orman köyünde ıhlamur üretimi/toplayıcılığı yapıldığı tespit edilmiştir. Araştırma alanı tanıtılırken üretim gerçekleştirilen orman köylerinin bağlı olduğu Yenice ilçesi bütün olarak ele alınmıştır. Bütüncül yaklaşımla, orman köyleri dışında kalan (şehir merkezi, korunan alanlar, akarsular, dağ ve tepeler vb.) bölümlerin de ele alınması, bütün içinde parçayı değerlendirme açısından önem taşımaktadır.

Yenice Orman İşletme Müdürlüğü, Karadeniz Bölgesinde yer almaktadır. Greenwich'e göre: 32° 13' 5'' – 32° 21' 1'' doğu boylamları ile Ekvator'a göre: 41° 15' 9'' – 41° 7' 33'' kuzey enlemleri arasında kalmaktadır. (Anonim, 2019b).

Karabük il merkezine 33 km mesafede olan Yenice ilçesi (Çizelge 1.3) Zonguldak'a 77 km, Bolu'ya 156 km, Bartın'a 94 km Ankara'ya 266 km ve İstanbul'a 419 km mesafede bulunmaktadır (Anonim, 2021; İnternet-3).



Şekil 1.3. Yenice İlçesi lokasyon haritası.

1461 yılında Fatih Sultan Mehmet tarafından Cenevizlilerden alınan Yenice, Selçuklu döneminden itibaren, bölgenin önemli bir yerleşim ve geçim yeridir. Osmanlı döneminde 15. Yüzyılda Bolu'ya bağlı bir nahiye olarak idari varlığını sürdürmüştür. Cumhuriyet'ten sonra Devrek'e bağlı nahiye iken, 1953 Yılında Karabük'ün Zonguldak vilayetine bağlı ilçe oluşuyla Yenice Karabük'e bağlanmış, 1987 yılında da Zonguldak İline bağlı ilçe olmuştur. Karabük'ün 1995 yılında vilayet olması neticesinde Yenice bu tarihten itibaren Karabük'ün ilçeleri arasında yerini almıştır (Anonim, 2019; İnternet-4).

TÜİK verilerine göre; 2020 yılı itibariyle Yenice ilçesi nüfusu 26.951 olarak tespit edilmiştir. Bu sayının 14.197'si kadınlardan oluşurken, 12.754'ünü erkek nüfusu oluşturmaktadır. (Anonim, 2020)

Yenice ekonomisi ormana dayalı olup, ilçede irili ufaklı orman ürünleri üretim ve satışı yapan tesisler bulunmaktadır. Son yıllarda mobilya ve sandalye üretim tesisleri büyük

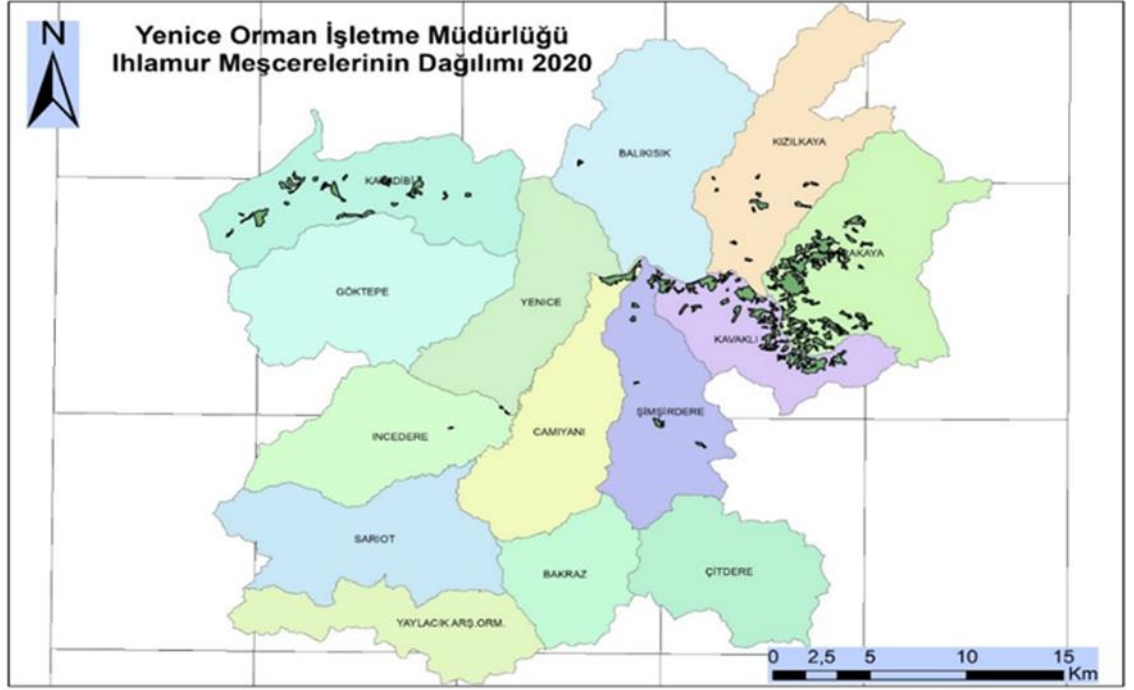
gelişme göstermeye başlamışlardır (Anonim, 2019; İnternet-5). Odun hammaddesinden elde edilen hediyelik eşya, baston, vb. ahşap malzemeler de küçük tesislerde üretilmeye devam etmektedir. Ayrıca ormandan ıhlamur gibi tali ürünler de toplanarak alıcılara pazarlamaktadır. Ekonomisi büyük oranda ormancılığa dayalı olan Yenice’de farklı iş kolları yaratmak ve turizmi geliştirmek adına “Ekoturizm Çalıştayı” düzenlenmiştir. Bunun yanı sıra, orman köylerinde yaşayan nüfus, hayvancılık ve tarımla da uğraşmaktadır. Bu faaliyetler sonucu üretilen peynir, yoğurt, salça gibi ürünler de pazarda tüketiciye sunulmakta ve aile ekonomisine katkı sağlanmaktadır.

Karabük/Yenice suböksin ara dağ iklim bölgesinde yer almaktadır. Buna göre; Vadilerde yıllık ortalama yağış (400-1000/1500 m) yıllık ortalama sıcaklık 8-11 ° C arasında değişir. Yazlar serin ve kışlar mediteran kalıntı (=relikt) yetişme ortamlarında önemli derecede daha soğuktur. İklim, kıyı kesimlerinden önemli derecede daha kuraktır, ancak yağış bakımından mediteran kalıntı yetişme ortamlarından daha zengindir (500-700/350-800 mm). Yazları en az bir ay kurak geçer ve yazın düşen yağış miktarı 50-150 milimetredir. En fazla yağış, yörelere göre değişik zamanlarda düşer (Mayer ve Aksoy, 1998).

Yenice Ormanları önemli bitki alanı (ÖBA), İncedere ve Şimşirdere/Çitdere su toplama havzalarındaki yamaçları kaplayan geniş ormanlık alanlardır. ÖBA’ daki akarsular, Türkiye’nin Karadeniz’e dökülen önemli nehir sistemlerinden biri olan Filyos Çayı’na (tarihi adıyla “Billairos”) karışır. Alanın güneyini sınırlayan zirveler aynı zamanda Bolu Dağları’nın doğuya doğru devamını oluşturur. En önemli zirveler arasında Keltepe (1999 m), Hodulca Tepe (1781 m), Mantarlı Tepe (1731 m), Kaklıcak Tepe (1463 m), Keçikıran Tepesi (1656 m) ve Göktepe (1054 m) sayılabilir (Özhatay vd., 2005).

Karabük-Yenice çevresi, ülkemizde en zengin bitki topluluklarının bulunduğu habitatlar arasındadır. Burada tabiatı koruma alanı olarak ayırt edilen Çitdere ve Kavaklıdere havzalarında anıt ağaç özelliğinde olan porsuk (*Taxus baccata*), ayı fındığı (*Cornus colurna*), kuş üvezi (*Sorbus aucuparia*), ıhlamur (*Tilia tomentosa*), akçağaç (*Acer sp.*), kayın (*Fagus orientalis*), gürgen (*Carpinus sp.*), göknar (*Abies*

bornmulleriana), kavak (Populus sp.), şimşir (Buxus semperviens), dişbudak (Fraxinus sp.) da bulunur. Dere kenarlarında alt seviyelerde kayacık (Ostrea carpinifolia) ve şimşir (Buxus sempervirens) birlikte yaygındır (Atalay, 1992). Yenice ilçesinde ıhlamur yayışı Şekil 1.4'te sunulmuştur.



Şekil 1.4. Yenice İlçesinde ıhlamur çiçeği dağılışı.

Yenice önemli bitki alanı (ÖBA) sınırları içinde iki bölüm, içerdiği zengin orman ekosistemleri nedeniyle koruma altına alınmıştır. Kavaklı Tabiat Koruma Alanı (334 ha) 23.12.1987'de ve Çitdere Tabiat Koruma Alanı (721,5 ha) 29.12.1987'de ilan edilmiştir. Alanda ayrıca Kavaklı Tabiat Koruma Alanı sınırı içinde, 4 ha büyüklüğünde bir arboterum (Gökpınar) kurulmuştur. Burası değişik bitki türlerinin bir arada bulunması yanı sıra, çok sayıda hayvanın da yaşam alanı olması nedeniyle 1991 yılında Açık Hava Orman Müzesi olarak tescil edilmiştir (Özhatay vd., 2005).

BÖLÜM 2

LİTERATÜR ÖZETİ

ODOÜ' nün üretim-tüketim ve pazarlama süreçlerine yönelik çeşitli çalışmalar gerçekleştirilmiştir. ODOÜ' nün üretiminin planlanması, toplanması ve pazarlanması süreçlerinin yönetimi de ayrıca önemlidir. ODOÜ üretici veya toplayıcı orman köylülerinin kırsal kesimde yaşayan insanların bu iş ve işlemlerden elde ettiği gelir ve bu işlemlerin ekonomik analizi konusu ile ilgili çalışmalar ise ülkemizde oldukça az sayıdadır. Konu ile ilgili yerli ve yabancı gerçekleştirilmiş çalışmalardan bazıları aşağıda sunulmaktadır.

Bozkıran ve Giray, 2014; Isparta-Keçiborlu çevre köylerinde lavanta üretimi yapan yetiştiricilerin lavanta üretiminin ve satışının mevcut durumunun ortaya konulması hedeflenmiştir. Yetiştiricilerin; toprak kullanımı, üretim maliyetleri, lavanta üretim miktarları, lavanta satım miktarları, üretim süreçlerinde karşılaşılan sorunlar, satım şekli ve pazarlama kanallarının ortaya konulması amaçlanmıştır

Yaman ve Akyıldız, 2008; "Kastamonu'da Yetişen Bazı Odun Dışı Orman ürünlerinin Toplama, İşleme ve Pazarlama Maliyetleri" konulu çalışmalarında; Kastamonu sınırlarında tabii olarak yetişen ve alıcı bulan, salep yumrusu, kuzugöbeği, sarı kantaron, sarı mantar, kuşburnu, ayı mantarı benzeri odun dışı orman ürünlerinin birinci toplayıcıdan itibaren aracı ve ihracatçı firmaya kadarki aşamaların harcamaları hesaplanmıştır. Bu değerlendirmeler neticesinde il ekonomisine %0,17, üretici ailelerin ise yıllık gelirlerine ortalama %14,83 katkı sağladığı belirlenmiştir.

Filiz, 2001; 'Kırsal Yörede Köy Bazında Ağaç ve Orman Kaynaklarının Yönetimi ve Faydalanma Şekilleri" konulu çalışmada amaç; Isparta-Alıköy' de doğal ağaç ve orman alanlarının yönetimi ve yararlanma yollarını incelemektir. Çalışma ile bütün köyün sosyo-ekonomik ve yaşam standartları sunulmuş ve köyün toprak kullanım şekli tanıtılmıştır.

Ertuğrul vd., 2019; "Türkiye'deki Bazı Önemli ODOÜ' nün Tespiti ve Satış Fiyatları Üzerine Etkili Olan Faktörler" hakkındaki çalışmalarında; Ülkemizin ormanlarında yetişen bazı odun dışı orman ürünlerinden 1988-2017 yılları arasında elde edilen ürün miktarı, ürün maliyetleri, tarife bedelleri ve nihai tüketiciye satış fiyatlarının saptanması amaçlanmıştır.

Şafak ve Okan, 2004; "Kekik, Defne ve Çam Fıstığının Üretimi ve Pazarlaması" çalışmalarında; kekik, çam fıstığı ve defnenin üretim süreçlerinde karşılaşılan sorunlar ve pazarlama süreçleri incelenmiştir. Göçün engellenmesi ve kırsal kalkınmanın güçlenmesi hususunda önlemler alınması gerektiği vurgulanmıştır. Bu ürünler işlenmeden hammadde olarak ihraç edildiği için elde edilen gelirin değerinin oldukça altında olduğu görülmektedir. Üretimin desteklenmesi ve elde edilecek gelirleri artırmaya yönelik müdahaleler yapılmasının gerekliliğine dikkat çekilmiştir.

Güler, 2018; Yüksek lisans tez çalışmasında; lavanta üretiminin ekonomik analizleri yapılarak taban fiyatının ortaya koyulması, lavanta yetiştiricilerinin profillerini belirlemek ve orman köylülerine katkılarının neler olduğunun ortaya koyulması amaçlanmaktadır. Lavanta üreticileri ile mülakatlar ve anketler yapılarak gözlem tekniğinden yararlanılmıştır. Bu bağlamda; taban fiyat belirlenmesi, coğrafi işaretleme yapılması ve desteklemelerin düzenlenmesi teklifleri sunulmuştur.

Faydalıoğlu ve Sürücüoğlu, 2011; "Geçmişten Günümüze Tıbbi ve Aromatik Bitkilerin Kullanılması ve Ekonomik Önemi" konusundaki çalışmalarında; geçmişten günümüze tıbbi ve aromatik bitkilerin kullanılması ve ekonomik önemini belirlemek amaçlanmıştır. Ekonomik katkısının artırılması, düzenli istatistik verilerin tutulacağı bir veri tabanının gerekliliği, ekonomik değeri yüksek bitkilerin kültüre alınması hususunda önerilerde bulunmuşlardır.

Yavuz ve Erdoğan, 2019; “Organik Tıbbi ve Aromatik Bitkilerin Türkiye’de Üretim Miktarı ve Değerlendirilmesi” ile ilgili çalışmada; biyolojik çeşitlilik anlamında da önemli bir hazine olan tıbbi ve aromatik bitkilerin ülkemizde organik olarak üretimi ve değerlendirilmesindeki mevcut durumu üzerinde durulmuştur.

Göktaş ve Gıdık, 2019; Tıbbi ve aromatik bitkilerin kullanım alanlarını konusundaki çalışmalarının amacı; tıbbi ve aromatik bitkilerin geçmişten günümüze hangi amaçlarla ve ne gibi yöntemlerle kullanıldığını ortaya koymaktır.

Mert ve Dağıstan, 2016; “Tıbbi ve Aromatik Bitkilerin Ekonomik Önemi” hakkındaki çalışmada, bazı önemli tıbbi ve aromatik bitki çeşitlerinin üretim, verim, kullanım alanı ve ticaretindeki gelişmeler incelemiştir. Bu çalışmanın sonucunda üretim miktarı giderek artmakla birlikte daha çok toplayıcılığa dayalı bir üretim sistemi mevcut olduğu belirlenmiştir.

Bayramoğlu vd., 2009; “Türkiye’de Tıbbi Bitki Ticareti” konulu çalışma ile ODOÜ içerisinde ekonomik olarak büyük bir potansiyele sahip olan tıbbi bitkilerin Türkiye’deki durumunu, en çok ticarete konu olan tıbbi bitki türlerinin listelenmesi ve yıllık tüketim miktarlarının belirlenmesi, Türkiye ekonomisine katkısı ortaya konmaya çalışılmıştır.

Bağcı vd., 2016; “Sarıveliler (Karaman) ve Çevresinde Yetişen Bitkilerin Etnobotanik Özellikleri” hakkındaki çalışmalarında, Karaman il sınırları içerisinde yer alan Sarıveliler ilçesi ve çevresinde yöre halkı tarafından kullanılan doğal ve kültür bitkilerin etnobotanik kullanımlarını belirlemek amacıyla yapılmıştır. Çalışmanın sonucunda; 47 bitkinin tıbbi amaçla, 49 bitkinin gıda olarak, 7 bitkinin eşya yapımında, 2 bitkinin boya ve 2 bitkinin hijyen amacıyla kullanıldığı tespit edilmiştir.

Deniz vd., 2010; “Uşak Üniversitesi ve Yakın Çevresindeki Bazı Bitkilerin Mahalli Adları ve Etnobotanik Özellikler” başlıklı çalışmalarında, Uşak Üniversitesi’nin yakın çevresinde yetişen ya da kültürü yapılan bazı bitkilerin etnobotanik kullanım özelliklerinin araştırmıştır.

Büyükgebiz vd., 2008; “Sütçüler (Isparta) Yöresinde Doğal Odun Dışı Bitkisel Orman Ürünleri ve Geleneksel Kullanımları” konulu çalışmalarında, Sütçüler yöresindeki kozmetik, gıda eczacılık, boya gibi alanlarda kullanılan odun dışı orman ürünlerinin belirlenmesi amaçlanmıştır.

Ok vd. 2014; ODOÜ’ yü süsleme amacıyla kullanılan türler ve bu türlerin sürdürülebilir kullanımını konu eden bir yaklaşımla ele almıştır. Bu kapsamda yalnızca doğadan toplanarak kullanılan türler değerlendirilmiş olup kültüre alınmış ve kozalak, ağaç kabuğu gibi süsleme amacıyla kullanılan ürünler kapsam dışı bırakılmıştır. Çalışma kapsamında İstanbul’da bulunan 655 çiçekçilik işletmesi örneklenmiştir. Anket formları toplayıcılar ve aracılara uygulanmıştır. Sonuç olarak şimşir ve kocayemişin en fazla toplanılan tür olduğu ve tükenme tehdidiyle karşı karşıya kaldığı ortaya çıkmıştır.

Ok ve Tengiz, 2018 çalışmasında; Türkiye’ nin ODOÜ kapasitesini ve ilgili mevzuatı tanıtmak, ODOÜ’ den sorumlu kurumsal yapıyı açıklamak amaçlanmıştır. Bu doğrultuda mevzuat ve kurumsal yapı ortaya konmuş, ODOÜ kapasitesi tanıtılmıştır. Sonuç olarak; doğada kendi yetişmiş bir bitkinin envanterine ve hasadına odaklanıldığı sonucuna varmıştır. Bakım koruma ve sürekliliğini sağlamaya yönelik anlayışın eksikliği vurgulanmıştır.

Ok ve Koç, 2018; “Türkiye’de Odun Dışı Orman Ürünlerinin Planlanmasında Yöntem ve Yaklaşım Sorunu” çalışmalarıyla, ODOÜ’ nün sürdürülebilirliğini sağlamak için planlama yöntemleri saptamak amaçlanmıştır. Çalışmada iki tip materyal kullanılmıştır. İlk olarak 2000 yılından sonraki süreçte ODOÜ ile ilgili düzenlenmiş konferanslar, kongre ve sempozyum oluşturmaktadır. Çalışmanın ikinci grup materyali ise 302 Sayılı ODOÜ’ nün Envanter ve Planlaması ile Üretim ve Satış Esasları tebliği oluşturmaktadır. 302 sayılı tebliğde ekolojik, ekonomik ve teknik yönden sınırlılıkların tek bir ürün bazında ele alındığı örneklerin azlığına vurgu yapılmıştır. Öte yandan izleme ve değerlendirme ölçütlerine tebliğde yer verilmemiştir. Ayrıca 302 sayılı tebliğde; hasat odaklı bir yaklaşımın ön planda olduğu ve hasat öncesi dönemin yeterinde dikkate alınmadığı saptanmıştır. Sonuç olarak; yalnızca yönetim, planlama ve uygulama çalışanları yeterli olmamakta, farklı disiplinler ile eşgüdüm halinde çalışmanın gerekliliği ifade edilmiştir. ODOÜ tebliği

hazırlamak için çok sayıda bilimsel çalışmaya ihtiyaç duyulmaktadır. Ürün ve türlerin planlanmasında hangi değişkenlerin nasıl ele alınacağı açıkça ortaya koyulmasının gerekli olduğu belirtilmiştir.

Özsan, 2011; “Beypazarı Orman Köylerinde Kırsal Kalkınma Araştırmaları” adlı çalışmasıyla yörenin kırsal kalkınma projelerini değerlendirmeyi hedeflemiştir. Sonuç olarak; doğal kaynakların yerinde kullanımı, yörenin fiziki coğrafya unsurlarına uygun birim fiyat tespiti, hayvancılık eğitimi, kooperatiflerin aktif kullanılması gibi önerilerde bulunmuştur.

Güldaş vd., 2010; Elâzığ, Malatya ve Adıyaman illerindeki orman köylülerinin sosyo-ekonomik durumları ile kullandıkları bazı odun dışı orman ürünlerini belirlemek amacıyla hazırladıkları çalışmada; orman köylülerinin görüşlerine başvurulmuştur. Orman köylüsü vasıtasıyla ODOÜ hakkında çeşitli bilgiler toplanmıştır. Araştırma Elazığ, Malatya ve Adıyaman illerindeki orman içi ve orman bitişiği köyleri kapsamaktadır. 152 orman içi köyden 392 kişi ve 193 orman bitişiği köyden 396 kişi ile görüşülerek anket yoluyla veriler toplanılmıştır. Sonuç olarak ekonomik nedenlerle göçün arttığı ve gelir durumlarının düşük olduğu belirlenmiştir. Çalışma kapsamındaki orman köylülerinin en büyük ortak sorunlarının işsizlik, içme ve sulama suyu yoksunluğu ve ulaşım (yol) olduğu tespit edilmiştir. ODOÜ üretim süreçleri hakkında orman köylüleri bilinçlendirilmeli ve orman kaynaklarının planlanmasında halkın da katılımının çok önemli olduğu vurgulanmıştır.

Alkan ve Toksoy,2009; “Orman Köylerinde Sosyo-Ekonomik Yapı: Trabzon İli Örneği” çalışmalarıyla; Trabzon İl’indeki orman köylerinde yaşayan kadınların işgücüne ve üretime katılım düzeyleri, dolayısıyla da kırsal kalkınmaya verdikleri katkıyı değerlendirilmeye çalışmış, katkının arttırılarak kırsal kalkınmadan beklenen faydaların ortaya çıkmasına yönelik bir dizi öneri ortaya koymuşlardır.

Toksoy vd., 2005; “Artvin İli Orman Köylülerinin Sosyo-Ekonomik Özellikleri” konusundaki çalışmalarında; Doğu Karadeniz Bölgesi’nde Orman Köylülerinin sosyoekonomik yapısını araştıran 7 il, 25 ilçe, 82 köy ve 582 Orman köylüsüyle yapılan geniş kapsamlı çalışmanın sadece orman-köylü ilişkilerini ölçmeye yarayan

15 soruluk anket verilerinden oluşmaktadır. Araştırmada veri ve bilgilerin toplanması için yüz yüze anket yöntemi kullanılmıştır. Çalışma sonucu; Orman köylülerinin yalnızca %1' i ormancılıkla geçimini sağlamakta, tarımla geçimini sağlayanların oranı ise %30' olarak tespit edilmiştir. Yapılan anket sonuçlarına göre hiç kimse ormancılığı gelecek vadeden iş kolu olarak görmemektedir. Ayrıca üniversite eğitimi alanların oranı %4, aktif nüfusun oranı ise %70 olarak saptanmıştır.

Geray 1989; "Bir Bölüm Orman Köylülerinin Sosyo-Ekonomik Özellikleri" adlı çalışmasını, köylülerin sosyal, ekonomik, kültürel yönleriyle daha iyi tanınmasına, teknik ve idari elemanların sağlıklı biçimde halkla ilişki kurmalarına, paralel çalışmalar ortaya çıktığında karşılaştırma yapabilmelerine, köylülük olgusunun anlaşılmasına yardımcı olmak amacıyla oluşturulmuştur. Araştırma anket tekniğine dayanmaktadır. 152 sorudan oluşan anket, Edremit, Milas, Fethiye ve Köyceğiz orman içi ve orman kenarı köylerinde uygulanmıştır.

Tuttu vd. 2017'ye göre; bu çalışmanın amacı orman ekosisteminden toplatılan ıhlamur çiçeğine ait hasat verileri ile elde edilen gelirleri düzenli bir şekilde çizelgeler halinde sunarak, ıhlamur çiçeğinin etnobotanik kullanımı hakkında araştırmacılara bilgiler vermektir. Çalışmada; "Ihlamur çiçeği (T. cordata Mill. ve T. plathyphyllos Scop.) türleri 1978 yılında Türk Standartları Enstitüsü tarafından TS/3223 numarası verilerek standartlaştırılmıştır. Buna göre ıhlamurlar; çiçek ıhlamur, yapraklı çiçek ıhlamur ve yaprak ıhlamur olarak üç gruba ayrılmaktadır." vurgulanarak ayrıca, "Hangi yıl hangi Orman Bölge Müdürlüğünden (OBM) ne kadar (kg) ıhlamur çiçeği toplandığı ve ne kadar gelir (TL) elde edildiği saptanmıştır. Bu veriler ülkemizdeki ıhlamur çiçeğinin güncel hasat miktarlarını ortaya koymak ve bu konuda bir farkındalık yaratmak amacıyla çizelgeler halinde sunulmuştur." şeklinde materyal belirtilmiştir. Çalışmada; ODOÜ'yü toplayacak kişilerin, toplama organizasyonunun düzenlenmesi, saklama, taşıma, depolama ve kurutma standartlarının oluşturularak, yeterli olmayan TSE standartlarının OGM katkısıyla revize edilmesi sağlanması, Teknik elemanlar ve köylüler uygun dönemlerde eksik oldukları konularda eğitilmeli, kapasitelerinin artırılması ve daha sonraki uygulamaların denetimi, takibi ve periyodik değerlendirmeleri için sistemlerin oluşturulması ayrıca, ıhlamur ağaçlarına zarar veren gelenekselleşmiş üretim yöntemlerinden vazgeçilmesi, Sosyal ormancılık yoluyla

orman köylülerimizi kalkındırılm ve yaşam standartlarını yükseltelim derken ormanlarımızı ekolojik olarak geri dönülemeyecek tehlikelerle yüz yüze bırakabileceğine, doğal büyüme alanlarında meydana gelen bilinçsiz budamalar ve tahribatlar sonucunda özellikle Bursa OBM' deki ormanların yapısında bozulmalara neden olduğu, aşırı yararlanmalar sonucunda ıhlamur alanlarının tekrar rehabilite edilememesi nedeniyle yeterli ve kaliteli ürün elde edilememe durumu yaşanacağı, bu tür yararlanmaların fazla olduğu bölgelerde koruma-kullanma dengesi içerisinde ıhlamur türünün devamlılığı ve çiçek verimini arttırmaya yönelik gerekli bakım çalışmaları yapılması ve rehabilitasyon gerektiren alanlarda özel nitelikli silvikültürel planlamaların yapılması yararlı olacağına dikkat çekilmiştir.

Demirözer vd., 2015; "Isparta İl Merkezinde Bulunan Ihlamur Ağaçları Üzerinde Saptanan Trips ve Yaprak Biti Türleri" başlıklı araştırmasının ana materyalini Tilia türleri üzerinde bulunan trips ve yaprakbiti türleri oluşturmuştur.

Kumar, 2015; "Role of Non Wood Forest Products (NWFPs) on Tribal Economy of Gujarat, adlı çalışma; Korunan Alandaki insanların geçim kaynaklarını ve ormana bağımlılıklarını etkileyen faktörleri incelemek için yapılmıştır. Odun dışı orman ürünlerinin geniş çaplı bir istihdam fırsatı yaratma konusunda muazzam bir potansiyeli bulunmakla birlikte, yoksulluğun azaltılmasına ve ülkenin en fakir ve geri kalmış bölgelerinde yaşayan yoksul halkın güçlendirilmesine yardımcı olmaktadır. Bu görüşten yola çıkılarak, odun dışı orman ürünlerinin gelir arttırmadaki rolünü belirlemek için ağırlıklı olarak Gujarat kabilesi bölgelerinde bir çalışma yapmıştır. Gujarat'ta Timru yaprakları, Mahuda çiçekleri, Kadaya Sakızı, Bal ve Ratanjyot gibi Ahşap olmayan Orman Ürünleri, kabileler tarafından düzenli olarak geçim kaynakları için farklı mevsimlerde toplanan en yaygın öğeler olarak ortaya çıkmıştır. Ekonomik değerinde Rs değerine sahip 21.519.141 ODOÜ' nün toplandığını ortaya çıkmıştır. Ayrıca Timru yaprak üretiminin maksimum olduğu, ancak ekonomik olarak Mahua çiçeklerinin tek başına daha yüksek getiri elde edilmesine katkıda bulunduğu gözlemlenmiştir.

Ahmed et all., 2016; "Marketing of Non-Timber Forest Products – A Study in Paschim Medinpur District in West Bengal, India" konulu çalışmalarını; odun dışı orman

ürünlerinin pazarlama kanallarını, pazarlama problemlerini ve kırsal bölgelerde yaşayan halkın gelirlerini artırmadaki rolünü belirlemek amacıyla yapmışlardır.

Sisak, 2006; “Çek Cumhuriyeti’nde Yaşayanlar İçin Odun Dışı Orman Ürünlerinin Kullanımı ve Önemi” başlıklı çalışması; Odun dışı orman ürünlerinin toplanmasının ve kullanılmasının sosyo-ekonomik önemini araştırmaktadır.

Taha vd., 2015, çalışmalarını; odun dışı orman ürünlerinin Kuzey Kordofan devletine katkılarının belirlenmesi amacıyla yapmışlardır. Birincil verileri iki tür olarak toplamışlardır: 1. Hazırlanan anket ve yüz yüze görüşmeler, 2. Devlet kurumlarının ilgili kayıtları, kitaplar ile raporlar ve ilgili çalışmalardan elde etmişlerdir. Çalışma kapsamında 20 tüccar ve 105 hane reisi için anket formları oluşturulmuş ve uygulanmıştır. Ankete katılanların önemli bir kısmının ev tüketimi için ODOÜ kullandığını göstermiştir. Ayrıca katılımcıların %81,0' i ODOÜ' yü bir gelir kaynağı, % 100'ü gıda kaynağı olarak, %60.0 yem ve ilaç, olduğunu düşünürken toprak koruma ve verimlilik olarak görenlerin oranı %11.4 olarak saptanmıştır. Pazarlama yapısı incelendiğinde katılımcıların yaklaşık %59'u ürünlerini orman kapısında, köy pazarlarında ve haftalık pazarlarda alıcıya sunduğu belirlenmiştir.

Dabrowska et al., 2016; “Flowering Phenology of Selected Linden (*Tilia L.*) Taxa in Relation to Pollen Seasons” çalışmasındaki amacı; ıhlamurun fenolojik çalışmalarını yapmaktır. Çalışma Polonya'nın orta kesiminde bulunan Lublin şehrinde yapılmıştır. Çiçekli fenofazlar, Asukasiewicz tarafından geliştirilen yöntem kullanılarak analiz edilmiştir. Çalışmada, analiz edilen tüm ıhlamur taksonlarının çiçeklenme döneminin ve 7 Haziran-24 Temmuz tarihleri arasında (ortalama 7 hafta) sürdüğü, incelenen çiçeklenme döneminin ortalama uzunluğunun 12-17 gün arasında olduğu tespit edilmiştir.

Ayo ve Isaac, 2006; “Non-Timber Forest Products’ Marketing in Nigeria. a Case Study of Osun State” çalışmasında; odun dışı orman ürünlerinin üretim, pazarlama ve kullanım yapısını incelemek amacıyla yapmıştır.

Stoyanova ve Stoyanov, 2013; “Non-Wood Forest Products in Bulgaria” çalışmasında; bitkisel ürün ihraç eden ülkeler arasında bulunan Bulgaristan’ın odun dışı orman ürünleri potansiyelini değerlendirmek amacıyla yapmıştır. Çalışmada odun dışı orman ürünleri; yiyecek ve tıbbi ürünler; endüstriyel işlem için hammaddeler yem otlatma ve arıcılık ve diğerleri olarak dört gruba ayrılmıştır.

Nath ve Inoue. 2014; ”Forest Villagers in Northeastern Hill Forests of Bangladesh: Examining Their Livelihoods, Livelihood Strategies and Forest Conservation Linkages” çalışmalarında, orman köylülerinin (Khasia etnik insanları) geçim kaynaklarını ve Sylhet orman bölümündeki verileri kullanarak orman korumaya katkılarını incelemiştir.

Chupez vd., 2009; “Processing and Marketing of Non-wood Forest Products: Potential Impacts and Challenges in Africa” başlıklı çalışmayla; üretim, işleme ve pazarlamanın organize olduğunu ortaya koymuştur. Çalışmaya göre; odun dışı orman ürünlerinin sayısı bağımlı toplulukların gelirlerini artırabilir. Böylece yoksulluğun azaltılmasına katkıda bulunması hedeflenmektedir. Sonuç olarak; odun dışı orman ürünlerinin geliştirilmesi için göze çarpan gereksinimlerin katma değer içerdiği sonucuna varmıştır. Yerel olarak, doğru pazarlama stratejisini seçmek, yerel üreticileri ve kuruluşları yasal prosedürler hakkında bilgilendirmek, Canlı / hesap verebilir yerel kuruluşların kapasitelerini desteklemek ve geliştirmek, uygun maliyetli araştırmalar yapmak ve kaynak bazında ve piyasa koşullarında uygun bilgilerin geliştirilmesi ve yayılması önerilerinde bulunulmuştur.

Bablola, 2015; “Production and Marketing of Non-Timber Forest Products as a Driver of Agroforestry Practices in Southwest Nigeria” konulu bu çalışmayı; tarım arazilerinde üretilen odun dışı orman ürünlerinin ve Güneybatı Nijerya'daki ürünlerin pazarlanması yoluyla kırsal ekonomiye sağlanan sosyo-ekonomik faydaların araştırılması için yapmıştır. Araştırma için çok aşamalı rastgele örnekleme tekniği kullanılmıştır. Tarım arazilerinde üretilen odun dışı orman ürünlerini tanımlamak için saha araştırması yapılırken, aktörleri ve rollerini tanımlamak ve belirlemek için pazarlama zinciri analizi kullanılmıştır. ODOÜ üretim, envanter ve pazarlama yapısı

konusunda yapılmış çalışmaların yetersizliği nedeniyle bazı tarımsal ürünlerin pazarlama yapısının konu edildiği çalışmalara da yer verilmektedir.

Sıray ve Akçay, 2010; çalışmalarında; Giresun ilinde fındık üretimine dair ekonomik analizler yapmak, üretim ve pazarlamada yaşanan zorluklara dikkat çekmeyi hedeflemiştir. Araştırmanın ana materyali 126 kişiyle yapılan anket çalışmaları oluşturmaktadır. Ekonomik değeri yüksek olan fındığın fiyatının düşük olması, üreticilerin birbirinden bağımsız hareket etmesinin temel sorunlar olduğu görülmüştür. Sonuç olarak ise; devlet tarafından analiz desteklemelerinin artırılmasına yönelik önerilerinde bulunulmuştur.

Sayın ve Sayın, 2014; Türkiye’de yetişen süs bitkilerinin üretim ve pazarlama yapısının Avrupa Birliği standartlarına uyumu açısından değerlendirilmesi konulu çalışmalarında denetimlerin zamanında yapılması gerektiğine vurgu yapılmış, AB mevzuatına uygun üretim ve pazarlama tekniklerine ihtiyaç olduğu belirtilmiştir.

BÖLÜM 3

MATERYAL VE YÖNTEM

3.1. MATERYAL

Çalışmanın materyali iki gruptan oluşmaktadır. Bunlardan birincisi yazılı kaynaklar, ikincisi ise alandan toplanan özgün alan verilerdir. Kayıtsal Veriler; Konu ile ilgili yapılmış yerli ve yabancı araştırma ve makaleler ile kurum ve kuruluşlardan elde edilen verilerdir. Alansal Veriler; Çalışmanın alansal verilerini Karabük İli Yenice İlçesi Yenice Orman İşletme Müdürlüğü'ne bağlı orman alanlarından ıhlamur çiçeği toplayıcı/üreticilerle yapılan yüz yüze anket yönteminden elde edilen veriler oluşturmuştur. Araştırma için tasarlanan anket formu (Ek A.1) çalışmanın özgün materyalini oluşturmaktadır.

3.2. YÖNTEM

3.2.1. Veri Toplama Yöntemi

Veri toplama yöntemi olarak (özgün alan verileri) orman köylerinde ıhlamur çiçeği toplayıcılığı yapan ailelerle gerçekleştirilen yüz yüze anket uygulama yöntemiyle elde edilen verilerdir. Gerek ulusal gerekse uluslararası nitelikli kayıtsal veriler; kaynak tarama yöntemleriyle elde edilmiştir.

3.2.2 Yüz yüze Anket Verileri

Yenice Orman İşletme Müdürlüğü'ne bağlı orman köylerindeki (13 orman köyü) işletmeler/haneler tarafından bölgenin ıhlamur (saf ve karışık) ormanlarından ıhlamur çiçeği üretimi/toplayıcılığı gerçekleştirilmektedir

Yapılan ön incelemelerde 6831 sayılı orman yasasına bağlı 302 sayılı ODOÜ tebliğine göre gerçekleştirilmektedir. Yenice Orman İşletme Müdürlüğü kapsamında 2015-2019 yılları arasında izin alarak ıhlamur çiçeği toplayıcılığı/üreticiliği yapanların örneklenmesi amacıyla başvuruların listesi oluşturulması düşünölmüştür. İlgili orman işletme müdürlüğü ile yapılan resmi yazışma sonrasında, sadece 2 ailenin/işletmenin ıhlamur çiçeği toplama talebinde bulunarak izin aldığı tespit edilmiştir.

Proje oluşturulurken Yenice Orman İşletme müdürlüğünden izin alarak ıhlamur çiçeği toplayan orman köylüleriyle yüz yüze anket görüşmeleri planlanmıştır. Ancak resmi talep sonucunda bu sayının 2'yi geçmemesi nedeniyle görüşmeler planlandığı şekilde gerçekleştirilememiştir. Buna karşılık, Yenice kaymakamlığının organizasyonunda orman köy muhtarlarının katılımıyla yapılan odak grup toplantısında 13 orman köyünde ıhlamur üreticiliğinin/toplayıcılığının yapıldığı tespit edilmiştir. Dolayısıyla; Yenice Orman İşletmesine bağlı 13, Karabük Orman İşletmesine bağlı 2 orman köyünde olmak üzere, toplam 15 orman köyünde işletmelerin/ailelerin ıhlamur çiçeği ürettiği/topladığı tespit edilmiştir.

ıhlamur çiçeği üretiminin/toplayıcılığının gerçekleştiği her köyde tüm üretici/toplayıcılarla (tam alan örnekleme yöntemiyle) yüz yüze anket yapılması öngörölmüştür. Fakat üretici/toplayıcıların yasal izin almamaları nedeniyle yüz yüze ankete katılımlarında sorunlar yaşanmıştır. Bu nedenle her köyden ankete cevap vermek isteyen 5 üretici/toplayıcı kişiyle (13 x 5=65) anket çalışması yapılması planlanmıştır. Buna karşılık, yapılan çalışmalar sonucunda, daha fazla deneye erişilebilmiş ve 72 üretici/toplayıcıyla yüz yüze anket gerçekleştirilmiştir (Ek A.1).

Yüz yüze anket verilerinde elde edilen bulgular dikkate alınarak, ıhlamur çiçeği üreticisi/toplayıcısı köylülerin bazı sosyal ve ekonomik özellikleri arasında istatistiki ilişkiler olup olmadığı da test edilmiştir. Bu kapsamda elde edilen değerlendirmeler sonucunda 8 hipotez oluşturulmuştur. Bunlar:

Çalışmada elde edilen değişkenler arasında çeşitli ilişkiler olup olmadığı hipotezlerle ortaya konularak test edilmiştir. Bu hipotezler;

Hipotez 1: Üretici/Toplayıcının Cinsiyeti ile Elde Edilen Üretim Miktarı Arasında İlişki Yoktur.

Hipotez 2: Üretici/Toplayıcının Eğitim Durumu ile Elde Edilen Üretim Miktarı Arasında Yoktur.

Hipotez 3: Üretici/Toplayıcının Temel Geçim Kaynağı ile Elde Edilen Gelir Arasında Yoktur.

Hipotez 4: Üretici/Toplayıcının Sosyal Güvence Durumu ile Üretim Miktarı Arasında Yoktur.

Hipotez 5: Üreticinin/Toplayıcının Yaşı ile Eğitim Durumu Arasında İlişki Yoktur.

Hipotez 6: Üreticinin Geçim Kaynağı ile Üretim Miktarı Arasında İlişki Yoktur.

Hipotez 7: Üretim Miktarı ile Yıllık Gelir Arasında İlişki Yoktur.

Hipotez 8: Üretim Miktarı ile Öz Tüketim Miktarı Arasında İlişki Yoktur.

şeklinde. Bu hipotezlerin testleri; “Ki-Kare” analizi ile gerçekleştirilmiştir. Bu aşamada anlamlı ilişkilerin olduğu testlerdeki ilişkilerin derecesi ve yönü ise “basit korelasyon” analizi ile belirlenmiştir. Değişkenler normal dağılım göstermediği (non-parametrik) için, basit korelasyon analizinde de “Sperman Korelasyon” analizi kullanılmıştır (Saruhan ve Özdemirci, 2005).

3.2.3. Ihlamur Çiçeği İşletmeciliğinin Mikro Ekonomik Analizi

Yenice Orman İşletme Müdürlüğü orman alanlarında, uzun yıllar boyunca orman köylülerince ihlamur çiçeği toplayıcılığı yapılmaktadır. Doğal olarak oluşmuş çiçeklerin hasadını yapmak şeklinde gerçekleşen bu üretimin sürdürülebilirliği tehlikededir. Bu nedenle, Ihlamur yetişmeye uygun alanlarda ve türün biyolojisine uygun yetiştirme alanlarının kurulması düşünülebilir. Ancak bu düşüncenin sadece teknik veya biyolojik olarak yapılabilir olması yeterli olmayıp, ekonomik açıdan da

yapılabilir olması gereklidir. Bu nedenle çalışmada, üretim yapan işletme veya köylü için ıhlamur bahçesi şeklinde bir üretimin ekonomik analizi yapılmak istenmiştir. Bu amaçla ticari karlılık ölçütlerinden İç Karlılık Oranı ölçütü kullanılmıştır.

İç Karlılık Oranı (İKO); bir projeye ait nakit girişlerinin nakit çıkışlarına eşitleyen ıskonto oranıdır. Bulunan bu ıskonto oranını iç karlılık oranı (iç verim oranı, gerçek verim oranı) denir. İKO ile projenin sermaye maliyeti %i oranı karşılaştırılır;

- Eğer İKO > i, proje kabul,
- Eğer İKO = i, durum farksız,
- Eğer İKO < i, ise projenin reddine karar verilir (Okka, 2016).

Bu kapsamda hesaplanan İç Karlılık Oranı ise aşağıdaki formül yardımıyla elde edilmiştir Formülde yar alan değerler aşağıdaki gibidir (Okka, 2016).

$$İKO = İ^* = İ_+ + \frac{NBD_+}{NBD_+ + |NBD_-|} (İ_- - İ_+) \quad (3.1)$$

İ*: İç Karlılık oranı,

İ+ : Net bugünkü Değeri pozitif yapan faiz oranı,

İ- : Net bugünkü Değeri negatif yapan faiz oranı,

NBD+ : Pozitif Net Bugünkü Değer,

NBD- : Negatif Net Bugünkü Değer,

Yönetim seçenekleri: Bir iç karlılık oranı hesaplayabilmek için öncelikle yapılacak üretimin biçiminin net bir şekilde ortaya konmuş olması gereklidir. ıhlamur çiçeği üreticiliğinin, farklı dikim aralıkları, farklı idare süreleri, toplama şekilleri kullanılarak üretilebilecek farklı yetiştirme biçimleri tanımlamak, bunları olası yönetim seçenekleri olarak ifade etmek olanaklıdır. Bu çalışmada aşağıda tanımlanan yönetim seçeneklerinin yaratacağı İç karlılık oranları hesaplanmıştır.

Yönetim Şekli-I: 20 yaşına gelmiş ıhlamurların tamamının her beş yılda bir tepe çatısı kesilerek çiçeklerinin hasat edilmesi ve 80 yaşına kadar periyodik gelir elde etmeye dayalı bir anlayışla sahanın yönetilmesidir. Birinci seçenek olarak adlandırılabilir

yönetim şekline ait bulguları, Periyodik gelirlerin idare süresi boyunca ortaya koyduğu gelir ve giderlerin dağılımı gösterilmiştir. Çizelge 3.1’ den görüldüğü gibi, bu yönetim seçeneği, 80 yıllık bir dönem için hesaplanmışsa da gelir elde edilen yıl sayısı daha azdır. Elde edilen net gelirlerden yola çıkarak İKO hesabı yapmak üzere %4, %5 ve %6 ıskonto oranları kullanılarak üretilen net bugünkü değerler bulunmuştur.

Çizelge 3.1. Periyodik gelirlere göre yönetim-I seçeneğinin İKO bulguları.

Yıllar	Giderler	Gelirler	Net Gelir	İ %4	İ %5	İ %6
1	3.117,92	0	-3.117,92	-2.998,00	-2.969,45	-2.941,43
2	61,1	0	-61,10	-56,49	-55,42	-54,38
3	61,1	0	-61,10	-54,32	-52,78	-51,30
4	61,1	0	-61,10	-52,23	-50,27	-48,40
5	1.062,71	0	-1.062,71	-873,47	-832,66	-794,12
6	1.062,71	0	-1.062,71	-839,88	-793,01	-749,17
7	1.062,71	0	-1.062,71	-807,57	-755,25	-706,76
8	1.062,71	0	-1.062,71	-776,51	-719,28	-666,76
9	1.062,71	0	-1.062,71	-746,65	-685,03	-629,02
10	1.062,71	0	-1.062,71	-717,93	-652,41	-593,41
11	1.062,71	0	-1.062,71	-690,32	-621,34	-559,82
12	1.062,71	0	-1.062,71	-663,77	-591,76	-528,13
13	1.062,71	0	-1.062,71	-638,24	-563,58	-498,24
14	1.062,71	0	-1.062,71	-613,69	-536,74	-470,04
15	1.062,71	0	-1.062,71	-590,09	-511,18	-443,43
16	1.062,71	0	-1.062,71	-567,39	-486,84	-418,33
17	1.062,71	0	-1.062,71	-545,57	-463,66	-394,65
18	1.062,71	0	-1.062,71	-524,58	-441,58	-372,31
19	1.062,71	0	-1.062,71	-504,41	-420,55	-351,24
20	784,07	6.136,37	5.352,30	2.442,72	2.017,23	1.668,87
25	784,07	6.259,10	5.475,03	2.053,78	1.616,79	1.275,67
30	784,07	6.384,28	5.600,21	1.726,65	1.295,76	975,05
35	784,07	6.511,96	5.727,89	1.451,54	1.038,41	745,23
40	784,07	6.642,20	5.858,13	1.220,18	832,12	569,54
45	784,07	6.775,05	5.990,98	1.025,65	666,78	435,25
50	784,07	6.910,55	6.126,48	862,07	534,25	332,60
55	784,07	6.910,72	6.126,65	708,58	418,61	248,54
60	784,07	6.910,72	6.126,65	582,40	327,99	185,73
65	784,07	6.910,72	6.126,65	478,69	256,99	138,78
70	784,07	6.910,72	6.126,65	393,45	201,36	103,71
75	784,07	6.910,72	6.126,65	323,39	157,77	77,50
80	784,07	443.910,72	443.126,65	19.224,75	8.940,96	4.188,50
Net Bugünkü Değer				19.232,77	6.102,23	-325,98

Yönetim Şekli-II: 20 yaşına gelmiş ihlamların, her yıl beşte birini keserek yönetmenin yaratacağı gelir ve giderler Çizelge' de gösterilmiştir. Görüldüğü gibi gelir elde edilen yıl sayısı artmış, gelir ve gider düzeyleri de değişmiştir.

Çizelge 3.2. Periyodik gelirlere göre yönetim-II seçeneğinin İKO bulguları.

Yıllar	Giderler	Gelirler	Net Gelir	İ %4	İ %5	İ %6
1	3.117,92	0	-3.117,92	-2.998,00	-2.969,45	-2.941,43
2	61,1	0	-61,10	-56,49	-55,42	-54,38
3	61,1	0	-61,10	-54,32	-52,78	-51,30
4	61,1	0	-61,10	-52,23	-50,27	-48,40
5	1.062,71	0	-1.062,71	-873,47	-832,66	-794,12
6	1.062,71	0	-1.062,71	-839,88	-793,01	-749,17
7	1.062,71	0	-1.062,71	-807,57	-755,25	-706,76
8	1.062,71	0	-1.062,71	-776,51	-719,28	-666,76
9	1.062,71	0	-1.062,71	-746,65	-685,03	-629,02
10	1.062,71	0	-1.062,71	-717,93	-652,41	-593,41
11	1.062,71	0	-1.062,71	-690,32	-621,34	-559,82
12	1.062,71	0	-1.062,71	-663,77	-591,76	-528,13
13	1.062,71	0	-1.062,71	-638,24	-563,58	-498,24
14	1.062,71	0	-1.062,71	-613,69	-536,74	-470,04
15	1.062,71	0	-1.062,71	-590,09	-511,18	-443,43
16	1.062,71	0	-1.062,71	-567,39	-486,84	-418,33
17	1.062,71	0	-1.062,71	-545,57	-463,66	-394,65
18	1.062,71	0	-1.062,71	-524,58	-441,58	-372,31
19	1.062,71	0	-1.062,71	-504,41	-420,55	-351,24
20	156,814	1.227,27	1.070,46	488,54	403,44	333,77
21	156,814	1.227,27	1.070,46	469,75	384,23	314,88
22	156,814	1.227,27	1.070,46	451,68	365,94	297,06
23	156,814	1.227,27	1.070,46	434,31	348,51	280,24
24	156,814	1.227,27	1.070,46	417,61	331,91	264,38
25	156,814	1.251,82	1.095,01	410,76	323,36	255,13
26	156,814	1.251,82	1.095,01	394,96	307,96	240,69
27	156,814	1.251,82	1.095,01	379,77	293,30	227,07
28	156,814	1.251,82	1.095,01	365,16	279,33	214,22
29	156,814	1.251,82	1.095,01	351,12	266,03	202,09
30	156,814	1.276,86	1.120,05	345,33	259,15	195,01
31	156,814	1.276,86	1.120,05	332,05	246,81	183,97
32	156,814	1.276,86	1.120,05	319,28	235,06	173,56
33	156,814	1.276,86	1.120,05	307,00	223,87	163,74
34	156,814	1.276,86	1.120,05	295,19	213,21	154,47
35	156,814	6.511,96	6.355,15	1.610,49	1.152,13	826,84
36	156,814	1.302,39	1.145,58	279,14	197,79	140,61

Çizelge 3.2. (devam ediyor)

37	156,814	1.302,39	1.145,58	268,40	188,37	132,65
38	156,814	1.302,39	1.145,58	258,08	179,40	125,14
39	156,814	1.302,39	1.145,58	248,16	170,86	118,06
40	784,07	1.328,44	544,37	113,39	77,33	52,92
41	784,07	1.328,44	544,37	109,03	73,64	49,93
42	784,07	1.328,44	544,37	104,83	70,14	47,10
43	784,07	1.328,44	544,37	100,80	66,80	44,44
44	784,07	1.328,44	544,37	96,92	63,62	41,92
45	784,07	1.355,01	570,94	97,74	63,54	41,48
46	784,07	1.355,01	570,94	93,98	60,52	39,13
47	784,07	1.355,01	570,94	90,37	57,64	36,92
48	784,07	1.355,01	570,94	86,89	54,89	34,83
49	784,07	1.355,01	570,94	83,55	52,28	32,86
50	784,07	1.382,11	598,04	84,15	52,15	32,47
51	784,07	1.382,11	598,04	80,92	49,67	30,63
52	784,07	1.382,11	598,04	77,80	47,30	28,90
53	784,07	1.382,11	598,04	74,81	45,05	27,26
54	784,07	1.382,11	598,04	71,93	42,91	25,72
55	784,07	1.382,14	598,07	69,17	40,86	24,26
56	784,07	1.382,14	598,07	66,51	38,92	22,89
57	784,07	1.382,14	598,07	63,95	37,07	21,59
58	784,07	1.382,14	598,07	61,49	35,30	20,37
59	784,07	1.382,14	598,07	59,13	33,62	19,22
60	784,07	1.382,14	598,07	56,85	32,02	18,13
61	784,07	1.382,14	598,07	54,67	30,49	17,10
62	784,07	1.382,14	598,07	52,56	29,04	16,14
63	784,07	1.382,14	598,07	50,54	27,66	15,22
64	784,07	1.382,14	598,07	48,60	26,34	14,36
65	784,07	1.382,14	598,07	46,73	25,09	13,55
66	784,07	1.382,14	598,07	44,93	23,89	12,78
67	784,07	1.382,14	598,07	43,20	22,75	12,06
68	784,07	1.382,14	598,07	41,54	21,67	11,38
69	784,07	1.382,14	598,07	39,94	20,64	10,73
70	784,07	1.382,14	598,07	38,41	19,66	10,12
71	784,07	1.382,14	598,07	36,93	18,72	9,55
72	784,07	1.382,14	598,07	35,51	17,83	9,01
73	784,07	1.382,14	598,07	34,14	16,98	8,50
74	784,07	1.382,14	598,07	32,83	16,17	8,02
75	784,07	1.382,14	598,07	31,57	15,40	7,57
76	784,07	1.382,14	598,07	30,35	14,67	7,14
77	784,07	1.382,14	598,07	29,19	13,97	6,73
78	784,07	1.382,14	598,07	28,06	13,30	6,35
79	784,07	1.382,14	598,07	26,98	12,67	5,99
80	784,07	443.910,72	443.126,65	19.224,75	8.940,96	4.188,50
				16.881,38	4.591,02	-1.343,62

3.2.4. Yönetim Seçeneklerinin İKO Hesaplamalarında Temel Alınan Ortak Varsayımlar

Böyle bir ekonomik analizi yapabilmek için ilk olarak; birim alanda ıhlamur bahçesi kurulması ve bu bahçenin çiçek verimi ile bahçe kurulması ve üretim süreçlerinde gerçekleşecek olan maliyetlerin belirlenmesi gerekmektedir. Bu amaçla bir hektar alanda ıhlamur bahçesi oluşturmak için gereken tüm maliyetler hesaplanmıştır. İhlamurların sahaya 10 X 10 m aralık mesafe ile dikilmesi planlanmıştır. Böylece hektara 100 ağaçtan oluşan bir İhlamur bahçesi gerekmektedir. OGM' nin 2020 yılı ağaçlandırma birim maliyetleri ile Yenice Orman İşletme Müdürlüğü koşulları dikkate alınarak 1 hektar ve 100 ağaçtan oluşan bir bahçenin maliyeti oluşturulmuştur (Çizelge 3.3).

Çizelge 3.3. Ağaçlandırma yatırım masrafları.

Ağaçlandırmada yapılacak işler	Poz No	Birimi	Birim Fiyatı TL
Meyili %41-60, örtü kapallığı %60'tan az, yüzeysel taşlılığı %25'ten fazla olan sahalarda	204,7	ha	1501,68
Profil taşlılığının %25'ten fazla diri örtü köklerinin sahayı kaplama oranının %60'tan fazla olduğu yerlerde toprak işlemesi	317,4	adet	4,15
Pikataj yapımı	1001,1	100 adet	26,24
200 m'den fazla mesafede çıplak köklü yapraklı fidanların dağıtımı	1002,6	100 adet	1,55
Ağır bünyeli %25 ve daha fazla taşlı topraklarda 15x30 cm boylarında ve 30 cm derinliğinde çukur açılması ve "çukurda kenar dikimi" yöntemiyle çıplak köklü yapraklı fidan dikimi	1004,2	100 adet	146,48
Üst toprak işlemesi; taşlılığın %25'ten fazla olduğu, ağır bünyeli topraklarda	503,2	km	227,24
Bakım çalışmaları; fidanlar çevresinde işçi ile ot alma, çapa, teras onarımı (60-80 cm eninde, 100 cm boyundaki alanda)	1102,4	100 adet	61,1
Dikenli tel çit ihatası; yarı ahşap çit direği bedeli (8-10 cm çapında, 1,50-1,60 m boyunda, 275 adet (sahaya taşınması dahil)	1200,2	km	1749,48
Yıllık bakım giderleri	1105,4	km	1062,71
Toplam tesis maliyeti (ha)			3.717,92

İlk üç yıl bakım çalışmaları; fidanlar çevresinde işçi ile ot alma, çapa, teras onarımı (60-80 cm eninde, 100 cm boyundaki alanda) şeklinde planlanmıştır. Sonraki yıllar kapallığın olduğu 20. yıla kadar standart olarak sürdürülmüştür. Bu kapsamda; ağır bünyeli topraklarda ot ve sürgün yoğunluğunun %40'tan fazla olduğu sahalarda

yapılması gereken bakım iş ve işlemlerine ilişkin poz kullanılarak bakım maliyeti oluşturulmuştur.

Ihlamur çiçeği üretimine/toplanmasına ilişkin gelir ve giderler için yapılan yaklaşımlar yöredeki orman köylüleriyle gerçekleştirilen yüz yüze anket verilerinden elde edilmiştir. Yöre köylülerinin ifadelerine ve Yenice Orman İşletme Müdürlüğünde uzun süre görev yapmış olan Orman Muhafaza görevlilerinden elde edilen görüşlere göre, ıhlamur çiçeği üretimi için en fazla 80 yaşındaki ağaçlar uygun kabul edilmektedir. Yöreden elde edilen bilgilere göre, ortalama 50 yaşında bir ağaç, yetişkin ıhlamur ağacı olarak kabul edilmekte ve bu ağaçların ortalama ıhlamur çiçeği üretim miktarı 10,15 kg (yaş) olarak görülmektedir. Çalışma için planlanan bir ha alanda $10 \times 10 = 100$ m² ve hektarda 100 ağaç için $10,15 \times 100 = 1.015$ kg ıhlamur çiçeği üretilebilecektir. Ihlamur çiçeği yaş kuru oranı %38,61 olarak tespit edilmiştir. Bu durumda 50 yaşında yetişkin bir ağaçtan ortalama $1.015 \times 0,3861 = 392$ kg kuru ıhlamur çiçeği elde edileceği görülmektedir.

Ekonomik hesaplamalar için kullanılacak şekilde, ıhlamur ağacının tepe yapısı ile çiçeklenme durumunun yaşa göre nasıl bir gelişim seyri izlediğini ortaya koyan bir hasılat araştırması, Yenice bölgesine özel veya yurt içi, dışı bir başka bölge için bulunamamıştır. Ihlamur türlerine göre tepe çatısı ile çiçeklenme arasında kurulmuş bir ilişki de tespit edilememiştir. Yöre halkı ve orman işletme müdürlüğü çalışanlarından elde edilen bilgilere göre; ıhlamurlar 20 yaşında çiçek vermeye (dozlayıcı miktar olarak) başlamakta ve 20 yaşındaki çiçek üretim miktarı olgun bir ağaçtan (50 yaş) elde edilen çiçek üretim miktarının %30'u kadar olmaktadır. Ihlamurlar 20-50 yaş arası tepe çatılarını geliştirmekte ve çiçek üretimi yıllık ortalama %2 oranında artmaktadır. 50 yaşından itibaren elde edilecek ürün miktarı ise sabit kalmaktadır. Her iki yönetim seçeneğinin gerektirdiği yıllık ve periyodik çiçek hasat miktarları bu kabullere göre saptanmıştır.

Ihlamur çiçeği üretim/toplanması gelirini hesaplamak için çiçek satış birim fiyatının da bilinmesi gereklidir. Bu çalışmada, Yenice ilçesinde köylülerin 2019 yıllarında sattığı kuru ıhlamur çiçeği ortalama birim fiyatı 52,18 TL/kg olarak bulunmuş ve bir yıllık TÜFE oranında artırılarak, maliyetlerin temel alındığı 2020 fiyatlarına

dönüştürülmüştür. Bu kapsamda, analizde temel alınan ıhlamur çiçeği fiyatı $52,18 \times 0,1228 = 58,59$ TL/kg olarak bulunmuştur (İnternet-6).

Hesaplamalarda ağaçlandırma ve bakım maliyetlerine ek olarak, köylülerin alana ulaşmaları, buradaki işçilikleri, alet ve ekipman ve yol masrafları da dikkate alınmıştır. Bu da her beş yılda bir hesaplamalarda gider olarak yer almıştır.

80. yıl sonunda normal bir ıhlamur ağacından 5 m³ üçüncü sınıf normal boy tomruk elde edileceği ve ortalama fiyatının ise 750 TL/m³ olduğu, 1 m³ yuvarlak sanayi 230TL/m³ ortalama fiyatı olduğu ve 3 ster odun elde edilebileceği 130 TL/ster ortalama fiyatı olduğu Yenice Orman İşletme Müdürlüğü Muhasebe verilerinden elde edilmiştir (Anonim, 2020/b). 80 yaşına gelmiş standart normal bir ıhlamur ağacının kesilmesi sonucu elde edilecek gelir hesaplamalarda, hurda değer karşılığı olarak değerlendirilebilecek gelir olarak dikkate alınmalıdır. Buna göre bir ağaçtan idare süresi sonrasında elde edilecek gelir;

- Üçüncü sınıf normal boy tomruk geliri; $5 \times 750 = 3.750$ TL/m³,
- Yuvarlak odun geliri; $1 \times 230 = 230$ TL/m³,
- Yakacak odun geliri (yaklaşık 2 ton); $3 \times 130 = 390$ TL/m³,
- Toplam gelir = $3.705 + 230 + 390 = 4.370$ TL.

80 yaşında idare süresinin sonunda kesilen normal bir ıhlamur ağacından toplam 4.370 TL gelir sağlanmaktadır. Planlanan 1 ha alandaki 100 ağaç için 80 yıl idare süresi sonunda; $100 \times 4.370 = 437.000$ TL gelir elde edilmektedir. İdare süresini dolduran ağaçların odun hammaddesi satış gelirinin hesaplanmasında kullanılan birim fiyatlar Zonguldak Orman Bölge Müdürlüğü İşletme Pazarlama Şube Müdürlüğü'nün 2020 yılı açık artırmalı satışlarında gerçekleşen fiyatlar temel alınarak oluşturulmuştur.

Yapılan toplam masraflarla elde edilen gelirler farkı olarak Net Gelir elde edilmektedir. İlk yıllar 20. yıla kadar alanın ağaçlandırma ve bakım giderleri oluşmuştur. 20. Yıldan itibaren ve her beş yılda elde edilen ürün miktarı ortalama satış fiyatı ile satış gerçekleştirilmiştir. Her üretim dönemi için; işçilik ve yakıt ve alet ve ekipman maliyetleri de gider olarak hesaba katılmıştır. Her yıla ait net gelirler bugünkü

değer olarak maliyet oranı ile bugüne indirgenmiştir. Bu yolla elde edilen veriler, farklı iskonto oranları uygulanarak Net Bugünkü Değerin pozitif ve negatif olarak elde edildiği oran (İKO) belirlenmiştir.

BÖLÜM 4

BULGULAR

4.1. ZONGULDAK ORMAN BÖLGE MÜDÜRLÜĞÜ YENİCE ORMAN İŞLETME MÜDÜRLÜĞÜ KAYADİBİ ORMAN İŞLETME ŞEFLİĞİ İHLAMUR ÜRETİM PLANININ DEĞERLENDİRİLMESİ

Ülkemizde ODOÜ' nün yayılış alanları, bu alanlardaki verim/servet miktarı ve üretilecek eta miktarı bilimsel çalışmalara dayandırılarak belirlenmesi gerekmektedir. ODOÜ Daire Başkanlığı verileri değerlendirildiğinde; Orman Bölge Müdürlükleri düzeyindeki ıhlamur türlerine göre alan (ha) ve servet miktarları (kg) belirlenmiştir. Bu veri incelendiğinde ciddi tutarsızlıklar bulunduğu tespit edilmiştir (Çizelge 4.1). İhlamur türleri itibariyle var olduğu tespit edilen alan miktarları ile bu alanlardaki servet miktarları karşılaştırıldığında hektar başına 45-50 kg'dan 22 bin kg'a kadar değişimlerin olduğu görülmüştür.

ODOÜ' nün ülkemizde çok çeşitli olması önemli bir avantaj olurken, bu çeşitli ürünlerin envanterinin yapılması güçlüğü ile dezavantaj olarak karşımıza çıkmaktadır. Zonguldak Orman Bölge Müdürlüğü Yenice Orman İşletme Müdürlüğü'ne bağlı Kayadibi Orman İşletme Şefliği için gerçekleştirilen ıhlamur üretim planı incelendiğinde bazı tutarsızlıkların plana yansıdığı görülmektedir.

Çizelge 4.1. Kayadibi Orman İşletme Şefliği ihlamur alanlarının dağılımı.

Bölme No	Meşçere Tipi	Alanı (Ha)	Dağılış Durumuna Göre Sahası (Ha)	Ağaç Sayısı (Adet)
23	MIhc3	9,6	1,6	158
24	MIhc3-1 MIhc3-2	10,1	1,7	168
28	MIhc3-1 MIhc3-2	7,6	1,3	128
31	IhKnb3	5,6	3,0	1305
40	IhKnb3-1 IhKnb3-2	14,4	7,8	3393
41	MIhbc3	5,6	1,3	163
44	MIhbc3	1,4	0,3	37
45	MIhbc3	6,8	1,6	201
46	MIhc3	10,0	1,7	168
48	MIhc3	4,5	0,7	69
50	MIhbc3	17,6	4,2	529
76	MIhc3	4,5	0,7	69
79	MIhc3	6,7	1,2	118
84	IhKnb3-1 IhKnb3-2	16,8	9,1	3958
85	MIhc3 IhKnb3	8,8	3,0	841
TOPLAM		130,0	39,2	11.305

Değişik meşçere kuruluşlarında 130 ha sahada yaklaşık 39,2 ha'a 11.305 adet ihlamur ağacının yayılarak yetiştiği görülmektedir (Çizelge 4.2).

Çizelge 4.2. Kayadibi Orman İşletme Şefliği ihlamur ormanlarında alan ve servet dağılımı.

Bölme No	Deneme Alanı No	Miktarı Ağaç/ (Kg)	Hektardaki Miktarı (Kg)	Dağılış Durumuna Göre Sahası (Ha)	Tüm Sahadaki Miktarı Ağaç Adeti	Toplam Ihlamur Miktarı (Kg)
1	1(10mx10m)	2,855	285,50	1,6	158	456,80
2	2(10mx10m)	2,150	215,00	1,7	168	365,50
3	3(10mx10m)	3,632	363,20	1,3	128	472,10
4	4(10mx10m)	4,650	465,00	3,0	1305	1395,00
5	5(10mx10m)	5,485	548,50	7,8	3393	4278,30
6	6(10mx10m)	1,996	199,60	1,3	163	259,40

Çizelge 4.2. (devam ediyor)

7	7(10mx10m)	2,004	200,40	0,3	37	60,10
8	8(10mx10m)	2,324	232,40	1,6	201	371,80
9	9(10mx10m)	2,458	245,80	1,7	168	417,80
10	10(10mx10m)	2,225	222,50	0,7	69	155,70
11	11(10mx10m)	3,123	312,30	4,2	529	1311,60
12	12(10mx10m)	1,880	188,00	0,7	69	131,60
13	13(10mx10m)	2,460	246,00	1,2	118	295,20
14	14(10mx10m)	4,821	482,10	9,1	3958	4387,10
15	15(10mx10m)	1,180	118,00	3,0	841	354,00
TOPLAM				39,2	11.305	14.712.40

Çizelge 4.2'den de görüleceği gibi çalışma alanında 15 adet 10 x10 m genişliğinde deneme alanları alınmıştır (Zonguldak OBM teknik elemanları tarafından arazide örneklemeler yapılmıştır). Deneme alanlarında ağaç başına üretim miktarları belirlenmiştir. Bu yaklaşıma göre; 11.305 ağaç için 14.712 kg ihlamur üretilebileceği tespit edilmiştir. Bu veriler incelendiğinde önemli sorunların olduğu görülmektedir.

Yenice Orman İşletme Müdürlüğü'ne bağlı orman alanlarındaki ODOÜ bazında ihlamur ağaçlarının varlığını, yayılış alanını ve ortalama ağaç başına (yaş) ihlamur çiçeği üretim miktarının belirlenmesi ciddi bir envanter çalışmasını gerektirmektedir. Meşcere tiplerine göre meşcerelerdeki ihlamur ağaçlarının sayıları ve yayılışı farklılık göstermektedir. Güvenilirlik düzeyi yüksek bir istatistiki örnek planlaması ile alanlarda envanter çalışmalarına ihtiyaç duyulmaktadır.

4.2. ANKET BULGULARI

4.2.1. Demografik Özellikler

4.2.1.1. Cinsiyet

İncelenen orman köylerindeki hanelerde yüz yüze görüşmeler yapılan işletme yöneticilerinin cinsiyet gruplarına dağılımına bakıldığında; Yenice ilçesi orman köylerinden örneklenen hanelerdeki işletme yöneticilerinin %68,1'i erkek, %39,1'i kadından oluşmaktadır (Çizelge 4.3).

Çizelge 4.3. Ihlamur üreticilerinin cinsiyete göre dağılımı.

	Frekans	Dağılım Yüzdesi	Kümülatif Dağılım Yüzdesi
Erkek	49	68,1	68,1
Kadın	23	31,9	100,0
Toplam	72	100,0	

4.2.1.2. Eğitim

Ihlamur çiçeği üretici/toplayıcıların eğitim durumları incelendiğinde; %5,6'sının okuma yazma bilmediği, %79,2'sinin ilkokul mezunu, %8,3'ünün ortaokul, %5,6'sının lise mezunu, %1,4'ünün ise üniversite mezunu olduğu görülmektedir (Çizelge 4.4).

Çizelge 4.4. Ihlamur üreticilerinin eğitim durumu.

	Frekans	Dağılım Yüzdesi	Kümülatif Dağılım Yüzdesi
Okur-yazar değil	4	5,6	5,6
İlkokul	57	79,2	84,7
Ortaokul	6	8,3	93,1
Lise	4	5,6	98,6
Üniversite	1	1,4	100,0
Toplam	72	100,0	

Ihlamur çiçeği üretici/toplayıcılarıyla yapılan yüz yüze görüşmelerde okur-yazarlık durumu da incelenmiştir. Ortaya çıkan sonuçlara göre; örnekleme giren orman köylülerinin %94,4'ü okur-yazar, %5,6'sı ise okur-yazar değildir (Çizelge 4.5).

Çizelge 4.5. Ihlamur çiçeği üreticilerinin okur yazarlık durumu.

Eğitim Düzeyi	Frekans	Dağılım Yüzdesi	Kümülatif Dağılım Yüzdesi
Okur-yazar	68	94,4	94,4
Okur-yazar değil	4	5,6	100,0
Toplam	72	100,0	

4.2.1.3. Yaş Grupları

Yenice orman köylerinde ise; 15-64 yaş arasındaki nüfusun oranı %83,3, 65 + yaş grubunda olan nüfus ise, %16,7 olarak tespit edilmiştir (Çizelge 4.6).

Çizelge 4.6. Ihlamur üreticilerinin yaş aralığı.

Yaş aralıkları	Frekans	Dağılım Yüzdesi	Kümülatif Dağılım Yüzdesi
15-39 yaş	3	4,2	4,2
40-54 yaş	30	41,7	45,8
55-64 yaş	27	37,5	83,3
65+ yaş	12	16,7	100,0
Toplam	72	100,0	

4.2.1.4. Nüfusun Hanelere Göre Dağılımı

Yenice'deki orman köylülerinin hane halkı büyüklüğüne bakıldığında 1-3 kişi olanların oranı %61,1 ile ilk sırada, 4-7 kişi olanların oranı %31,9 ile ikinci sıradadır (Çizelge 4.7). Ortalama bir hanede 3,63 kişi yaşadığı elde edilen bulgular arasındadır.

Çizelge 4.7. Ihlamur üreticisi nüfusun hanelere göre dağılımı.

	Frekans	Dağılım Yüzdesi	Toplam Dağılım Yüzdesi
1-3 Kişi	44	61,1	61,1
4-7 Kişi	23	31,9	93,1
8-10 Kişi	4	5,6	98,6
11+ Kişi	1	1,4	100,0
Toplam	72	100,0	

4.2.1.5. Üreticilerin Sosyal Güvence Durumu

Çalışma yapılan orman köylerindeki üretici/toplayıcılarla gerçekleştirilen yüz yüze görüşmelerde sosyal güvenceye sahip olma durumu incelenmiştir. Örneklenen hanelerdeki üretici/toplayıcılara yöneltilen “sosyal güvenceye sahip misiniz?” sorusuna verilen yanıt %77,8 oranında “evet” iken, %22,2 oranında “evet” olmuştur (Çizelge 4.8).

Çizelge 4.8. Ihlamur üreticilerinin sosyal güvence durumu.

Sosyal Güvenceye Sahip Olma Durumu	Frekans	Dağılım Yüzdesi	Kümülatif Dağılım Yüzdesi
Var	56	77,8	77,8
Yok	16	22,2	100,0
Toplam	72	100,0	

Örneklenen hanelerdeki üretici/toplayıcıların sosyal güvenceye sahip olmama durumunun nedenleri; üretici/toplayıcıların %11,1 oranında ev hanımı olması, %2,8 oranında işsiz olması, %1,4 oranında ise yoksulluk gelmektedir (Çizelge 4.9).

Çizelge 4.9. Ihlamur üreticilerinin sosyal güvenceden yoksunluk nedenleri.

Sosyal Güvence Yoksunluk Nedeni	Frekans	Dağılım Yüzdesi	Kümülatif Dağılım Yüzdesi
Var	61	84,7	84,7
Yoksulluk	1	1,4	86,1
Ev Hanımı	8	11,1	97,2
İşsiz	2	2,8	100,0
Toplam	72	100,0	

Örneklenen hane halkı yöneticilerinin sosyal güvence türü incelendiğinde; %51,4 ile SGK emekli, %19,4'ünün herhangi bir sosyal güvenceye sahip olmadığı, %9,7'sinin Bağkur, %8,3 oranında SGK'lı, %6,9 Yeşil Kart'lı, %4,2 ise memur olduğu görülmektedir (Çizelge 4.10).

Çizelge 4.10. Ihlamur üreticilerinin sosyal güvence türü.

Sosyal Güvence Türü	Frekans	Dağılım Yüzdesi	Kümülatif Dağılım Yüzdesi
Yok	14	19,4	19,4
Bağkur	7	9,7	29,2
Emekli	37	51,4	80,6
Memur	3	4,2	84,7
İşçi	6	8,3	93,1
Yeşil Kart	5	6,9	100,0
Toplam	72	100,0	

4.2.1.6. Üreticilerin Temel Geçim Kaynağı

Örnekleme giren üretici/toplayıcıların %34,7 oranında temel geçim kaynağının emeklilik olduğu görülmektedir. Bunun nedeni orman köylerinden ekonomik nedenlerle şehirlere göç edilmesi, daha sonra emekli olarak tekrar köye dönüş gerçekleşmesidir. Bu oranı %20,8 ile ormancılık 2. sırada, %15,3'lük oranla hayvancılık 3. Sırada takip etmektedir. Zonguldak bölgesinde temel geçimini SSK emeklisi olarak sürdüren ailelerin oranı %58,7 ve Bağkur emeklisi olarak sürdüren ailelerin oranı ise %13,7 ve memur olarak geçinen aile oranı %1,7, emeklisi olarak geçimlerini sürdüren aile oranı ise %3,7 oranındadır (Çizelge 4.11).

Çizelge 4.11. İhlamur üreticilerinin temel geçim kaynağı.

Temel Geçim Kaynağı	Frekans	Dağılım Yüzdesi	Kümülatif Dağılım Yüzdesi
Serbest meslek	2	2,8	2,8
Ormancılık	15	20,8	23,6
İşçi	6	8,3	31,9
Memur	3	4,2	36,1
Emekli	25	34,7	70,8
Hayvancılık	11	15,3	86,1
Esnaf	2	2,8	88,9
Pazarcılık	2	2,8	91,7
Ev Hanımı	6	8,3	100,0
Toplam	72	100,0	

4.2.1.7. Üreticilerin Engel Durumu

Örnekleme giren deneklerin çalışma sürecinde iş kazası vb. nedenlerle kayıplar yaşayıp yaşanmadıkları, bu nedenle de engeli durumu gibi konular hakkında da sorular yöneltilmiştir. Çünkü, ihlamur çiçeği üretimi/toplayıcılığı yapılan alanların eğimi fazla, ağaçlar oldukça yüksektir. Bu nedenle de herhangi bir düzeyde iş kazası yaşanması olasılığı yüksektir. Yüz yüze anket görüşmeleri yapılan 72 ihlamur çiçeği üreticisi/toplayıcısı orman köylüsünün “Herhangi bir engeliniz var mı?” sorusuna verdiği yanıt, tamamının da “hayır” olmuştur.

4.2.1.8. Hane Halkı Göç Durumu

Çalışmanın ana materyalini oluşturan orman köylülerinin; il/ilçe merkezi ile civar kentlere göç verdiği yapılan görüşmelerle belirlenmiştir. Yüz yüze gerçekleştirilen görüşmelerde “hanenizden son 5 yıl içinde göç eden oldu mu?” sorusu; %40,3 oranında “evet”, %59,7 oranında ise “hayır” şeklinde cevaplanmıştır (Çizelge 4.12).

Çizelge 4.12. Hane halkı göç durumu.

Göç Durumu	Frekans	Dağılım Yüzdesi	Kümülatif Dağılım Yüzdesi
Evet	29	40,3	40,3
Hayır	43	59,7	100,0
Toplam	72	100,0	

Orman köylülerinin göç nedenlerine bakıldığında %26,4 ile en büyük paya sahip işsizliktir. İşsizliği; %9,7 oranı ile evlilik, %2,8 oranı ile eğitim ve %1,4 oranı ile de askerlik izlemektedir (Çizelge 4.13).

Çizelge 4.13. Göç nedenleri.

Göç Nedenleri	Frekans	Dağılım Yüzdesi	Kümülatif Dağılım Yüzdesi
Yok	43	59,7	59,7
İş	19	26,4	86,1
Evlilik	7	9,7	95,8
Askerlik	1	1,4	97,2
Eğitim	2	2,8	100,0
Toplam	72	100,0	

4.2.2. Ihlamur Çiçeği Üretimiyle İlgili Genel Bulgular

Bu kapsamda çalışma alanında yürütülen ıhlamur çiçeği üretim/toplama süreçlerine yönelik değerlendirmeler yer almaktadır. Bunlar ana hatlarıyla;

4.2.2.1. Üretimde Yaşanan Güçlükler

Ihlamur çiçeği üretim aşamalarında yaşanan güçlükler değerlendirildiğinde; %38,9 oranıyla arazi koşullarının güçlükler içermesi birinci sırada yer alırken bunu %33,3 oranıyla üretim toplama yapılan ağaçların yüksek boylu olması, %23,6 oranıyla da üretim alanına ulaşım güçlükleri ifade edildiği görülmektedir (Çizelge 4.14). Genel olarak Batı Karadeniz Bölgesinin doğasının fiziki yapısı derin havza ve yüksek yamaçlı arazilerden oluşması üretim güçlüklerinde arazi koşullarının ilk sıraya çıkmasında neden olmuştur.

Çizelge 4.14. Ihlamur toplanırken yaşanan güçlükler.

Ihlamur Çiçeği Toplayıcılığındaki Güçlükler	Frekans	Dağılım Yüzdesi	Kümülatif Dağılım Yüzdesi
Ağaç Boyları	24	33,3	33,3
Arazi Koşulları	28	38,9	72,2
Hava Koşulları	3	4,2	76,4
Ulaşım	17	23,6	100,0
Toplam	72	100,0	

4.2.2.2. Toplanma Zamanı

Üreticilerin %83,3'lük bölümü 01-25 Haziran arasında, ihlamur toplamak amacıyla sahada bulunmaktadır. Tohum olgunlaşma sürecine kadar alanda ihlamur çiçeği toplaması yürütülmektedir (Çizelge 4.15).

Çizelge 4.15. Ihlamur çiçeğinin toplanma zamanı.

Ihlamur Çiçeği Toplama Zamanı	Frekans	Dağılım Yüzdesi	Kümülatif Dağılım Yüzdesi
20-30 Mayıs	12	16,7	16,7
01-10 Haziran	44	61,1	77,8
11-25 Haziran	16	22,2	100,0
Toplam	72	100,0	

4.2.2.3. Çiçeklenme Süresi

Ortalama çiçeklenme süresi yaklaşık olarak 26,97 gün olarak belirlenmiştir. Ihlamur çiçeği toplayan ailelerden edinilen bilgiler dikkate alındığında alanda ihlamurun %93,1 oranında 20-30 gün süreyle çiçekli kaldığı tespit edilmiştir (Çizelge 4.16).

Çizelge 4.16. Ihlamur çiçeği çiçeklenme süresi.

Çiçeklenme Süresi	Frekans	Dağılım Yüzdesi	Kümülatif Dağılım Yüzdesi
20-22 Gün	22	30,6	30,6
23-25 Gün	6	8,3	38,9
26-30 Gün	39	54,2	93,1
31+ Gün	4	5,6	98,6
Toplam	72	100,0	

4.2.2.4. Toplanma Şekli ve Zamanı

Ihlamur çiçeğinin toplanma şekli incelendiğinde; üreticiler ilk olarak ihlamur ağaçlarına merdiven yardımıyla tırmanmakta, daha sonra kesici aletler (balta, testere, bıçkı vb.) yardımıyla büyük dalları kesmektedir. Bu işlemin ardından ağaçtan inerek kesilen büyük dallar küçük parçalar haline getirilmekte ve ihlamur çiçekleri bu küçük dal parçalarından el ile ayıklanarak ayrıştırılmaktadır. Böylece ihlamur çiçeği üretme/toplama süreci arazide gerçekleşmektedir. Yüz yüze görüşmelerde üretici/toplayıcılara ihlamur çiçeğinin çiçeklenme zamanı sorulduğunda farklı tarihler vermişlerdir. Üretim gerçekleştiren orman köylülerinden edinilen bilgiye göre ihlamur çiçeği; %34,7 oranında 15 Mayıs-9 Haziran tarihleri arasında çiçeklenmeye başlamaktadır. Bu tarihi %26,4'lük oranla 10-14 Haziran tarihleri izlemektedir (Çizelge 4.17). Ihlamur ağaçlarının yetiştirme yükseltisine göre çiçeklenme zamanında da değişiklikler yaşanmaktadır. Bu değişiklik arazinin bakısına göre de farklılık gösterebilmektedir.

Çizelge 4.17. Ihlamur çiçeğinin toplanma zamanı.

Çiçek Toplama Zamanı Grup	Frekans	Dağılım Yüzdesi	Kümülatif Dağılım Yüzdesi
15 Mayıs-09 Haziran	25	34,7	34,7
10-14 Haziran	19	26,4	61,1
15-19 Haziran	14	19,4	80,6
20-24 Haziran	12	16,7	97,2
25+ Haziran	2	2,8	100,0
Toplam	72	100,0	

4.2.2.5. Ihlamur Çiçeği Toplarken Kullanılan Ekipmanlar

Orman köylüleri ihlamur çiçeği toplarken çeşitli ekipmanlara ihtiyaç duymaktadır. Yapılan görüşmelerle ihtiyaç duyulan ekipmanlar tespit edilmiştir. Bunların başında ulaşım aracı, balta (testere vb.), merdiven gelmektedir. Üreticiler %80,6 oranında balta, bıçkı, çuval, merdiven, eldiven kullanmaktadır (Çizelge 4.18).

Çizelge 4.18. Ihlamur çiçeği toplanırken kullanılan ekipmanlar.

Kullanılan Ekipmanlar	Frekans	Dağılım Yüzdesi	Kümülatif Dağılım Yüzdesi
Araba, Balta, Merdiven, Testere	10	13,9	13,9
Balta, Bıçkı, Çuval, Merdiven, Eldiven	58	80,6	94,4
Merdiven, Makas, Bıçak, Eldiven	4	5,6	100,0
Toplam	72	100,0	

4.2.2.6. Ihlamur Toplayıcıları ve Toplama Süresi

Gerçekleştirilen görüşmeler neticesinde ihlamur çiçeğinin toplanma süresi 10 ile 40 gün arasında değişmektedir. Üreticilerin/Toplayıcıların %38,9'u ihlamur çiçeği toplama süresinin 11-20 gün, %30,6'sı 21-30 gün ve %27,8'i de 1-10 gün arasında değiştiğini belirtmişlerdir (Çizelge 4.19). Ortalama toplanma süresi 18,35 gün olarak tespit edilmiştir (Ek A.2).

Çizelge 4.19. Ihlamur çiçeği toplanma süresi.

Toplama Süresi	Frekans	Dağılım Yüzdesi	Kümülatif Dağılım Yüzdesi
1-10 Gün	20	27,8	27,8
11-20 Gün	28	38,9	66,7
21-30 Gün	22	30,6	97,2
31-40 Gün	2	2,8	100,0
Toplam	72	100,0	

Yenice orman köylüleri ihlamur çiçeği toplama/üretim işlemlerini %88,9 oranında aile üyeleri ile birlikte yürütmektedir. Üreticilerin %8,9'u ise komşuları ile üretimi gerçekleştirmektedir. Bu süreçte tek başına araziye gidenlerin oranı %2,8 oranındadır (Çizelge 4.20)

Çizelge 4.20. Ihlamur çiçeği toplayıcıları.

Ihlamur Çiçeği Toplayıcılar	Frekans	Dağılım Yüzdesi	Kümülatif Dağılım Yüzdesi
Aile üyeleri ile	64	88,9	88,9
Komşular ile	6	8,3	97,2
Tek başına	2	2,8	100,0
Toplam	72	100,0	

4.2.2.7. Alana Gidiş Sayısı

Bütün üretim sezonu boyunca üretici/toplayıcılar 1-30 gün arasında araziye giderek üretim gerçekleştirmektedir. Yapılan görüşmeler ile 11-20 defa araziye gidenlerin oranı %54,2'dir (Çizelge 4.21). Elde edilen bulgulara göre; ortalama alana gidiş sayısı 11,99 gündür (Ek A.2).

Çizelge 4.21. Alana gidiş sayısı.

Toplama Alanına Gidiş Sayısı	Frekans	Dağılım Yüzdesi	Kümülatif Dağılım Yüzdesi
1-5 kez	12	16,7	16,7
6-10 kez	17	23,6	40,3
11-20 Kez	39	54,2	94,4
21-30 Kez	4	5,6	100,0
Toplam	72	100,0	

4.2.2.8. Çiçeklerin Ayırıştırılma İşlemi

Ihlamur çiçeğini dallarından ayırıştırma işlemi herhangi bir ekipman desteğine ihtiyaç duymaksızın tamamen el yordamıyla yapılmaktadır. Bu işlem oldukça zaman almaktadır. Edinilen bilgilere göre ayırıştırma işlemini 2 saatte tamamlayanların oranı %48,6; 1 saatte tamamlayanların oranı ise %29,2'dir (Çizelge 4.22). Ayırıştırma süresi ortalama 2,01 saat olarak ortaya konulmuştur (Ek A.2).

Çizelge 4.22. Ihlamur çiçeğinin ayırıştırma işlemi süresi.

Ihlamur Çiçeği Ayırıştırma Süresi	Frekans	Dağılım Yüzdesi	Kümülatif Dağılım Yüzdesi
1 saat	21	29,2	29,2
2 saat	35	48,6	77,8
3 saat	10	13,9	91,7
4 saat	6	8,3	100,0
Toplam	72	100,0	

4.2.2.9. Kişi Başı Üretim Miktarı

Kişi başına düşen günlük yaş ihlamur çiçeği üretimi %62,5 oranla 8-12 kg olarak tespit edilmiştir. Bu oranı %22,2 oranla 13-20 kg izlemektedir (Çizelge 4.23). Kişi başına ortalama yaş ihlamur çiçeği üretimi 10,67 kg/gün olarak tespit edilmiştir. Kişi başına düşen ortalama yaş ihlamur üretimi 10,67 kg/gün olarak saptanmıştır (Ek A.2).

Çizelge 4.23. Günlük kişi başı yaş ihlamur çiçeği üretim miktarı.

Kişi Başına Üretim	Frekans	Dağılım Yüzdesi	Kümülatif Dağılım Yüzdesi
1-7 kg/ gün yaş ağırlık	11	15,3	15,3
8-12 kg/ gün yaş ağırlık	45	62,5	77,8
13-20 kg/ gün yaş ağırlık	16	22,2	100,0
Toplam	72	100,0	

4.2.2.10. Ağaç Başı Üretim Miktarı ve Süresi

Üreticilere göre; ağaç başına düşen günlük yaş ihlamur çiçeği üretimi %43,1 oranında 1-6 kg arasında değişmektedir (Çizelge 4.24). Ağaç başı üretim miktarı ortalama 10,15 kg/gün olarak tespit edilmiştir (Ek A.2).

Çizelge 4.24. Ağaç başına düşen günlük yaş ihlamur üretim miktarı.

Ağaç Başına düşen Üretim Miktarı	Frekans	Dağılım Yüzdesi	Kümülatif Dağılım Yüzdesi
1-6 kg yaş ağırlık	31	43,1	43,1
7-10 kg yaş ağırlık	28	38,9	81,9
11-24 kg yaş ağırlık	9	12,5	94,4
25+ kg yaş ağırlık	4	5,6	100,0
Toplam	72	100,0	

Ağaç başı üretim süresi ise %44,4 oranıyla 2-3 saat aralığındadır (Çizelge 4.25). Ağaç başına ortalama yaş ihlamur çiçeği üretim süresi 3,07 saat/gün olarak tespit edilmiştir (Ek A.2).

Çizelge 4.25. Ağaç başına düşen yaş ihlamur çiçeği üretim süresi.

Ağaç Başına Yaş Üretim Süresi	Frekans	Dağılım Yüzdesi	Kümülatif Dağılım Yüzdesi
0- 2,0 Saat	20	27,8	27,8
2,1-3,0 Saat	32	44,4	72,2
3,1-4,0 Saat	15	20,8	93,1
4,1-5,0 Saat	5	6,9	100,0
Toplam	72	100,0	

4.2.2.11. Günlük Çalışma Süresi

Üreticiler sabahın erken saatleriyle ihlamur çiçeği toplamak amacıyla ihlamur ormanlarına gitmekte akşam saatlerine kadar üretimi gerçekleştirmektedirler. Günlük çalışma süresinin %55,6 oranında 0-8 saat arasında olduğu üreticiler tarafından ifade edilmiştir (Çizelge 4.26). Belirlenen bu süreye yemek ve ihtiyaç molaları da dahildir. Elde edilen verilere göre ortalama günlük ihlamur çiçeği üretme amaçlı çalışma zamanı 8,37 saat/gün olarak belirlenmiştir (Ek A.2).

Çizelge 4.26. Günlük çalışma süresi.

Günlük Çalışma Süresi	Frekans	Dağılım Yüzdesi	Kümülatif Yüzdesi	Dağılım
0-8 Saat/Gün	40	55,6	55,6	
9-11 Saat/Gün	27	37,5	93,1	
12+ Saat/Gün	5	6,9	100,0	
Toplam	72	100,0		

4.2.2.12. Üretici Yaş Aralığı

Üretimi gerçekleştiren orman köylülerinin yaş grupları incelendiğinde; büyük bir kısmını %45,8'lik oranla 40-54 yaş arasında, %29,2'si de 55-64 yaş arasındaki üreticilerin oluşturduğu görülmüştür (Çizelge 4.27). Üretimi gerçekleştiren orman köylülerinin %86,1'i çalışabilir iş gücü nüfusu grubunda bulunmaktadır.

Çizelge 4.27. İhlamur üreticilerinin yaş aralığı.

Üretici/Toplayıcıların Yaş Grupları	Frekans	Dağılım Yüzdesi	Kümülatif Dağılım Yüzdesi
15-39 Yaş	8	11,1	11,1
40-54 Yaş	33	45,8	56,9
55-64 Yaş	21	29,2	86,1
65+ Yaş	10	13,9	100,0
Toplam	72	100,0	

4.2.3. İhlamur Çiçeği Kurutma Süreci

4.2.3.1. Kurutma Yeri ve Yöntemi

Üretim/toplama sürecinin ardından toplanan ihlamur çiçekleri orman köylüleri tarafından kurutulmak üzere yaşadıkları eve getirilmektedir. Kurutma yeri olarak aileler %44,4 oranında çatı katını tercih etmektedir. Tercih edilen diğer kurutma yerleri ise %19,4 oranla bahçe, %13,9 oranla balkon, %12,5 ile bodrum, %9,7 ile ise evin boş bir odasıdır (Çizelge 4.28).

Çizelge 4.28. Ihlamur çiçeğinin kurutulduğu yer.

Kurutulan Yer	Frekans	Dağılım Yüzdesi	Kümülatif Dağılım Yüzdesi
Çatı katı	32	44,4	44,4
Balkon	10	13,9	58,3
Bahçe	14	19,4	77,8
Boş oda	7	9,7	87,5
Bodrum	9	12,5	100,0
Toplam	72	100,0	

Kurutma yöntemi olarak %69,4 oranında gölgede kurutma yapıldığı belirlenmiştir (Çizelge 4.29). Kurutma yeri ile kurutma yöntemi birbiriyle örtüşmektedir. Yani gölge alanları içeren kurutma yerlerinin oranı (%66,6) ile kurutma yöntemi olarak tercih edilen gölgede kurutma oranları (%69,4) birbirine oldukça yakındır.

Çizelge 4.29. Ihlamur çiçeğini kurutma yöntemi.

Kurutma Yöntemi	Frekans	Dağılım Yüzdesi	Kümülatif Dağılım Yüzdesi
Güneşte	22	30,6	30,6
Gölgede	50	69,4	100,0
Toplam	72	100,0	

4.2.3.2. Kuruma Süresi

Orman köylülerinden edinilen bilgiye göre ıhlamur çiçeğinin kuruma süresi %63,9 oranında 1-3 gün arasında değişmekte, bunu %31,9 ile 4-5 gün izlemektedir (Çizelge 4.30). Ortalama kurutma süresi ise 3,31 gün olarak tespit edilmiştir (Ek A.2).

Çizelge 4.30. Ihlamur çiçeği kurutma süresi.

Kurutma Süresi	Frekans	Dağılım Yüzdesi	Kümülatif Dağılım Yüzdesi
1-3 Gün	46	63,9	63,9
4-5 Gün	23	31,9	95,8
6+ Gün	3	4,2	100,0
Toplam	72	100,0	

4.2.3.3. Kurutulurken Uygulanan İşlemler

Kurutma sürecinde ıhlamur çiçeğine karıştırma ve ters yüz etme işlemleri uygulanmaktadır. Karıştırma işlemi %90,3 oranla en çok tercih edilen işlem olmuştur (Çizelge 4.31). Bu işlemin temel amacı ıhlamur çiçeklerinin her yerinin eşit bir şekilde kurumasını sağlamak olduğu bildirilmektedir.

Çizelge 4.31. Ihlamur çiçeği kurutulurken uygulanan işlemler.

Kurutmada Uygulanan İşlemler	Frekans	Dağılım Yüzdesi	Kümülatif Yüzdesi	Dağılım
Yok	4	5,6	5,6	
Karıştırma	65	90,3	95,8	
Ters yüz etme	2	2,8	98,6	
Karıştırma ve ters yüz etme	1	1,4	100,0	
Toplam	72	100,0		

Ihlamur çiçeğinin kuruması için ihtiyaç duyulan kurutma işlemi sıklığının %58,3 oranında günde 1 defa yapıldığı, %36,1 oranında günde 2 ve daha fazla sayıda karıştırma işlemi olduğu görülmektedir (Çizelge 4.32). Kurutma için karıştırma işlemi günde ortalama 1,44 işlem/gün olarak bulunmuştur (Ek A.2).

Çizelge 4.32. Ihlamur çiçeğini kuruturken uygulanan işlemlerin sıklığı.

Kurutma İşlemleri	Frekans	Dağılım Yüzdesi	Kümülatif Yüzdesi	Dağılım
Yapılmıyor	4	5,6	5,6	
Günde 1	42	58,3	63,9	
Günde 2+	26	36,1	100,0	
Toplam	72	100,0		

Gerçekleştirilen her bir karıştırma işleminin ne kadar zaman aldığı sorusuna üreticiler/toplayıcılar %62,5 oranında 1-5 dk arasında değiştiği cevabını vermişlerdir. Karıştırma süresinin 6-10 dk olduğunu belirtenlerin oranı ise %22,2'dir (Çizelge 4.33). Kurutma amaçlı her bir karıştırma işlemi için ortalama süre; 7,71 dk/gün olarak elde edilmiştir (Ek A.2).

Çizelge 4.33. Ihlamur çiçeği kurutma işlemi süresi.

Kurutma Zamanı	Frekans	Dağılım Yüzdesi	Kümülatif Yüzdesi	Dağılım
1-5 dk/gün	45	62,5	62,5	
6-10 dk/gün	16	22,2	84,7	
11-15 dk/gün	5	6,9	91,7	
16+ dk/gün	6	8,3	100,0	
Toplam	72	100,0		

4.2.3.4. Öz Tüketim Amacıyla Ayırılan Miktar

Yenice ormanlarından ihlamur çiçeği toplayan orman köylüleri topladıkları ürünün bir miktarını da kendi öz tüketimleri için ayırmaktadırlar. Görüşmeye katkı sağlayan orman köylülerinin %86,1'lik bölümü ürettikleri ürünün; 1-2 kg'ını kendi tüketimleri için ayırmaktadırlar (Çizelge 4.34). Çalışmadan elde edilen verilere göre; üretimden öz tüketim için ayrılan ortalama miktarın 1,96 kg/sezon olduğu görülmektedir (Ek A.2).

Çizelge 4.34. Öz tüketim miktarı.

Öz Tüketim	Frekans	Dağılım Yüzdesi	Kümülatif Dağılım Yüzdesi
1-2 kg	62	86,1	86,1
3-4 kg	4	5,6	91,7
5+ kg	6	8,3	100,0
Toplam	72	100,0	

4.2.3.5. Yaş-Kuru Ağırlık Değişim Oranı

Üreticilerden alınan bilgiler sonucu yaş-kuru ağırlık değişimi ortaya çıkarılmıştır. Bu doğrultuda üreticilerin %37,5'i yaş-kuru ağırlık değişiminin %26-35 oranında, %31,9'luk kısım ise bu değişimin %36-45 oranında olduğunu belirtmektedir (Çizelge 4.35). Elde edilen bulgulara göre ortalama yaş-kuru ağırlık değişiminin %38,61 olduğu ortaya koyulmaktadır (Ek A.2).

Çizelge 4.35. Ihlamur çiçeğinin yaş-kuru ağırlık değişimi.

Yaş-Kuru Ağırlık	Frekans	Dağılım Yüzdesi	Kümülatif Yüzdesi	Dağılım
%25 oranında değişim	2	2,8	2,8	
%26-35 oranında değişim	27	37,5	40,3	
%36-45 oranında değişim	23	31,9	72,2	
%46+ oranında değişim	20	27,8	100,0	
Toplam	72	100,0		

4.2.4. Ihlamur Çiçeğinin Paketleme ve Depolanma Süreci

Üretim süreçlerinden bir diğeri ise paketleme sürecidir. Kurutulan ihlamur çiçekleri çeşitli ambalajlara doldurularak pazarlanmayı beklemek üzere depo yerlerine götürülmektedir.

4.2.4.1. Paketleme Süresi

Paketleme süresi ile ilgili verilen bilgiler değerlendirildiğinde paketleme ile ilgili sürenin 1-15 dk arasında olduğunu ifade edenlerin oranı %72,2; 5-15 dk arasında olduğunu belirtenlerin oranı %34,7'dir. (Çizelge 4.36). Ortalama paketleme süresi 13,67 dk olarak belirlenmiştir (Ek A.2).

Çizelge 4.36. Ihlamur çiçeği paketleme süresi.

Paketleme Süresi	Frekans	Dağılım Yüzdesi	Kümülatif Yüzdesi	Dağılım
1-5 dk/gün	27	37,5	37,5	
6-15 dk/gün	25	34,7	72,2	
16-25 dk/gün	7	9,7	81,9	
26+ dk/gün	13	18,1	100,0	
Toplam	72	100,0		

4.2.4.2. Kuru Üretim Miktarı

Kurutma işleminin sonucunda elde edilen kuru üretim miktarı %41,7 oranında 0-10 kg/yıl arasındadır. Yani yöredeki ihlamur çiçeğini toplayan orman köylülerinin ürettiği ürünün yaklaşık %82'si 1-50 kg/yıl arasında (kuru ağırlık) değişmektedir (Çizelge

4.37). Kuru üretim miktarı ortalama 29,42 kg/yıl olarak belirlenmiştir (Ek A.2). Yapılan çalışmalardan elde edilen veriler ışığı altında yaş-kuru ağırlık oranının %38,61 olduğu ortaya çıkmıştır. Yani 100 kg yaş ıhlamur çiçeğinden kurutulduktan sonra yaklaşık 33-34 kg/yıl kuru ıhlamur çiçeği elde edilmektedir.

Çizelge 4.37. Ihlamur çiçeğinin kuru üretim miktarı.

Kuru Üretim Miktarı	Frekans	Dağılım Yüzdesi	Kümülatif Yüzdesi	Dağılım
0-10 kg/yıl	30	41,7	41,7	
11-25 kg	18	25,0	66,7	
26-50 kg	11	15,3	81,9	
51-70 kg	5	6,9	88,9	
71+ kg	8	11,1	100,0	
Toplam	72	100,0		

4.2.4.3. Depolanma Şekli ve Yeri

En çok tercih edilen depolanma şekli de %87,5 oranla çuvallayarak depolamadır. En az yararlanılan depolama şekli ise %1,4 oranında büyük çuvallarla depolamadır (Çizelge 4.38). Kapasitesi daha yüksek olmasına rağmen en az kullanım oranı hararla depolama olduğu görülmektedir. Böyle bir depolama şeklinin seçilmiş olmasının nedeni; ürünün perakende olarak pazarlanmasının daha yaygın olmasından kaynaklandığı söylenebilir.

Çizelge 4.38. Ihlamur çiçeği depolanma şekli.

Depolama Şekli	Frekans	Dağılım Yüzdesi	Kümülatif Yüzdesi	Dağılım
Çuval	63	87,5	87,5	
Torba	5	6,9	94,4	
Poşet	3	4,2	98,6	
Büyük Çuvallar	1	1,4	100,0	
Toplam	72	100,0		

Kurutma işlemi yapılan alanlar depo yeri olarak da kullanılmaktadır. Üreticilerin %48,6'sı kuruttukları ıhlamur çiçeğini genellikle çuvala ambalajlayarak çatı katında,

%31,9'luk oranı bodrumda, %16,7 oranında evin boş bir odasında, %2,8'lik kısım ise balkonda depolanmaktadır (Çizelge 4.39).

Üreticiler kurutma işleminden sonra elde edilen ıhlamur çiçeğini kurutma işleminin de gerçekleştiği konutlara ait bölümlerde depolanmaktadır.

Çizelge 4.39. Ihlamur çiçeğinin depolanma yeri.

Depo Yeri	Frekans	Dağılım Yüzdesi	Kümülatif Dağılım Yüzdesi
Çatı katı	35	48,6	48,6
Boş oda	12	16,7	65,3
Bodrum	23	31,9	97,2
Balkon	2	2,8	100,0
Toplam	72	100,0	

4.2.4.4. Depo Şartları

Ambalajlanan ıhlamur çiçeği; herhangi bir zarar gelmemesi için nemsiz, kuru, hava alabilen ortamlarda muhafaza edilmektedir.

4.2.5. Ihlamur Çiçeği Üretiminin Maliyetleri

Ihlamur çiçeği üretiminin maliyetleri dikkate alındığında ilk sırada en yüksek maliyetle yakıt maliyeti gelmektedir. Diğer maliyet konusu ise işçi maliyetidir. Ancak işçi maliyeti doğrudan üreticilerin dikkate aldığı bir maliyet olarak algılanmamaktadır.

4.2.5.1 Yakıt Maliyeti

Orman köylerinden ıhlamur ormanlarına ulaşım, kimi zaman yürüyerek kimi zaman ise ulaşım araçlarıyla sağlanmaktadır. Araç kullanarak üretim alanına gidildiğinde üreticiler bir miktar yakıt maliyetiyle karşılaşmaktadır. Üretim sezonu boyunca 0-50 TL/sezon yakıt maliyeti oranı %81,9'dur (Çizelge 4.40). Ihlamur ormanlarının orman köylerine yakın olması nedeniyle ciddi rakamlarla karşılaşma oranının düşük olduğu saptanmıştır. Yakıt maliyeti ortalama olarak 112,48 TL/Sezon (18,23 \$/sezon) olarak tespit edilmiştir (Ek A.2). (1\$=6,17 TL 03.03.2020)

Çizelge 4.40. Yakıt maliyeti.

Yakıt Maliyeti	Frekans	Dağılım Yüzdesi	Kümülatif Dağılım Yüzdesi
0-50 TL/Sezon	59	81,9	81,9
51-100 TL/Sezon	2	2,8	84,7
101-200 TL/Sezon	1	1,4	86,1
201+ TL/Sezon	10	13,9	100,0
Toplam	72	100,0	

4.2.5.2. İşçi Maliyeti

Orman köylüleri ıhlamur çiçeği üretim/toplama süreçlerinin hiçbir aşamasında ücret karşılığında işçi çalıştırılmadığını belirtmişlerdir. Çizelge 4.41’ de verilen oranlar piyasadaki işçi ücretlerini ifade etmektedir. Ortalama işçi maliyeti 122,47 TL/Sezon (19,85 \$/) sezon olarak ortaya koyulmuştur (Ek A.2).

Çizelge 4.41. İşçi maliyeti.

İşçi Maliyeti	Frekans	Dağılım Yüzdesi	Kümülatif Dağılım Yüzdesi
0-100 TL/Gün	35	48,6	48,6
101-150 TL/Gün	34	47,2	95,8
151+ TL/Gün	3	4,2	100,0
Toplam	72	100,0	

4.2.5.3. Ihlamur Çiçeği Gelir/Gider Oranı

Üreticilere yöneltilen “Üretim maliyetiniz satış fiyatınızın yüzde kaçını oluşturmaktadır?” sorusunu alınan yanıtlar Ihlamur çiçeği gelirleri içerisindeki giderlerin oranı olarak incelenmiştir. Maliyetlerin kazançları karşılama oranı %0-15 düzeyinde olduğunu ifade edenler %26,4 oranında; %16-25 düzeyinde olduğunu ifade edenler %40,3 oranında ve %26+ düzeyinde olduğunu ifade edenler %33,3’tür (Çizelge 4.42). Görüşmelerden elde edilen verilere göre; orman köylülerinin ıhlamur çiçeği üretiminde gerçekleşen toplam maliyetin, satış fiyatının ortalama %23,47’sini oluşturduğu belirlenmiştir (Çizelge 4.42). Fakat belirtilen işçilik ve yakıt ortalama maliyetleri dikkate alındığında ortalama yakıt ve ortalama işçilik maliyetleri toplamı 38,08 \$/sezon olmaktadır. Elde edilen toplam ortalama gelir 233,21 \$/sezon olarak

bulunmuştur (Ek A.2). Bu veriler ışığı altında maliyet-kazanç oranı %16,33'tür. Elde edilen gelirin 58,30 \$/sezon maliyetlere harcanmaktadır.

Çizelge 4.42. Gelirlerin İçerisindeki Giderlerin oranı.

Gider Oranı	Frekans	Dağılım Yüzdesi	Kümülatif Dağılım Yüzdesi
%0-15	19	26,4	26,4
%16-25	29	40,3	66,7
%26+	24	33,3	100,0
Toplam	72	100,0	

4.2.5.4. İhlamur Çiçeği Pazarlama Süreci

Pazarlama öncesi, ürün piyasaya/aracılara sunulmadan önce çeşitli iş ve işlemler gerçekleştirilmektedir. Ürünün tartılarak gruplandırılması, ambalajlanması, perakende veya toptan satışa yönelik alıcılarla iletişimlerin oluşturulması vb. gibi etkinlikler gerçekleşmektedir.

4.2.5.5. Satış Öncesi Uygulanan İşlem

Kurutulan ihlamur çiçeğinin satılmadan önce tartıldığını belirtenlerin oranı %87,5 iken, herhangi bir işlemde geçmediğini söyleyenlerin oranı %12,5'tir (Çizelge 4.43).

Çizelge 4.43. Satış öncesi uygulanan işlemler.

Satış Öncesi Yapılan İşlemler	Frekans	Dağılım Yüzdesi	Kümülatif Dağılım Yüzdesi
Hayır	9	12,5	12,5
Tartılıyor	63	87,5	100,0
Toplam	72	100,0	

4.2.5.6. Satış Ambalajı

Depolanan ihlamur çiçeğinin ambalajı ile satılırken kullanılan ambalaj benzerlik göstermektedir. Satış ambalajı; %81,9 oranında çuval, %11,1 oranında torba kullanıldığı görülmüştür (Çizelge 4.44).

Çizelge 4.44. Satış ambalajı.

Ambalajlama Çeşitleri	Frekans	Dağılım Yüzdesi	Kümülatif Dağılım Yüzdesi
Çuval	59	81,9	81,9
Torba	8	11,1	93,1
Poşet	4	5,6	98,6
Harar	1	1,4	100,0
Toplam	72	100,0	

4.2.5.7. Satış Şekli

Üreticilerle yapılan görüşmeler neticesinde topladıkları ıhlamur çiçeğinin kuruttuktan sonra tümü peşin olacak şekilde pazarlamaktadırlar.

4.2.5.8. Pazarlama Kanalları

Satış işleminde yer alan en önemli faktörlerden birinin alıcı olduğu kuşkusuz bilinen bir gerçektir. Edinilen bilgilere göre yerel toptancılara pazarlama oranı %76,4'tür (Çizelge 4.45).

Çizelge 4.45. Pazarlama kanalları.

Ürün Satılan Yerler	Frekans	Dağılım Yüzdesi	Kümülatif Dağılım Yüzdesi
Yerel Toptancı	55	76,4	76,4
Aracı	1	1,4	77,8
Tanıdıklar	10	13,9	91,7
Yerel Perakendeciler	3	4,2	95,8
Aktarlar	1	1,4	97,2
Pazarda	2	2,8	100,0
Toplam	72	100,0	

4.2.5.9. Satış Fiyatı Beklentisi

Alıcılar tarafından belirlenen fiyatlar üreticilere teklif edilerek piyasa oluşturulmaktadır. Üreticiler de teklif edilen rakamlar karşılığında ürünlerini pazarlamaktadırlar. Ürünlerinin piyasadaki değerinin 1-40 TL/kg olduğunu düşünen üreticilerin oranı %20,8 iken, ürünün değerinin 41-60 TL/kg olduğunu düşünenlerin oranının %69,4'tür.

Orman köylülerinin üreterek piyasaya ıhlamur çiçeğinin fiyatının 60 TL civarında olduğunu düşünenlerin oranı %90,3'tür (Çizelge 4.46). Piyasa fiyatı ortalaması 52,69 TL/kg (8,54 \$/kg) olarak tespit edilmiştir (Ek A.2).

Çizelge 4.46. Satış fiyatı beklentisi.

Ürün Fiyatı	Frekans	Dağılım Yüzdesi	Kümülatif Dağılım Yüzdesi
0-40 TL/kg	15	20,8	20,8
41-60 TL/kg	50	69,4	90,3
61-80 TL/kg	6	8,3	98,6
81+ TL/kg	1	1,4	100,0
Toplam	72	100,0	

4.2.5.10. Pazar Fiyatı

Üreticiler çoğunlukla piyasa fiyatına yakın değerlerde ürünlerini pazarlamaktadır. Alıcı profilleri kadar teklif edilen rakamlar da çeşitlilik göstermektedir. Orman köylüleri ürettikleri ıhlamur çiçeğini alıcılar tarafından teklif edilen rakamlar karşılığında ürünlerini pazarlamaktadır. Elde edilen bulgulara göre üreticiler; %62,5 oranında 41-50 TL/kg arasında ürünlerini pazarlamaktadır (Çizelge 4.47). Pazar fiyatı ortalaması ise 52,18 TL/kg (8,46 \$/kg) olarak tespit edilmiştir (Ek A.2).

Çizelge 4.47. Piyasada oluşan satış fiyatı.

Piyasa Fiyatı	Frekans	Dağılım Yüzdesi	Kümülatif Dağılım Yüzdesi
0-40 TL/kg	10	13,9	13,9
41-50 TL/kg	45	62,5	76,4
51-70 TL/kg	9	12,5	88,9
71+ TL/kg	8	11,1	100,0
Toplam	72	100,0	

4.2.5.11. Fiyat Beklentisi

Pazarlama aşamasında üreticilerin satış fiyatı beklentisinin piyasada oluşan fiyatının oldukça üstünde olduğu belirlenmiştir. ıhlamur çiçeğini piyasaya sunan orman köylülerinin 1/3'ünün beklentisi, ürünün kg fiyatının 91 TL/kg üzerinde olduğu

yönündedir (Çizelge 4.48). Orman köylülerinin piyasaya sundukları ürün için satış fiyatı beklentisi ise ortalama 85, 42 TL/kg (13,84 \$/kg) olarak saptanmıştır (Ek A.2).

Çizelge 4.48. Satış fiyatı beklentisi.

Fiyat Beklentisi	Frekans	Dağılım Yüzdesi	Kümülatif Dağılım Yüzdesi
0-60 TL/kg	10	13,9	13,9
61-75 TL/kg	12	16,7	30,6
76-90 TL/kg	23	31,9	62,5
91+ TL/kg	27	37,5	100,0
Toplam	72	100,0	

4.2.5.12. Pazarlama Sürecinde Üreticinin Memnuniyet Durumu

Orman köylülerinin ıhlamur çiçeğinin pazarlama sürecinde “iyi fiyat” kriterinin öne çıktığı görülmüştür. Verilen yanıtlar ortalaması alındığında 5,0 ortalama ile pazarlama sürecinde “iyi fiyat” ölçütü “çok önemli” olarak belirtilmiştir. Yapılan pazarlama sonrası ödemenin üreticiler için önemi değerlendirildiğinde “peşin ödeme”nin 5,0 ortalama ile “çok önemli” olarak görüldüğü saptanmıştır.

Üreticilerin ıhlamur çiçeğini pazarlamasında bir miktar avans olarak pazarlama gerçekleştirmesine bakışları değerlendirildiğinde; avans beklentisinin çok önemli olmadığı görülmektedir. Verilen yanıtlar %97,2 oranıyla çok az önemli çıkmıştır. Yanıtların ortalaması 1,08 ile çok az önemli yaklaşımını göstermektedir (Çizelge 4.49; Ek A.1).

Çizelge 4.49. Avans kriterinin memnuniyet derecesi.

Avans Algısı	Frekans	Dağılım Yüzdesi	Kümülatif Dağılım Yüzdesi
Çok az önemli	70	97,2	97,2
Orta önemli	1	1,4	98,6
Çok önemli	1	1,4	100,0
Toplam	72	100,0	

Pazarlama sürecinde üretici ve tüketicinin pazarda bir araya gelmesi pazarlamanın gerçekleşmesi için gerekli şartlardan birisidir. En az bu kadar önemli bir diğer koşul

da ürünün pazarlanmasının sürekliliğidir. Bu bakış açısıyla değerlendirildiğinde üreticilere “sürekli alım garantisine güven duyma ne düzeyde önemlidir?” sorusu sorulmuş ve alınan yanıtların ortalaması 4,13 ile “önemli” görülmüştür (Çizelge 4.50; Ek A.2).

Çizelge 4.50. Güven kriterinin memnuniyet derecesi.

Güven Algısı	Frekans	Dağılım Yüzdesi	Kümülatif Dağılım Yüzdesi
Çok Az Önemli	3	4,2	4,2
Orta Önemli	8	11,1	15,3
Önemli	35	48,6	63,9
Çok Önemli	26	36,1	100,0
Toplam	72	100,0	

Üreticilere göre; ıhlamur çiçeğinin kaliteli olması kriteri, %55,6 oranında “çok önemli” iken, “önemli” şeklinde ifade edenlerin oranı %36,1 olarak belirlenmiştir (Çizelge 4.51). Kaliteli ürüne üreticilerin önem verdiği ortaya çıkmıştır. Yapılan hesaplamalarda 4,47 ile kalite ölçütü “çok önemli” görülmüştür (Ek A.2).

Çizelge 4.51. Kalite kriterinin memnuniyet derecesi.

Kalite Memnuniyet ve	Frekans	Dağılım Yüzdesi	Kümülatif Dağılım Yüzdesi
Orta Önemli	6	8,3	8,3
Önemli	26	36,1	44,4
Çok Önemli	40	55,6	100,0
Toplam	72	100,0	

4.2.5.13. Elde Edilen Yıllık Gelir

ıhlamur çiçeği satışından elde edilen yıllık gelir üretim miktarına göre değişiklik göstermektedir. Kimi üreticiler yalnızca kendi tüketimleri için ıhlamur çiçeği toplarken büyük bir kısmı da gelir elde etmek amacıyla ıhlamur çiçeği toplamaktadır. Orman köylüleriyle yapılan görüşmelerde ıhlamur çiçeğinden elde edilen yıllık gelirin %36,1 oranında 100-500 TL, %29,2 oranında 501-1000 TL, %16,7 oranında 1001-2000 TL arasında olduğu tespit edilmiştir (Çizelge 4.52). Ortalama yıllık gelirin 233,21 \$/kg (1.438,89 TL/kg)'dır (Ek A.2).

Çizelge 4.52. Ihlamur çiçeği satışından kazanılan yıllık gelir.

Yıllık Gelir Grupları	Frekans	Dağılım Yüzdesi	Kümülatif Dağılım Yüzdesi
100-500 TL	26	36,1	36,1
501-1000 TL	21	29,2	65,3
1001-2000 TL	12	16,7	81,9
2001-3000 TL	5	6,9	88,9
3001+ TL	8	11,1	100,0
Toplam	72	100,0	

4.2.5.14. Üretim Süreçlerinde İş Sağlığı ve Güvenliği

Üreticilere yöneltilen “iş kazası yaşadınız mı? veya duydunuz mu?” sorusuna verilen yanıtlara göre; ihlamur çiçeği toplama sürecinde iş kazasıyla karşılaşanların oranı %6,9, iş kazası olayı duyanların oranı %22,2; herhangi bir iş kazası duymadığını ifade edenlerin oranı ise %70,8 olarak saptanmıştır (Çizelge 4.53).

Çizelge 4.53. Üreticilerin iş kazası geçirme/duyma durumu.

İş Kazası Algısı	Frekans	Dağılım Yüzdesi	Kümülatif Dağılım Yüzdesi
İş kazası olduğunu hiç duymadım	51	70,8	70,8
İş kazası olduğunu duydum	16	22,2	93,1
İş kazası yaşadım	5	6,9	100,0
Toplam	72	100,0	

Herhangi bir iş sağlığı ve güvenliği önlemi almayanların oranının %94,4 olduğu görülmüştür. İş güvenliği önlemi, üreticiler tarafından ciddiye alınmayan bir konu olarak karşımıza çıkmaktadır (Çizelge 4.54).

Çizelge 4.54. İş Sağlığı ve Güvenliği önlem alma durumu.

İş Sağlığı ve Güvenliği Önlemi	Frekans	Dağılım Yüzdesi	Kümülatif Dağılım Yüzdesi
Hayır	68	94,4	94,4
Evet	4	5,6	100,0
Toplam	72	100,0	

4.2.6. Ekonomik Analizler

Ekonomik analizlere ilişkin değerlendirmeler iç karlılık oranının ortaya konması şeklinde belirlenmiştir.

4.2.6.1. İç Karlılık Oranı (İKO)

Çalışmada iki yönetim senaryosu geliştirilmiştir. Bu senaryolara göre İç Karlılık Oranı hesaplanmıştır. Yönetim Şekli I: 80 yıl idare süresi için 20. yıldan itibaren alandaki tüm ağaçlarda ıhlamur çiçeği hasadı her beş yılda bir gerçekleştirilmesi, dönem sonunda da ağaçların odun hammaddesi miktarının gelirlerinin işlemlere katılmasıdır. İşlemlere ilişkin veriler çizelge 3.1’de verilmiştir. İKO’ ya ilişkin %4, %5 ve %6 faiz oranları için hesaplamalar gerçekleştirilmiştir. Çizelge 3.1’den de görüldüğü gibi, bu yönetim seçeneğinin İKO %5 ile %6 arasında gerçekleşmektedir. Bölüm 3’ de verilen formül %5-6 aralığına uygulandığında İKO %5,94992 olarak hesaplanmıştır (Çizelge 3.1).

Yönetim Şekli II: 20 yaşına gelmiş ıhlamurların tamamının her beş yılda bir tepe çatısı kesilerek çiçeklerinin hasat edilmesi ve 80 yaşına kadar periyodik gelir elde etmeye dayalı bir anlayışla sahanın yönetilmesine yönelik bulgular aşağıdadır (Çizelge 3.2). Çizelge 3.2’den görüldüğü gibi, bu yönetim seçeneğinin İKO %5 ile %6 arasında gerçekleşmektedir. Yukarıda verilen formül %5-6 aralığına uygulandığında İKO %5,7736 olarak hesaplanmıştır. Periyodik/yıllık gelirler üreten Yönetim Seçeneği-I için hesaplanan İKO %5,9492 ve yıllık gelir veren Yönetim Seçeneği II için İKO %5,7736 olarak bulunmuştur.

4.2.6.2. İkili Karşılaştırmalar Hipotez Analizleri

Araştırma kapsamında elde edilen veriler dikkate alındığında, ıhlamur çiçeği üreticisi/toplayıcısı orman köylüsü ailelerin bazı sosyo-ekonomik verileri arasında ilişkilerin olup olmadığı da görülmek istenmiştir. Diğer yandan ıhlamur çiçeği üreticisi/toplayıcısı orman köylülerinin kimi özelliklerinin ıhlamur çiçeği üretimi/toplayıcılığı üzerinde bir etkisinin olup olmayacağı kestirilmesi de bu

analizlerle belirlenebilmektedir. Bu nedenle değişkenler arasındaki ilişkiler Yenice Orman İşletme Müdürlüğü'ne bağlı 13, Karabük Orman İşletme Müdürlüğü'ne bağlı 2 olmak üzere toplamda 15 orman köyü için gerçekleştirilmiştir. Çalışmada elde edilen veriler arasında herhangi bir ilişki olup olmadığı Ki-Kare bağımsızlık testi ile gerçekleştirilmiştir (Kalaycı, 2008). Parametrik olmayan veriler arasında çeşitli ilişkiler değerlendirilmiştir. Bu değerlendirmeler sonucu değişkenler arasında istatistiki anlamda ilişkilerin olup olmadığı Ki-Kare Testi ve Pierson Korelasyonu analizi ile test edilmiştir. Değişkenler arasındaki ilişkiler H0 ve H1 hipotezleri kurularak değerlendirilmiştir. Yapılan bu değerlendirmelerde; herhangi bir ilişkinin olmadığı hipotez kurulan değişkenler aşağıda örnek olarak sunulmaktadır. Bunlar;

Hipotez 1: Üretici/Toplayıcının Cinsiyeti ile Elde Edilen Üretim Miktarı Arasında İlişki Var mıdır? H1 0: İlişki yoktur H1 1: İlişki vardır.

Çizelge 4.55. Cinsiyet ile kuru üretim miktarı arasındaki ilişki durumu.

Korelasyon				
			CINSIYE T	URTMMIKKURUG RP
Spearman's rho	CINSIYET	Korelasyon Kat	1,000	,452**
		Sig. (2-tailed)	.	,000
		N	72	72
	URTMMIKKURUG RP	Korelasyon Kat	,452**	1,000
		Sig. (2-tailed)	,000	.
		N	72	72
**. Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).				

Üreticilerin cinsiyeti ile elde edilen üretim miktarı arasında ilişki bulunmaktadır (Çizelge 4.55).

Hipotez 2: Üretici/Toplayıcının Eğitim Durumu ile Elde Edilen Üretim Miktarı Arasında İlişki Var mıdır? H2 0: İlişki yoktur H2 1: İlişki vardır.

Çizelge 4.56. Kuru üretim miktarıyla eğitim arasındaki ilişki durumu.

Korelasyonlar				
			URTMMIKKURUGRP	EGTMGRP
Spearman's rho	URTMMIKKURUGRP	Korelasyon Kat Sayısı	1,000	,310**
		Sig. (2-tailed)	.	,008
		N	72	72
	EGTMGRP	Korelasyon Kat Sayısı	,310**	1,000
		Sig. (2-tailed)	,008	.
		N	72	72
**. Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).				

Üreticilerin üretim miktarı ile eğitim durumu arasında ilişki bulunmaktadır.

Hipotez 3: Üretici/Toplayıcının Temel Geçim Kaynağı ile Elde Edilen Gelir Arasında İlişki Var Mıdır? H3 0: İlişki yoktur H3 1: İlişki vardır.

Çizelge 4.57. Geçim kaynağı ile yıllık gelir arasındaki ilişki durumu

Korelasyonlar				
			GECIMKAYGRP	YILGELGRP
Spearman's rho	GECIMKAYGRP	Korelasyon Kat Sayısı	1,000	-,348**
		Sig. (2-tailed)	.	,003
		N	72	72
	YILGELGRP	Korelasyon Kat Sayısı	-,348**	1,000
		Sig. (2-tailed)	,003	.
		N	72	72
**. Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).				

Üreticilerin temel geçim kaynağı ile ıhlamur çiçeği üretiminden elde edilen yıllık gelir arasında ilişki bulunmaktadır (Çizelge 4.57).

Hipotez 4: Üretici/Toplayıcının Sosyal Güvence Durumu ile Üretim Miktarı Arasında İlişki Var Mıdır? H4 0: İlişki yoktur H4 1: İlişki vardır.

Çizelge 4.58. Sosyal Güvence ile kuru üretim miktarı arasındaki ilişki durumu.

Korelasyonlar				
			SSGVNGRP	URTMMIKKURUGRP
Spearman's rho	SSGVNGRP	Korelasyon Kat Sayısı	1,000	-,251*
		Sig. (2-tailed)	.	,034
		N	72	72
	URTMMIKKURUGRP	Korelasyon Kat Sayısı	-,251*	1,000
		Sig. (2-tailed)	,034	.
		N	72	72
*. Correlation is significant at the 0.05 level (2-tailed).				

Üreticilerin sosyal güvence durumu ile üretim miktarı arasında negatif yönlü ilişki olduğu görülmektedir (Çizelge 4.58).

Hipotez 5: Üreticinin/Toplayıcının Yaşı ile Eğitim Durumu Arasında İlişki Var Mıdır?

H5 0: İlişki yoktur H5 1: İlişki vardır.

Çizelge 4.59. Yaş grupları ile eğitim arasındaki ilişki durumu.

Korelasyonlar				
			YASGRP	EGTMGRP
Spearman's rho	YASGRP	Korelasyon Kat Sayısı	1,000	-,564**
		Sig. (2-tailed)	.	,000
		N	72	72
	EGTMGRP	Korelasyon Kat Sayısı	-,564**	1,000
		Sig. (2-tailed)	,000	.
		N	72	72
**. Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).				

Üreticilerin yaşı ile eğitim durumu arasında negatif yönlü bir ilişki çıkmıştır (Çizelge 4.59).

Hipotez 6: Üreticinin Geçim Kaynağı ile Üretim Miktarı Arasında İlişki Var Mıdır?

H6 0: İlişki yoktur H6 1: İlişki vardır.

Çizelge 4.60. Geçim kaynağı ile kuru üretim miktarı arasındaki ilişki durumu.

Korelasyonlar				
			GECIMKAYGRP	URTMMIKKURUGRP
Spearman's rho	GECIMKAYGRP	Korelasyon Kat Sayısı	1,000	-,385**
		Sig. (2-tailed)	.	,001
		N	72	72
	URTMMIKKURUGRP	Korelasyon Kat Sayısı	-,385**	1,000
		Sig. (2-tailed)	,001	.
		N	72	72

** . Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).

Ihlamur Çiçeği toplayıcı/üreticilerin Geçim kaynağı ile kuru üretim miktarı arasında negatif yönlü bir ilişki çıkmıştır (Çizelge 4.60).

Hipotez 7: Üretim Miktarı ile Yıllık Gelir Arasında İlişki Var Mıdır?

H7 0: İlişki yoktur H7 1: İlişki vardır.

Çizelge 4.61. Kuru üretim miktarı ile yıllık gelir arasındaki ilişki durumu.

Korelasyonlar				
			URTMMIKKURUGRP	YILGELGRP
Spearman's rho	URTMMIKKURUGRP	Korelasyon Kat Sayısı	1,000	,738**
		Sig. (2-tailed)	.	,000
		N	72	72
	YILGELGRP	Korelasyon Kat Sayısı	,738**	1,000
		Sig. (2-tailed)	,000	.
		N	72	72

** . Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).

İşletmelerin/ailelerin ormandan ıhlamur çiçeği üretim/toplama miktarları ile gelirlerinin arasında pozitif yönlü ve istatistiki bir ilişki ortaya çıkmıştır (Çizelge 4.61).

Hipotez 8: Üretim Miktarı ile Öz Tüketim Miktarı Arasında İlişki Var Mıdır?

H8 0: İlişki yoktur H8 1: İlişki vardır.

Çizelge 4.62. Kuru üretim miktarı ile öz tüketim miktarı arasındaki ilişki durumu.

Korelasyonlar				
			URTMMIKKURUG RP	OZTKTMGRP
Spearman's rho	URTMMIKKURUG P	Korelasyon Kat Sayısı	1,000	,429**
		Sig. (2-tailed)	.	,000
		N	72	72
	OZTKTMGRP	Korelasyon Kat Sayısı	,429**	1,000
		Sig. (2-tailed)	,000	.
		N	72	72
**. Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).				

İşletmelerin üretim miktarları ile öz tüketimleri arasında pozitif yönlü bir ilişki ortaya çıkmıştır. Bu da işletmelerin üretim miktarları arttıkça öz tüketime ayırdıkları miktarın da attığını göstermektedir (Çizelge 4.62).

BÖLÜM 5

TARTIŞMA

Çalışmayla elde edilen bulgulara ilişkin tartışmalar aşağıda ana hatlarıyla vurgulanmaktadır.

5.1. IHLAMUR ÇİÇEĞİ ÜRETİMİ PLANLANMASI

Yenice Orman İşletme Müdürlüğü orman alanlarındaki Ihlamur ormanlarından, orman köylülerince yapılacak ıhlamur çiçeği toplayıcılığı/üreticiliği için saha envanteri ve alandaki servet ile yıllık elde edilecek üretim miktarlarının belirlenmesi özel bir araştırmayla saptanmalıdır. Zonguldak Orman Bölge Müdürlüğü teknik elemanları tarafından yapılan değerlendirme ve belirlenen üretim miktarları, Bölme No, Meşçere tipleri, alan ağaç sayıları şeklinde oluşturulmuştur (Çizelge 4.1). Yapılan planlamada 39,2 ha alanda 11.305 adet ağacın olduğu saptanmıştır. Kayadibi Orman İşletme Şefliği için bu kadar alandaki 11.305 ağaca yönelik toplam ıhlamur miktarı ise 14.712,40 kg olarak belirlenmiştir. Yani ağaç başına 1,30 kg gibi bir yaş ıhlamur çiçeği üretimi yapılabileceği görülmektedir. Oysa alandaki anket verileri ortalama ağaç başına yaş 10,15 kg üretim yapıldığını göstermektedir. Görüleceği gibi oldukça farklı üretim miktarları karşımıza çıkmaktadır. Bu durum iki şekilde yorumlanabilir. Birincisi, yapılan envanter çalışmasının hassas bir şekilde yapılamadığı şeklindedir. İkincisi ise; orman köylüsünün alınması gereken miktarın çok üzerinde üretim yaparak vahşi bir yararlanma gerçekleştirmektedirler şeklindedir. Vahşi üretim yapılması yorumu ağırlık kazanmaktadır (Ek A.3).

5.2. IHLAMUR ÇİÇEĞİ TOPLAYICISI/ÜRETİCİSİ AİLE İŞLETMELERİNİN BAZI SOSYO EKONOMİK VERİLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Orman köylüleriyle yapılan yüz yüze anket çalışmaları sonucunda üretim işlerini gerçekleştiren aile işletmelerinin bazı sosyo ekonomik verileri aşağıda değerlendirilmektedir.

Cinsiyet: Örneklenen hanelerdeki işletme yöneticilerinin %68,1'i erkek, %39,1'i kadından oluşmaktadır (Çizelge 4.3). Orman köylülerine yönelik bazı çalışmalarda cinsiyetin dağılımı; Zonguldak bölgesi orman köylerinde örnekleme giren orman köylerindeki hane reislerinin %88,7'si erkek, %11,3'ü kadın şeklindedir (Coşgun, 2018). Tire ilçesinin orman köylerinin ve tarım işletmelerinin sosyo-ekonomik analizinin konu alındığı çalışmada; tarımsal işletmelerin ortalaması olarak toplam nüfusun %51,42'sinin erkek, %48,1'inin de kadın olduğu tespit edilmiştir (Engindeniz, 1993). Batı Akdeniz Bölgesini oluşturan; Antalya, Burdur ve Isparta illeri orman köylerinde gerçekleştirilen çalışmaya göre deneklerin cinsiyet dağılımının; Antalya ilinde %76,6 erkek, %23,4 kadın; Burdur İlinde %75,5 erkek, %24,5 kadın, Isparta İlinde %81,1 erkek, %17,9 kadın, Batı Akdeniz Bölgesinde ise %78,5 erkek, 21,5 kadın olduğu tespit edilmiştir (Coşgun, 2017). Isparta ilinde lavanta yetiştiriciliği yapan orman köylülerinin %74,3'ü erkek, %25,7'si ise kadınlardan oluşmaktadır (Güler, 2018). Eğirdir'de odun dışı orman ürünlerinin kullanımının imkanlarının araştırıldığı çalışmada ankete katılan tüketicilerin % 62'sini erkek, % 38'ini kadınlardan oluşturmaktadır (Raimov ve Fakir, 2018). Genel olarak bölgelere göre orman köylerindeki nüfusun cinsiyet açısından yörelerin sosyo-demografik dokularına göre farklılık içerdiği görülmektedir.

Eğitim: Yenice İlçesi orman köylerindeki orman köylüsünün Ihlamur çiçeği üretici/toplayıcıların eğitim durumları incelendiğinde; %5,6'sının okuma yazma bilmediği, %79,2'sinin ilkokul mezunu, %8,3'ünün ortaokul, %5,6'sının lise mezunu, %1,4'ünün ise üniversite mezunu olduğu görülmektedir (Çizelge 4.4). Bölgede orman köylülerine yönelik yapılan bir başka çalışmada ise, orman köylüsünün yaklaşık %76'sı ilkokul mezunu, %13,3'ü ortaokul mezunu, lise mezunu örneklem oranı %7,0

iken lisans mezunu örneklem oranı ise %1,7'dir (Coşgun, 2018). Antalya ili orman köylerinden örneklenen hanelerdeki işletme yöneticilerinin eğitim durumu incelendiğinde; %0,7'sinin okuma-yazma bilmediği, %5,0'inin sadece okur-yazar olduğu, %87,9'unun ilkokul mezunu, %5,0'inin ortaokul mezunu, %1,4'ünün lise mezunu olduğu görülmektedir. Burdur ili orman köylerinden örneklenen hanelerdeki işletme yöneticilerinin eğitimlerinin; %4,5'inin okuma-yazma bilmediği, %2,7'sinin sadece okur-yazar olduğu, %75,5'inin ilkokul mezunu, %12,3'ünün ortaokul mezunu, %4,1'inin lise mezunu, %0,9'unun üniversite mezunu olduğu görülmektedir. Isparta ili orman köylerinden örneklenen hanelerdeki işletme yöneticilerinin eğitimlerinin; %1,1'inin okuma-yazma bilmediği, %2,6'sının sadece okur-yazar olduğu, %88,4'ünün ilkokul mezunu, %4,1'inin ortaokul mezunu, %3,4'ünün lise mezunu, %0,4'ünün üniversite mezunu olduğu görülmektedir. Batı Akdeniz Bölgesi orman köylerinden örneklenen hanelerdeki işletme yöneticilerinin eğitimlerinin; %2,2'sinin okuma-yazma bilmediği, %3,2'sinin sadece okur-yazar olduğu, %83,8'inin ilkokul mezunu, %7,2'sinin ortaokul mezunu, %3,2'sinin lise mezunu, %0,5'inin üniversite mezunu olduğu görülmektedir. (Coşgun, 2017). Artvin ilinde yaşayan orman köylüleriyle yapılan anket neticesinde araştırmaya katılan orman köylülerinin; %47'si ilkokul, %25'i ortaokul, %20'si lise ve dengi okul, %4'ü ise yüksekokul veya üniversite mezunudur. Görüşülen kişilerin %3'ü okur-yazar olup sadece %1'i okur-yazar değildir (Toksoy vd. 2008). Eğirdir'de ODOÜ kullanımına yönelik çalışmada eğitim durumu incelenmiş sonuç olarak örnekleme katılan orman köylülerinin; %68,0 oranında ilkokul mezunu oldukları belirlenmiştir (Raimov ve Fakir, 2018). Elâzığ-Malatya-Adıyaman orman içi ve bitişiği köylerde yaşayanların öğrenim durumuna bakıldığında orman içi köylerde yaşayanların %69,4'ünün ve orman bitişiği köylerde yaşayanların ise %63,4'ünün ilköğretim mezunu oldukları görülmektedir (Güldaş ark., 2010). Orman köylerindeki aile işletme yöneticilerinin bölgelere göre eğitim düzeyleri farklılıklar içermektedir. Akdeniz yöresinde bu oran %80'lerin üzerindeyken diğer bölgelerde %65-75 aralığında değişmektedir. Konulara göre değişmekle birlikte, yörelerde uygulanacak yeni yaklaşımların eğitimli kesim tarafından daha kolay kabul edileceği varsayımı orman köylerine yönelik gerçekleştirilecek değişimlerin bu kesim tarafından daha rahat benimseneceği anlayışı açısından önemli görülmektedir.

Yaş Grupları: Yenice orman köylerinde ise; 15-64 yaş arasındaki nüfusun oranı %83,3, 65 + yaş grubunda olan nüfus ise, %16,7 olarak tespit edilmiştir (Çizelge 4.6). Zonguldak Orman Bölge Müdürlüğü'ne bağlı orman köylerinde örnekleme giren orman köylerindeki ailelerde aile başkanlarının yaş dağılımında; %73,3'nün 15-64 yaş grubunda, %26,7'sinin ise 65 + yaş grubunda olduğu görülmektedir (Coşgun, 2018). Antalya ili orman köylerinde örneklenen işletmelerin yöneticilerinin yaş gruplarına göre dağılımı irdelendiğinde; %82,3'ünün birinci, %17,7'sini ikinci yaş grubunda olduğu görülmektedir. Burdur ili orman köylerinde örneklenen işletmelerin yöneticilerinin yaş gruplarına göre dağılımı irdelendiğinde; %83,6'sının birinci, %16,4'ünün ikinci yaş grubunda olduğu görülmektedir. Isparta ili orman köylerinde örneklenen işletmelerin yöneticilerinin yaş gruplarına göre dağılımı irdelendiğinde; %82,1'inin birinci, %17,9'unun ikinci yaş grubunda olduğu görülmektedir. Batı Akdeniz Bölgesi orman köylerinde örneklenen işletmelerin yöneticilerinin yaş gruplarına göre dağılımı irdelendiğinde; %82,7'sinin birinci, %17,3'ünün ikinci yaş grubunda olduğu görülmektedir (Coşgun, 2017). Isparta ilinde örnekleme katılanların yarıdan fazlasının (%50,5) 46-65 yaş grubunda olduğu saptanmıştır (Güler, 2018). Eğirdir ilçesi orman köylerinde yaşayan nüfus için; 26-45 yaş aralığında %40,0 oranında, 46-65 yaş aralığının %27,0 oranında, 65+ yaş aralığının ise %23 olduğu saptanmıştır (Raimov ve Fakir, 2018). Bölgelere göre değişmekle birlikte çalışabilir iş (15-64 yaş aralığı) gücünde yer alacak nüfus oranı orman köylerindeki nüfusun yaklaşık $\frac{3}{4}$ 'ünün oluşturmaktadır. 65+ nüfus oranı hala $\frac{1}{4}$ 'ü veya $\frac{1}{3}$ 'ü kadardır. Bu durumda bize orman köylerinin önemli bir kesiminde hala çalışabilir nüfusun olduğunu göstermektedir. Ancak bu durum yörelere göre değişiklik göstermektedir.

Nüfusun Hanelere Göre Dağılım: Yenice'deki orman köylülerinin hane halkı büyüklüğüne bakıldığında 1-3 kişi olanların oranı %61,1 ile ilk sırada, 4-7 kişi olanların oranı %31,9 ile ikinci sıradadır (Çizelge 4.7). Batı Akdeniz Bölgesi orman köylerinde ise; hanede 1-3 kişi olanların oranı %44, 4-6 kişiden oluşan hanelerin oranı ise %50,6'dır (Coşgun, 2017). Zonguldak bölgesindeki orman köylerinde 1-3 kişiden oluşan hanelerin oranı %50,7 ve 4-6 kişiden oluşan hane halkı oranı ise %39,3'tür (Coşgun, 2018). Isparta ili lavanta yetiştiriciliği yapan orman köylerindeki hanelerin nüfus yoğunluğuna bakıldığında; 2-3 kişi %49,5, 4-5 kişi %34,3 oranı arasında değişmektedir (Güler, 2018). Artvin ilinde gerçekleştirilen çalışmaya göre; Artvin ili

ortalama hane halkı büyüklüğü birbirine yakın seyretmektedir. Ailelerin %1'i 1 kişiden oluşurken yine %1'i 2 kişi, %17'si 3 kişiden oluşmaktadır. 4-5 kişilik ailelerin oranı %49'dur. 6-10 kişiden oluşan ailelerin oranı ise %32'dir (Toksoy vd., 2008). Orman köyleri aile işletmelerindeki birey sayısı çoğunlukla 1-3 kişiden oluşmaktadır. Bu orman köylerinde üretimin niteliğini de etkilemektedir. Pazar için üretimden daha çok öz tüketim amaçlı üretim ağırlıklı bir yapıya yönelik görülmektedir. Kalabalık aile nüfusu olan işletmelerde temel ihtiyaçların karşılanması için gelir elde etmek zorunluluğu aile işletmelerini pazara yönelik üretime yönlendirirken geçimlik üretim daha az nüfuslu aile işletme üretim şeklinde görülmektedir.

Üreticilerin Sosyal Güvence Durumu: Yenice orman köylerinden örneklenen hanelerdeki ıhlamur çiçeği üretici/toplayıcılara yöneltilen “sosyal güvenceye sahip misiniz?” sorusuna verilen yanıt %77,8 oranında “evet” iken, %22,2 oranında “evet” olmamıştır (Çizelge 4.8). Isparta ilinde lavanta yetiştiriciliği yapan orman köylüleri; %83,9 oranında sosyal güvenceye sahipken, sosyal güvencesi bulunmayanların %15,2 oranında olduğu görülmektedir (Güler, 2018). Trabzon ilinde bulunan araştırma alanındaki orman köylerinde yaşayanların yalnızca %10,5'inin sağlık güvencesi yoktur. Geri kalanların çeşitli sosyal güvenlik kurumlarından, kendileri veya yakınları adına sağlık güvenceleri olup, %29,1'i de bu hakkı yeşil kartla elde etmiştir (Alkan ve Toksoy, 2008). Orman köylerinde aile işletmelerinin önemli bir bölümünün yaklaşık $\frac{3}{4}$ 'ü herhangi sosyal güvenceye sahip bulunmaktadır.

Örneklenen hane halkı yöneticilerinin sosyal güvence türü incelendiğinde; yaklaşık %19,4'nün herhangi bir güvencesi bulunmamaktadır (Çizelge 4.11). Antalya ili orman köylerinden örneklenen hanelerdeki işletme yöneticilerinin; %7,8'inin yeşil kartlı, %19,1'inin SSK, 'lı, %53,2'sinin BAĞKUR'lu, %2,8'inin Emekli Sandığı, %17,0'sini diğer sosyal güvence kapsamında olduğu görülmektedir. Burdur ili orman köylerinden örneklenen hanelerdeki işletme yöneticilerinin; %8,9'unun yeşil kartlı, %33,9'unun SSK, 'lı, %47,0'inin BAĞKUR'lu, %1,8'inin Emekli Sandığı, %5,4'ünün diğer sosyal güvence kapsamında, %3,0'ünün hiçbir sosyal güvencesinin olmadığı görülmektedir. Isparta ili orman köylerinden örneklenen hanelerdeki işletme yöneticilerinin; %12,7'sinin yeşil kartlı, %42,9'unun SSK, 'lı, %38,3'inin BAĞKUR'lu, %1,5'inin Emekli Sandığı, %4,1'inin diğer sosyal güvence kapsamında olduğu görülmektedir.

Batı Akdeniz Bölgesi orman köylerinden örneklenen hanelerdeki işletme yöneticilerinin; %10,4'ünün yeşil kartlı, %34,5'inin SSK,'lı, %44,7'sinin BAĞKUR'lu, %1,9'unun Emekli Sandığı, %7,6'sının diğer sosyal güvence kapsamında, %0,9'unun hiçbir sosyal güvencesinin olmadığı görülmektedir (Coşgun, 2017). Akdeniz Bölgesi orman köyleri aile işletmelerinin %0,9'unda herhangi bir sosyal güvence bulunmazken bu durum, Yenice orman köylerinde oldukça yüksek oranda görülmüştür.

Üreticilerin Temel Geçim Kaynağı: Yenice orman köylerindeki aile işletmelerinde örnekleme giren üretici/toplayıcıların %34,7 oranında temel geçim kaynağının emeklilik olduğu görülmektedir. Bu oranı %20,8 ile ormancılık 2. Sırada izlemiştir (Çizelge 4.11). Yenice orman köylerinin ormancılıkla ilgilerinin oldukça yüksek düzeyde olmasına rağmen temel geçim kaynakları içerisinde ormancılık ikinci yer almıştır. Batı Akdeniz Bölgesi orman köylerinden örneklenen hanelerdeki ailelerin temel geçim kaynağını %44,1'ini tarım-çiftçilik, %17,2'si hayvancılık, %18,3'ü emeklilik, %2,2'si yaşlılık parasıyla (65 yaş üstü yardımı) geçinenler, %15,3'ü işçilik, %0,6'sı ticaret, %1,0'i serbest meslek sahipliği, %0,3'nün malul maaşı gelirinden sağlandığı görülmektedir (Coşgun, 2017). Lavanta yetiştiricilerinin geçim kaynakları incelendiğinde; tamamının ana gelir kaynağının tarımsal faaliyetler (%100) olduğu ve bunu hayvancılığın (%51,4) izlediği bunun yanı sıra arıcılık (%16,2) yapanların da bulunduğu anlaşılmaktadır (Güler, 2018). Artvin ilinde ankete katılan orman köylülerinin ağırlıklı geçim kaynağını tespiti yönelik çalışma sonucu, halkın %31'inin tarımla, %1'inin hayvancılıkla, %26'sının ticaretle uğraşmakta olduğu, %22'sinin emekli maaşı, %15'inin işçilik ve %4'ü de arıcılıkla ve bazı ücretli işlerle geçimini sağlamakta olduğu tespit edilmiştir (Toksoy vd. 2008). Eğirdir ilçesinde yapılan çalışmada örnekleme katılan deneklerin geçim kaynağı açısından bir değerlendirme yapıldığında; deneklerin %28'i ev hanımı, %8'i memur, %26'sı işçi, %8'i serbest meslek, %13'ü çiftçi, %17'si emekli olduğu ortaya çıkmıştır (Raimov ve Fakir, 2018). Elâzığ-Malatya-Adıyaman orman içi köylerde yaşayanların gelir kaynaklarının %37,4'ünü orman bitişigi köylerde yaşayanların ise %47,5'ini bitkisel üretim oluşturmaktadır (Gültaş vd. 2010). Trabzon ilinde bulunan orman köylerinin sosyo-ekonomik yapısı üzerine gerçekleştirilen araştırmada geçim kaynakları incelenmiştir. Devletten temin edilen maaş ve desteklemelerin %61,6'lık oranla en büyük paya sahip

olduğu görülmüştür. Tarım %20,0 oranında, hayvancılık ise %17,0 oranında ailelerin geçim kaynağını oluşturmaktadır (Alkan ve Toksoy, 2008). Genel olarak bakıldığında orman köylerinde yaşayan halkın temel geçim kaynağında tarım ön sırada yer alırken zamanla emekli maaşı vb. geçim kaynaklarının da payının arttığı görülmektedir. Orman köyleri olmasına rağmen orman köylüsünün geçim kaynağı sıralamasında ormancılık gelirlerinin geri planda kaldığı görülmektedir. Dolayısıyla bu kitlenin salt “orman” ile ilişkisi nedeniyle çeşitli sorunlarının çözümünün sadece ormancılık sektörüne bırakılması yanlış bir politikadır. Bu konu ulusal boyutta bir politik yaklaşım gerektirmektedir.

Hane Halkı Göç Durumu: Karabük ili Yenice ilçesi orman köylerinde ıhlamur çiçeği toplayıcısı/üreticisi aile işletmeleriyle gerçekleştirilen Yüz yüze gerçekleştirilen görüşmelerde “hanenizden son 5 yıl içinde göç eden oldu mu?” sorusu; %40,3 oranında “evet”, %59,7 oranında ise “hayır” şeklinde cevaplanmıştır (Çizelge 4.12).

Isparta ilinde lavanta üreticiliği yapan orman köylerindeki katılımcılar, geçmiş yıllarda aileden dışarıya göç olup olmadığı sorulduğunda, %57,1’inin hayır cevabı verdiği, göç etme nedenleri arasında ilk sırada memuriyete girme (15 kişi) olduğu ve %6,7’sinin iş olanakları ve eğitim yetersizliği ile tarımsal üretim maliyetlerinin yüksekliği nedenleriyle ilerleyen yıllarda göç etmeyi düşündükleri ortaya konulmuştur (Güler, 2018). Kırsal alandan kentlere göç 1980’li yılların ikinci yarısında başlayarak hız kazanmıştır. Bu dönemde kırsal kesimdeki nüfus oranı %70’lerde iken, günümüzde kentlerdeki nüfus oranı bu düzeyi geçmiş bulunmaktadır. Bu da beraberinde ciddi bir istihdam ve yatırım sorununu birlikte getirmektedir. Kırsal alt yapının kentsel alt yapıya yakın bir düzeye getirilerek, sosyo-ekonomik yatırımların kırsal ağırlıklı bir yapıya kavuşturulması önemlidir.

5.3. EKONOMİK ANALİZ MODELLERİ

Çalışmada; ıhlamur çiçeği toplayıcılığı/üretimi amacıyla aile işletmesi tarafından ıhlamur bahçesinin kurulmasıyla aile işletmesinin ekonomik yapısına ne düzeyde katkılar sağlanabileceği değerlendirilmiştir. Böyle bir yaklaşıma ihtiyaç duyulmuştur. Çünkü orman alanlarından yapılan odun hammaddesi üretiminin sürdürülebilir

olabilmesi için üretimlerin azaltılması gerekmektedir. Daha da önemlisi Yenice ormanları biyolojik çeşitliliğin oldukça yüksek olduğu, aynı zamanda bu biyolojik çeşitlilik kaynaklarının yüksek oranda tehdit altında olduğu bir alandır. Bu alanlarda odun hammaddesi üretiminin azaltılmasına da ihtiyaç bulunmaktadır. Bu nedenle de ODOÜ bazında yeni ekonomik kaynaklar oluşturma yaklaşımlarına gereksinim bulunmaktadır. Ihlamur da gelir sağlama açısından yüksek potansiyele sahiptir. Bu nedenle bir ıhlamur bahçesi kurulması ve işletilmesi amacıyla iki yönetim modeli üzerinden İKO analizleri oluşturulmuştur.

Ekonomik Analiz: Ihlamur çiçeği toplayıcılığı/üreticiliği amaçlı ıhlamur bahçesi işletmeciliğine yönelik iki yönetim modeli planlanarak İKO analizleri gerçekleştirilmiştir.

Birinci yönetim modelinde İKO %5,94992 olarak hesaplanmıştır. İkinci yönetim modelinde ise; İKO %5,7736 olarak bulunmuştur. Bu karlılık oranı ormancılık için geçerli kabul edilen cüzi faiz oranının olan %3'ten büyük çıkmıştır. Bu nedenle, ormancılık ortalamasına göre karlı bir yönetim biçimi olarak kabul edilebilir. Bununla birlikte, Yenice bölgesinde Ihlamur ile benzer yetiştirme ortamında dikim yapılabilecek sahil çamında 15-16 yıllık idare süresi için oluşturulmuş çok sayıdaki senaryolarda İKO' nun %12,263'e kadar yükseldiği tespit edilmiştir (Erkan vd., 2020). Sahil Çamı İdare süresi 16 yıl olarak alındığında İKO %11,183 olarak bulunmuştur.

Kızılçam ağaçlandırma sahalarına yönelik doğal meşçere durumlarını da dikkate alarak yapılan ekonomik analizlerde; 33 yıl idare süresi için ağaçlandırma sahası + kötü bonitet alanlarında İKO %3,70, 45 yıl idare süresi doğal meşçere + kötü bonitet alanlarında İKO %3,62 ve 27 yıl idare süresi ve ağaçlandırma + iyi bonitet alanlarında ise İKO %7,47 olarak bulunmuştur (Özel vd., 2017).

Erkan vd. 2019 Tunçtaner vd., 2007'ye atfen "Bartın Karaçaydere bölgesinde yapılan Sahil çamı ağaçlandırmalarını hem hasılat hem ekonomik açıdan değerlendirmiştir. Bu çalışmanın ekonomik analizlerinde, ağaçlandırma yapılacak arazide bozuk bir orman olduğu ve bu ormandan bir odun hasılatı alınacağı (9,6 m³/ha) varsayılmış, arazi için bir maliyet hesaplanmadan, iyi ve kötü bonitetli yerlerde makinalı ve emek yoğun

yapılacak ağaçlandırmalar için ayrı ayrı İKO hesaplanmıştır. 25 yıllık idare süresi için iyi bonitetli yerlerde %13,09 İKO hesaplanmışken, kötü bonitetli yerlerde %5,22 İKO bulunduğunu” bildirmektedir.

Bartın yöresi kızılçam ağaçlandırmalarına yönelik çalışmada; kötü bonitet ve iş gücüyle gerçekleştirilen 33 yıl idare süreli ağaçlandırmaların İKO %4,28 olarak bulunmuştur (Daşdemir ve Şahin, 2005). Antalya yöresindeki herhangi bir üretim olmaksızın 40 yıl idare süreli kızılçam ağaçlandırmaları için İKO %4,48 olarak elde edilmiştir (Erkan, 2002).

Daşdemir vd., (2019), Şanlıurfa’da yapılan Kızılçam ağaçlandırmalarında, 33 yıl idare süresi için ağaçlandırma alanı + kötü bonitet alanlarda İKO % 1,46 ve 45 yıl idare süresi, doğal meşçere + köt bonitet alanlarda İKO 2,19 şeklinde iki ayrı İKO hesaplanmışken, Erkan vd. (2002), geleneksel yöntemlerle yapılmış kızılçam ağaçlandırmaları için hazırlanmış hasılat Çizelgesu değerlerini kullanarak yaptıkları ekonomik analizler sonucunda İKO kötü bonitetli yerler için % 4,48, iyi bonitetli yerler için de % 7,64 olarak hesaplamışlardır.

Daşdemir 2002’de Türker 1986’ya atfen, “Karaçamda ekonomik analizlerine yönelik çalışmada ise; gelir hesapları yapılırken her iki bonitette de 10. yaştan itibaren idare süresi sonuna kadar her 10 yılda bir ara hasılatların ve 70. yaşta asli hasılatın alındığı varsayılmıştır. Yapılan hesaplara göre; karaçamda en yüksek İKO %4.32, iyi bonitet + 70 yıl idare süresi + makine seçeneğinde, en düşük İKO %2,95, kötü bonitet + 70 yıl idare süresi + işgücü seçeneğinde elde edilmiştir. Aynı hasılat Çizelgesini kullanarak yapılan bir başka çalışmada ise, karaçamda en yüksek İKO %4,77), iyi bonitet + 30 yıl idare süresi ve makine+işgücü seçeneğinde” elde edildiğini saptamaktadır.

Yine aynı kapsamda olmak üzere; Daşdemir 2002’de Türker 1986’ya atfen; kayın için, Bartın yöresinde doğal olarak optimum yetiştirme koşullarına sahip olup, saf ya da karışık meşcereler kurmaktadır. İlgili ağaçlandırma projeleri kapsamında bozuk kayın baltalıkları köklenerek kızılçam, karaçam ve sahilçamı gibi türlerle ağaçlandırmalar yapılmıştır. “Eğer bu sahalarda diğer türlerle ağaçlandırma yapılmayıp da, kayınla

ağaçlandırma yapılsaydı veya koruya tahvil edilseydi, ekonomik getirisi ne olacaktı?” sorusuna cevap bulmak ve böylece ağaçlandırmalarda kullanılan türlerle kayını karşılaştırmak ve uygulamaya ışık tutmak amacıyla, kayın içinde NBD, İKO ve FMO hesapları yapılmıştır. CARUS (1998)’un hasılat çizelgesi, SUN vd. (1977) ’ın ürün çeşitleri Çizelgesi ile OGM’ nin 20.07.1978 tarih ve 2829 sayılı tamimindeki idare süreleri (iyi bonitet 100 yıl; kötü bonitet 120 yıl) esas alınarak ve 20. yaştan itibaren 10’ar yıl ara ile idare süresi sonuna kadar ara hasılatların alındığı kabul edilerek, ekonomik analizler yapılmıştır. Buna göre en yüksek İKO %2,85, iyi bonitet + 100 yıl idare süresi + makine seçeneğinde, en düşük İKO %1,76 kötü bonitet +120 yıl idare süresi + işgücü seçeneğinde bulunmuştur. Bu konuda yapılan bir çalışmada (Türker, 1986) ise, en yüksek İKO’ su %2.49, kayın + iyi bonitet + 100 yıl idare süresi + işgücü seçeneğinde elde edilmiştir. Bu sonuçlar, yerli tür kayınla yapılacak ağaçlandırma yatırımlarının ekonomik getirisinin diğer türlerden daha düşük olduğu ve en fazla %2,85 gibi bir faiz oranıyla çalıştığı anlamına gelmektedir. Görüleceği gibi değişik türlere yönelik olarak İKO oranı ekonomik analizleri farklı türler için gerçekleştirilmiştir. Ancak normal yetişme durumunda ve ODOÜ veren bir ağaç türleri için bir çalışma yoktur. Çalışmada elde edilen İKO %5,9492 değeri; bazı kızılçam ağaçlandırma özellikle kötü bonitet alanlarındaki İKO’ ya yakın ve üzerinde görülmektedir. Burdur yöresinde ODOÜ’ ne yönelik olarak Lavanta yetiştiriciliğinin orman köylüsüne ekonomik katkılarına yönelik yapılan çalışmada; yaş lavantada İKO %22,59, kuru için İKO %29,24 elde edilmiştir (Güler, 2018). Lavanta üretimi ilk yıldan sonraki yıllarda her yıl hasat edilebilirliği ve idare süreli uzunluğu gibi bir sorunun olmaması İKO’ nun yüksek çıkmasında etkili unsurlar olarak düşünülebilir.

ORKÖY yatırımlarından faydalanma süreçlerine yönelik T.C. Ziraat Bankası faiz uygulamaları 01.06.2020 tarihine kadar %9 olarak belirlenmiştir. Bu tarihten itibaren de uygulama bir süreliğine durdurulmuştur. Bu durum dikkate alındığında; ORKÖY kaynaklı bir yatırım yapmak istediğimizde %9 faiz ödeyerek bu yatırımı gerçekleştirmek gerekecektir. Oysa ıhlamur çiçeği hasadına yönelik böyle bir yatırım %5,9492 veya %5,977867 faiz oranıyla getiri sağlayacaktır. Dolayısıyla bu yatırım daha avantajlı olarak görülmektedir. Elde edilmiş oranlar herhangi bir kredi olmaksızın yapılacak çalışmalar için geçerli olmaktadır. Söz konusu ıhlamur bahçesi

ya da ağaçlandırması da herhangi bir kredi desteği olmaksızın yapılması durumu göze alınarak hesaplanmıştır.

5.4. AİLE İŞLETMELERİNİN BAZI SOSYO-EKONOMİK ÖZELLİKLERİ İLE İHLAMUR ÇİÇEĞİ TOPLAYICILIĞI/ÜRETİCİLİĞİ ARASINDAKİ İLİŞKİLERİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Ihlamur çiçeği üreticisi/toplayıcısı aile işletmelerinin bazı sosyo-ekonomik özellikleri arasında istatistiki ilişkiler olup olmadığı test edilerek bu ilişkilerin değerlendirilmesi yoluyla verilerin açıklanmasına çalışılmıştır.

Hipotez 1: Ihlamur Çiçeği toplayıcısı/üreticisi aile işletmelerinde cinsiyet ile kuru üretim miktarı arasındaki ilişki incelenmiştir. Üreticilerin cinsiyeti ile elde edilen üretim miktarı arasında pozitif bir ilişki görülmüştür (Çizelge 4.55). Yapılan görüşmelerde de kadın üreticilerin sahaya giderek ıhlamur çiçeği topladığı üretim sürecinde birlikte olduğumuz örneklerde gözlemlenmiştir. Ağaca tırmanma sürecinin dışında diğer tüm süreçlerde kadınlar da erkeklerle bu üretim sürecini paylaşmaktadırlar. Arazide örneklenen bir aile ile çalışma sırasında ailenin kadın bireyinin de erkekler gibi ağaca tırmanarak budama yaptığı tespit edilmiştir.

Hipotez 2: Ihlamur Çiçeği toplayıcı/üreticilerin üretim miktarı ile eğitim durumu arasında ilişki bulunmaktadır. Pozitif yönlü olan bu ilişki açısından bakıldığında; üreticilerin eğitimi arttıkça üretim miktarının da arttığı görülmektedir (Çizelge 4.56). Ancak, yararlanma şekli açısından sadece bir üretim biçimi söz konusu olduğu ve bunun da oldukça yoğun ve vahşice olduğu düşünülürse üretim miktarı ve üretim şekli ile eğitim arasındaki ilişkinin pozitif olması ıhlamur ormanlarının gelecek süreçlerde de yoğun olarak tahrip edileceğini göstermektedir.

Hipotez 3: Ihlamur Çiçeği toplayıcı/üreticilerin temel geçim kaynağı ile ıhlamur çiçeği üretiminden elde edilen yıllık gelir arasında ilişki bulunmaktadır (Çizelge 4.57). Ihlamur çiçeği üreticiliği veya toplayıcılığı ailelerin ekonomilerine ek bir gelir olarak görülmektedir. Asıl geçim kaynağı konumunda değildir. Ancak elde edilecek gelir ile

ilgili yıllık ihtiyaçlardan bazı gereksinim duydukları ihtiyaçları karşılamayı amaçladıkları gözlemlenmiştir.

Hipotez 4: Ihlamur Çiçeği toplayıcı/üreticilerin sosyal güvence durumu ile üretim miktarı arasında negatif yönlü ilişki olduğu görülmektedir (Çizelge 4.58). Bu durum ihlamur çiçeği üreticisi işletmelerin sosyal güvence durumu kötüleştikçe üretim miktarının artması olarak yorumlanabilecektir.

Hipotez 5: Ihlamur Çiçeği toplayıcı/üreticilerin yaşı ile eğitim durumu arasında negatif yönlü bir ilişki çıkmıştır. Yani yaşlı üreticilerin eğitim seviyelerinin daha düşük olduğu görülmektedir (Çizelge 4.59).

Hipotez 6: Ihlamur Çiçeği toplayıcı/üreticilerin Geçim kaynağı ile kuru üretim miktarı arasında negatif yönlü bir ilişki çıkmıştır. İşletmelerin geçim kaynakları iyileştikçe ormanlardan ihlamur çiçeği üretim miktarlarının azaldığı söylenebilir (Çizelge 4.60).

Hipotez 7: Ihlamur çiçeği toplayıcısı/üreticisi aile işletmelerinin ormandan ihlamur çiçeği üretim/toplama miktarları artıkça yıllık gelirlerinin artması olarak yorumlanacak bir şekilde pozitif yönlü ve istatistiki olarak ilişki ortaya çıkmıştır (Çizelge 4.61).

Hipotez 8: Ihlamur çiçeği toplayıcısı/üreticisi aile işletmelerinin üretim miktarları ile öz tüketimleri arasında pozitif yönlü bir ilişki ortaya çıkmıştır. Bu durum bir başka farklı şekilde de yorumlanabilir. Şöyle ki, üreticiler fazla ürettikleri zaman tüm üretimlerini pazarlayamamakta ellerinde kalan miktarı da öz tüketim için kullanmaktadırlar. Ancak yöredeki gözlemlerimiz bize üreticinin pazara sunduğu miktar kadarını pazarlayabildiklerini göstermiştir. Bu durumda da birinci önermenin daha doğru olacağı görülmektedir (Çizelge 4.62)

BÖLÜM 6

SONUÇ ve ÖNERİLER

Odun Dışı Orman Ürünlerinden yararlanma şekilleri gün geçtikçe artmakta ve çeşitlenmektedir. Özellikle içinden geçtiğimiz COVID-19 süreci, toplumların ODOÜ'den yararlanma anlayışlarını daha da değiştirerek geliştirmiştir. ODOÜ'nün üretim tüketim süreci incelendiğinde, genel olarak orman köylüsünün ODOÜ'den elde edilen gelirlerinin arttırılması anlayışının yaygınlık kazanması gerekmektedir. Ülkemizde ODOÜ olarak değerlendirilen ve ot, çalı, mantar vb. formlar dışında ağaç türünden elde edilen ürünler itibariyle kestane ve ıhlamur ilk sırada yer almaktadır. Ancak yapılan incelemeler, ağaç formundaki türlerden elde edilen ODOÜ açısından değerlendirmelerin sınırlı boyutta olduğunu göstermiştir. Özellikle orman köylüsü tarafından orman alanlarından ağaç formundaki türlerden toplama yoluyla elde edilen ODOÜ üretimi/toplaması için ekonomik analizler ve orman köylüsünün yaşamındaki ekonomik katkıların değerlendirilmesi çalışmaları oldukça sınırlıdır.

Karabük İli Yenice İlçesi Yenice Orman İşletme Müdürlüğü orman alanları ıhlamur türünün yoğun olarak yetiştiği yörelerden birisidir. Bu yöredeki orman köylüsünün ıhlamur çiçeği üretimi/toplayıcılığı da yoğun olarak gerçekleşmektedir. Yöredeki orman köylülerinin haziran döneminde yaptıkları bu üretim için katlandıkları giderler ile elde ettikleri gelirlerin ekonomik analizlerinin yapılarak ortaya konulması önem taşımaktadır.

Yörede ıhlamur çiçeği üretim/toplama iş ve işlemleri ağacın tüm dallarının kesilip budanarak, dallardan daha sonra çiçeklerin ayıklanması şeklinde yürütülmektedir. Bu yararlanma "Vahşi Yaralanma" olarak adlandırılabilir.

Çünkü oldukça yoğun bir budama söz konusudur. Ağaç sadece tek bir dal gibi bırakılmaktadır (Ek A.3). Bu yararlanmadan sonra ağacın tekrar kendisini toparlaması kısa sürede oldukça zor görülmektedir.

Çalışmada; orman köylülerince Yenice orman alanlarında yürütülen ıhlamur çiçeği üretimi/toplanması elde edilen sonuçlar ve öneriler aşağıda sunulmaktadır:

1. Yenice Orman İşletme Müdürlüğü orman alanlarından ıhlamur çiçeği üretimi yapan 13 köy bulunmaktadır. Karabük Orman İşletme Müdürlüğü'ne bağlı orman köylerinden de 2 orman köyü bu konu ile ilgilenmektedir. Ihlamur Çiçeği üretimi bu ormanlardan genel olarak serbest şekilde yararlanılarak sürdürülmektedir. Yapılan görüşmelerde 2015-2019 yılları arasında tarife bedeli yatırarak yararlanma gerçekleştiren işletme sayısı 2'yi geçmemektedir. Ancak gerçek sayı bunun oldukça üzerindedir.

2. Ihlamur çiçeği üretimi/toplayıcılığında erkek bireyler ağırlıkla yer almaktadır. Fakat bazı işletmeler ailecek, erkek, kadın ve çocuklarla birlikte de üretim/toplayıcılık yapmaktadır.

3. Üretim/toplayıcılık yapan aile işletmelerindeki yöneticilerinin eğitim durumu irdelendiğinde; %5,6 oranında işletme yöneticilerinin okur-yazar olmadıkları tespit edilmiştir. Üretim/toplayıcılık yapan aile işletme yöneticilerinin %94,4 oranında ilkokul, ortaokul, lise ve yüksek öğrenimli bireylerden oluştuğu görülmüştür. Eğitimli bireylerin oranının yüksek olması yararlanmanın vahşi bir şekilde değil de çeşitli ekipmanlar desteğiyle daha normal bir yararlanma sağlanmasının yörede oluşturulması açısından bir potansiyel olarak görülmelidir.

4. Aile işletmelerinin temel geçim kaynağı sıralamasında ilk sırada %34,7 oranıyla emekli grubu oluşturmaktadır. İkinci sırada %20,8 oranıyla ormancılık ve üçüncü sırada ise %15,3 oranıyla hayvancılık gelmektedir. Yenice ilçesinin orman alanlarının

yoğunluğu ve ormancılık çalışmalarının önemli bir yerinin olması, ormancılık gelirlerinin temel geçim kaynağı konusunda ikinci sırada yer almasına gerekçe olarak söylenebilir. Bu durum işletmelerin vahşi budama yerine budama ekipmanlarının kullanılarak daha uygun mutedil budama yapmaları konusunda bilgi ve bilinçlendirilmesi için de uygun bir durum olarak değerlendirilmelidir.

5. Aile işletme bireylerinin yaklaşık %60 oranında aileden göç etmemiş olması; ülke orman köylülerinden daha farklı bir yapının olduğunu göstermiştir.

6. İhlamur çiçeği üretim/toplama iş ve işlemlerinde kişi başına günlük ortalama yaş üretim miktarı 10,15 kg/gün olarak tespit edilmiştir.

7. İhlamur çiçeği kurutma süreci de emek yoğun bir yapı sergilemektedir. Kuru ve gölge ortamda günde birkaç kez havalanması sağlanarak yürütülen işlemlerin oldukça zahmetli geçtiği gözlemlenmiştir.

8. İhlamur çiçeği üretim/toplamasıyla elde edilen ürünü yaş-kuru ağırlık oranı ise %38,61 olarak belirlenmiştir.

9. Elde edilen kuru ürün genellikle aracılara sunulmaktadır. Ürünler tartılarak çuvallanmakta ve/veya torbalanmaktadır. Ürünün tamamı peşin olarak satılmaktadır. Elde edilmiş olan ürünün yaklaşık %76'sı yerel toptancılara/aracılara satılmaktadır.

10. Elde edilen ürünün beklenen ortalama satış fiyatı 85,42TL'dir. 2019 yılı için ortalama piyasa fiyatı 52,71 TL, piyasada oluşan son fiyatı ise 52,18 TL olarak gerçekleşmiştir. Orman köylüsünün ihlamur çiçeği üretimi/toplayıcılığından kazanmayı umduğu fiyat ile piyasada gerçekleşen fiyat arasında ortalama %40 fark bulunmaktadır. Diğer yandan, nihai tüketici ürünü 120-140TL arasında bir değerden elde etmektedir. Bu değer üreticinin eline geçen değerden yaklaşık olarak %131 oranında daha düşüktür.

c) Üretici/Toplayıcının Temel Geçim Kaynağı ile Elde Edilen Gelir Arasındaki İlişki pozitif yönlüdür. Temel geçim kaynağı ile ıhlamur çiçeği üretiminden elde edilen yıllık gelir arasında ilişki bulunmaktadır.

d) Üretici/Toplayıcının Sosyal Güvence Durumu ile Üretim Miktarı Arasındaki İlişki negatif yönlüdür. Bu da ıhlamur çiçeği üreticisi aile işletmelerinin sosyal güvence durumu kötüleştikçe üretim miktarlarının arttırılması olarak yorumlanabilecektir.

e) Üreticinin/Toplayıcının Yaşı ile Eğitim Durumu Arasındaki İlişki negatif yönlüdür. Yani yaşlı üreticilerin eğitim seviyelerinin daha düşük olduğu görülmektedir.

f) Üreticinin Geçim Kaynağı ile Üretim Miktarı Arasında İlişki negatif yönlü bir ilişki bulunmaktadır. Aile işletmelerinin geçim kaynakları iyileştikçe ormanlardan ıhlamur çiçeği üretim miktarlarının azaldığı söylenebilir

g) Üretim Miktarı ile Öz Tüketim Miktarı Arasındaki İlişki pozitif yönlü bir ilişki ortaya çıkmıştır. Bu da işletmelerin üretim miktarları arttıkça öz tüketime ayırdıkları miktarın da attığını göstermektedir.

Karabük İli Yenice İlçesi Yenice Orman İşletme Müdürlüğü orman alanlarında orman köylülerinde gerçekleştirilen ıhlamur çiçeği üretimi/toplayıcılığı ile ilgili öneriler aşağıda yer almaktadır:

1. Orman köylülerince ODOÜ üreticiliğinin orman köylüsüne maliyeti ile elde ettiği gelir ve ürünün nihai tüketiciye maliyeti karşılaştırıldığında ciddi farkların olduğu görülmektedir. Bu farklılıkların giderilmesi amacıyla orman köylüsünün lehine yasal düzenlemelere ihtiyaç bulunmaktadır. Bu sürecin doğru yönetilemediği çeşitli kaynaklarda vurgulanmaktadır. Alanda yapılan inceleme ve gözlemler de sürecin yönetimine yönelik çabaların neredeyse hiç olmadığı yönündedir.

2. Yenice yöresindeki orman köylülerinin ıhlamur çiçeği üretimi/toplayıcılığı iş ve işlemlerini ciddi bir gelir olarak görmeleri gerekmektedir. Ancak, orman alanlarındaki vahşi üretim tekniklerini değiştirecek çeşitli etkin budama ekipmanları ve yöntemleriyle entegre edilmelidir. Üretim döneminde özellikle Yenice Orman İşletme Müdürlüğü'nün ilgili şefliklerinin koruma faaliyetlerini daha yoğunlaştırmaları gerekmektedir. Tarımda kullanılan yüksek budama ekipmanlarının kullanılmasının sağlanabilmesi için yörede örnek uygulamalar gerçekleştirilmelidir. Bu ekipmanlara sahip olunabilmesi için; ORKÖY desteği ile üretimde bulunacak orman köylülerine destek sağlanmalıdır. Ihlamur ormanlarının "Vahşi Budama" yoluyla sürdürülemez üretim yaklaşımından kurtarılması gerekmektedir.

3. Elde edilen ürünün doğrudan tüketici ile buluşturulmasının sağlanması amacıyla yöredeki tüm orman köylerinde bulunan kooperatiflerin bir araya gelerek bir "Kooperatif Birliği" oluşturmaları gerekli görülmektedir. Kooperatif Birliği aracılığı ile kurutma ve paketleme tesisleri yoluyla ürün daha yüksek değere nihai tüketicilere pazarlanarak köylülerde gelir atışı sağlanabilecektir.

4. Pazarlama kanalları açısından doğrudan tüketiciye ürün sunma olanakları geliştirilmelidir. Özellikle ülkemizde marka olmuş firmalarla (Doğadan vb.) iletişim kurularak elde edilen ürün doğrudan bu firmalara sunulmalıdır. Bu yöntemle ürün fiyatı yaklaşık olarak iki katına satılma olanağı dolayısıyla da gelirin iki katına çıkarılması potansiyeli bulunmaktadır.

5. Yörede ODOÜ kapsamında üretim alanı olabilecek alanlara yönelik yapılan planlama çalışmaları incelendiğinde Kayadibi Orman İşletme Şefliği için yaklaşık çeşitli meşçere türlerinde 11 bin ağaç ıhlamur ağacı tespit edilmiştir. Yaklaşık 11.305 ağaçtan 14.712 kg servet tespit edilmiştir. Bu duruma göre ağaç başına 1,3 kg yaş ıhlamur çiçeği serveti hesaplanmıştır. Oysa ağaç başına ortalama 3 kg servet elde edildiği görülmüştür. Orman Genel Müdürlüğü'nün ODOÜ alan servet dağılımları incelendiğinde de tutarsız durumların olduğu görülmüştür. Bu nedenle özellikle

yörede ıhlamur servetinin saptanmasında daha tutarlı bir servet hesabının oluşturulması gerekmektedir. Burada örnek ıhlamur çiçeği hasatı olarak verilen orman işletme şefliğinin değerleri yoğunluk bakımında diğer orman işletme şefliğine göre daha düşük alana sahip olan orman işletme şefliğidir. Bölgede bir kurutma ve paketleme işletmesi kurulacak nitelikte servet bulunmaktadır.

6. Ihlamur çiçeği üreten/toplayan aile işletme yöneticilerinin %94,4 oranında ilkokul, ortaokul, lise ve yüksek öğrenimli bireylerden oluşması, temel geçim kaynağı sıralamasında ormancılığı ikinci sırada olması, ıhlamur çiçeği üretim/toplama amaçlı geleneksel kullanım şekillerinin değiştirilmesinde olumlu bir gösterge olarak değerlendirilmelidir. Bu ilgi ve çıkar grubunun, Yenice Orman İşletme Müdürlüğü bünyesindeki alanlarda odun hammaddesi üretiminde de yer almasından yararlanılarak, Vahşi Budama yerine farklı ekipmanlarla buda yapılmasının sağlanmasında Yenice Orman İşletme Müdürlüğü bir baskı unsuru olarak aktif rol alabilir.

7. Bölgede yürütülmüş olan bir çalışmada bir çiçek kurulundaki çiçek sayısının değiştiği bilinmektedir. Bu sayı 3-10 arasında değişmektedir. Dolayısıyla alanda bu türler çiçek kurulundaki çiçek sayısı fazla olan türlerden elde edilecek tohumlar yoluyla kapama ıhlamur bahçesi kurulması teşvik edilmelidir.

8. Ihlamur çiçeği üretiminin/toplayıcılığının ekonomik analizi için oluşturulan her iki senaryoda da dikim aralıkları 10 X 10 m olarak değerlendirilmiştir. Dolayısıyla bu dikim aralık mesafesi dikkate alındığında; alandan çeşitli tarımsal amaçlarla yararlanarak ek gelir elde edilmesi yani “Karma İşletmecilik” yapılması olanağı da bulunmaktadır. Bu işletmecilik yaklaşımıyla; dikim aralıkları arasındaki alanlarda hayvancılık için yem bitkisi üretimi veya diğer tarımsal ürünlerin üretilmesi de gerçekleştirilebilecektir. Bu da ek gelir anlamı taşımaktadır.

9. Oluşturulacak bahçelerde İhlamur çiçeği olgunlaşma döneminde arıcılık yapmak da olanaklı olmaktadır. Böylece daha fazla ekonomik kazanç sağlamak da mümkün olacaktır. Ancak, arıcılık için özellikle ıhlamur çiçeğinin bulunduğu kısıtlı dönem değerlendirilirken, oluşan balların niteliğinde karışıklık olmaması saf ıhlamur balı elde edilebilmesi amacıyla sezon sonunda oluşan balların hasat edilmesi üzerinde hassasiyetle durulması önemlidir.

10. Yenice Orman İşletme Müdürlüğü odun hammaddesi üretimi önümüzdeki yıllarda giderek azalacaktır. Güncel durumdaki üretim miktarı sürdürülebilir değildir. Bu nedenle ormancılık iş ve işlemleriyle geçinen işletmelere yeni gelir olanakları sunularak odun hammaddesi üretimlerinin azaltılması da zorunludur. Bu nedenle ıhlamur çiçeği servetinin amenajmanı daha hassas ve güvenilirlik düzeyi yüksek istatistik yaklaşımlarla hesaplanmalıdır. Bir çiçek kurulundaki çiçek sayısı fazla türlerin seçilimi yapılarak bu türlere dayanan kapama ıhlamur bahçeleri hem çiçek verimi hem de ıhlamur balı üreticiliği için oldukça önemli görülmektedir. Orman alanlarında zorunlu olarak yaşanacak odun hammaddesi üretimindeki kısıtlamaların karşılığında iki seçenek gelir konusu bu yaklaşımla ortaya konulabilecektir.

KAYNAKLAR

Ahmed. M. U., Jana. S. K., Roy. S. D., “Marketing of Non-Timber Forest Products – A Study in Paschim Medinpur District in West Bengal, India”, *Intercontinental Journal of Marketing Research Review*, ISSN:2321-0346 (2016).

Alkan, S., “Kırsal Nüfus Değişiminin, Ormanlar ve Ormancılık Üzerine Etkileri (Trabzon İli Örneği)”, *Kastamonu Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi.*, 14 (1) 69-78 (2014).

Altunel, T., “Odun Dışı Orman Ürünlerinin Dünyada ve Türkiye’de Sosyoekonomik Boyutu”, Doktora Tezi, *İstanbul Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü*, İstanbul (2011).

Alkan, S., Toksoy, D., “Orman Köylerinde Sosyo-Ekonomik Yapı: Trabzon İli Örneği”, *Kastamonu Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi.*, 8 (1): 37-46 (2008).

Alkan, S., Toksoy, D., “Orman Köylerinde Kadın ve Kırsal Kalkınma (Trabzon İli Örneği)”, *II. Ormancılıkta Sosyo-Ekonomik Sorunlar Kongresi.*, Isparta (2009).

Anonim., “Odun Dışı Orman Ürünlerinin Envanter ve Planlaması ile Üretim ve Satış esasları” OGM, Ankara (2016).

Anonim, “Yenice Orman İşletme Müdürlüğü Brifing Raporu” (2019).

Anonim., Orman Genel Müdürlüğü Ağaçlandırma Dairesi Başkanlığı “Ağaçlandırma Birim fiyat Cetveli”, Ankara, 2020/a.

Anonim., “Zonguldak Orman Bölge Müdürlüğü İşletme Pazarlama Şube Müdürlüğü, Zonguldak”, 2020/b

Atalay. İ., “The Paleogeography of the Near East (from late Pleistocene to Early) and Human Impact”, *Ege Üniversitesi Yayınları*, İzmir (1992).

Atalay. İ., “Ekosistem Ekolojisi ve Coğrafyası”, Meta Basım Matbaacılık Hizmetleri, İzmir (2015).

Ayo. A. A., Isaac. A.O., “Non-Timber Forest Products’ Marketing in Nigeria. a Case Study of Osun State”, *Educational Research and Reviews* Vol. 1 (2), pp. 52-58 May (2006).

Babloa. F. D., “Production and Marketing of Non-Timber Forest Products as a Driver of Agroforestry Practices in Southwest Nigeria”, *XIV. World Forestry Congress*, Durban, South Africa, 7-11 September (2015).

Bağcı, Y., Erdoğan, R., Doğu, S., “Sarıveliler (Karaman) ve Çevresinde Yetişen Bitkilerin Etnobotanik Özellikleri”, *Fen Fakültesi Fen Dergisi*, 42 (1), 84-107 (2016).

Bayramoğlu, M. M., Toksoy, D., Şen, G., “Türkiye’de Tıbbi Bitki Ticareti”, *II. Ormancılıkta Sosyo-Ekonomik Sorunlar Kongresi*, Isparta (2009).

Bozkıran, S., Giray, H., “Isparta’da Lavanta Üretimi ve Pazarlaması”, *XI. Ulusal Tarım Ekonomisi Kongresi*, Samsun (2014).

Büyükgebiz., T, Fakir., H, Negiz., M, G, “Sütçüler (Isparta) Yöresinde Doğal Odun Dışı Bitkisel Orman Ürünleri ve Geleneksel Kullanımları”, Süleyman Demirel Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi., Seri: A, Sayı: 1, ISSN: 1302-7085, Sayfa: 109-120 (2008).

Chupezi T.J., Ndoye. O., Tchatat. M., Chikami. B., “Processing and Marketing of Non-wood Forest Products: Potential Impacts and Challenges in Africa”, *Discov. Innov.*, 2009; 21(SFM Special Edition No. 1).

Carus, S., Aynı Yaşlı Doğu Kayını (*Fagus orientalis* Lipsky.) Ormanlarında Artım ve Büyüme. İ.Ü. Fen Bilimleri Enstitüsü Doktora Tezi, İstanbul, 81998).

Coşgun., U, “Evaluation of Solar Energy by The General Directorate of Forest-Village Relations in The South West Region of Anatolia” *Journal of Environmental Biology*, 38(5), 961-969., Doi: 10.22438/jeb/38/5(SI)/GM-13 (Yayın No: 3965976) (2017).

Coşgun. U., “ORKÖY Güneş Enerjisi ile Su Isıtma Sistemleri (GES) ve Dış Cephe Yalıtımı Mantolama Kredi Uygulamalarının Orman Köylerindeki Yakacak Odun Tasarrufuna Olan Katkılarının Belirlenmesi (Zonguldak Orman Bölge Müdürlüğü Örneği)”, *Karabük Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projeleri Koordinatörlüğü Sonuç Raporu*, Karabük (2018).

Dabrowska. A., Weryszko. Piotrowska. K., Chmielewska. Weryszko. E., Sawicki. R., “Flowering Phenology of Selected Linden (*Tilia L.*) Taxa in Relation to Pollen Seasons”, *J. Apic. Sci.* Vol. 60 NO. 2 (2016).

Daşdemir. İ., “Ormancılık İşletme Ekonomisi”, *Sürat Matbaacılık Kırtasiye Ticaret ve Sanayi Ltd. Şti.*, Bartın (2011).

Daşdemir, İ., Şahin, A., Bartın Yöresi Ağaçlandırma Alternatiflerinin Ekonomik Değerlendirilmesi, ZKÜ Bartın Orman Fakültesi Dergisi Yıl: 2002 Cilt:4 Sayı:4, (2002).

Daşdemir, İ., Özel, H. B., Kaya, H., Technical and economical evaluations of Calabrian pine (*Pinus brutia* Ten.) semi-arid plantations in the Şanlıurfa-Harran Plain of Turkey, *Applied Ecology and Environmental Research* · January 2019 DOI: 10.15666/aeer/1702_17571772, (2019).

Daşdemir, İ., Şahin, A., Bartın Yöresi Ağaçlandırma Alternatiflerinin Ekonomik Değerlendirilmesi, *ZKÜ Bartın Orman Fakültesi Dergisi*, Cilt:4, Sayı: 4, Bartın. (2002).

Demirözer, O., Uzun, A., Şenal, D., “Isparta İl Merkezinde Bulunan Ihlamur Ağaçları Üzerinde Saptanan Trips ve Yaprak Biti Türleri”, *Türk. Entomol. Bült.*, 5 (1): 21-28, ISSN 2146-975X (2015).

Deniz, L., Serteser, A., Kargıoğlu, M., “Uşak Üniversitesi ve Yakın Çevresindeki Bazı Bitkilerin Mahalli Adları ve Etnobotanik Özellikler”, *Afyon Kocatepe Üniversitesi Fen Bilimleri Dergisi.*, 01 57-72 (2010).

Engindeniz, S., “Tire İlçesi Orman Köyleri Tarım İşletmelerinin Sosyo-Ekonomik Analizi”, *E.Ü. Fen Bilimleri Ziraat Fakültesi Tarım Ekonomisi*, Master Tezi, İzmir (1993).

Erdede, S.B., Bektaş, S., “Ekolojik Açıdan Sürdürülebilir Taşınmaz Geliştirme ve Yeşil Bina Sertifika Sistemleri”, *Harita Teknolojileri Elektronik Dergisi* Cilt: 6, No: 1, (2014).

Erkan, N., Uzun, E., Baş, M. N., Odun Üretim Amaçlı Kızılcım Ağaçlandırmalarında Ekonomik Analizler, *Batı Akdeniz Ormancılık Araştırma Enstitüsü*, Antalya, (2002).

Erkan, N., Ok, K., Parlak, S., ENAT Karacabey Endüstriyel Ağaçlandırma Yatırımında Hasılat ve İç Karlılık Analizi, *Ormancılık Araştırma Dergisi Turkish Journal of Forestry Research* 2020, 7:1, 62-75

Ertuğrul, M., Kahyaoğlu, N., Güvendi, E., Komut, O., “Türkiye’deki Bazı Önemli Odun Dışı Orman Ürünlerinin Tespiti ve Satış Fiyatları Üzerine Etkili Olan Faktörler”, *8. International Vocational Schools Symposium*, Sinop (2019).

Faydalıoğlu, E., Sürücüoğlu, M. S., “Geçmişten Günümüze Tıbbi ve Aromatik Bitkilerin Kullanılması ve Ekonomik Önemi”, *Kastamonu Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi.*, 11 (1): 52 – 67 (2011).

Filiz, S., “Kırsal Yörede Köy Bazında Ağaç ve Orman Kaynaklarının Yönetimi ve Faydalanma Şekilleri (Isparta İli-Alıköy Örneği)”, *Süleyman Demirel Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi.*, ISSN: 1302-7085, Sayfa:161-176. Seri: A, Sayı: 2 (2001).

Geray, U., “Bir Bölüm Orman Köylerinin Sosyo-Ekonomik Özellikleri”, *İstanbul Üniversitesi Orman Fakültesi, Orman Ekonomisi Anabilim Dalı*, İstanbul (1989).

Göksu, E., Adanacıoğlu, H., “Türkiye’de Odun Dışı Orman Ürünlerinde Doğrudan Pazarlama”, *Türkiye Ormancılık Dergisi.*, 19(2): 210-218 (2018).

Güldaş, N., Yalçın, Ö., Fidan, C., Çok, A., Taşpınar, M., Türkoğlu, İ., “Elazığ, Malatya ve Adıyaman İllerinde Orman Köylülerinin Sosyo-Ekonomik Durumu ve Kullandıkları Bazı Odun Dışı Orman Ürünlerinin Belirlenmesi”, *Çevre ve Orman Bakanlığı* Yayın No: 396, ISSN: 1301-9538 (2010).

Güler, K. H., “Isparta İli Orman Köylerinde Lavanta Yetiştiriciliğinin Ekonomik Analizi ve Yöre Ekonomisine Katkıları”, Yüksek Lisans Tezi, *Süleyman Demirel Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Isparta* (2018).

Gökmen. H., “Kapalı Tohumlular-Angiospermae”, Ankara (1977).

Göktaş, Ö., Gıdık, B., “Tıbbi ve Aromatik Bitkilerin Kullanım Alanları”, *Bayburt Üniversitesi Fen Bilimleri Dergisi.*, Cilt: 2, Sayı: 1 (2019).

İnternet-1: Türkiye’deki Ağaçlar, “İhlamur”, <https://turkiyedekiagaclar.weebly.com/ihlamur.html> (2021).

İnternet-2: Ankara Üniversitesi Açık Ders Malzemeleri, “Tilliaceae Familyası”, https://acikders.ankara.edu.tr/pluginfile.php/77710/mod_resource/content/0/%C3%9Criner%20Sistem%20Devam.pdf, (2021).

İnternet-3: Kısaca Yenice, “Yenice Tarihi”, <http://www.yenice.gov.tr/kisaca-yenice>), (2019).

İnternet-4: Kısaca Yenice, “Yenice Coğrafi Yapı”, <http://www.yenice.gov.tr/kisaca-yenice>), (2019).

İnternet-5: Kısaca Yenice, “Yenice Ekonomisi”, <http://www.yenice.gov.tr/kisaca-yenice>), (2019).

İnternet-6: Türkiye İstatistik Kurumu “Tüketici Fiyat Endeksi Aralık 2020”, <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Tuketici-Fiyat-Endeksi-Aralik-2020-37378>, (2021).

Kalaycı. Ş., “SPSS Uygulamalı Çok Değişkenli İstatistik Teknikleri”, *Asil Yayın Dağıtım Ltd. Şti* (2008).

Kan, M., Gülçubuk, B., “Kırsal Ekonominin Canlanmasında ve Yerel Sahiplenmede Coğrafi İşaretler”, *Uludağ Üniversitesi Ziraat Fakültesi Dergisi*, Cilt 22, Sayı 2, 57-66 (2008).

Kılıç, E., “Arşiv Belgelerine Göre Osmanlı’da Odun Dışı Orman Ürünleri”, *4th International Non-Wood Forest Products Symposium*, 4-6 October (2018).

Kumar. V., “Role of Non Wood Forest Products (NWFPs) on Tribal Economy of Gujarat, India”, *Int. J. of Usuf. Mngt.* 16 (1): 67-75 (2015).

Mayer, H., Aksoy, H., “Türkiye Ormanları”, Abant İzzet Baysal Üniversitesi Basımevi/Bolu (1998).

Mazurkiewicz, P., “Corporate Environmental Responsibility:1 Is a common CSR framework possible?”, DevComm-SDO World Bank, (2004).

Mert, A., Dağistan, E., “Tıbbi ve Aromatik Bitkilerin Ekonomik Önemi”., **12. Ulusal Tarım Ekonomisi Kongresi** (2016).

Nath. K. T., Inoue. M., “Forest Villagers in Northeastern Hill Forests of Bangladesh: Examining Their Livelihoods, Livelihood Strategies and Forest Conservation Linkages”, **Small-Scale Forestry** 13:201–217 (2014).

Okka, O., “Mühendislik Ekonomisi Prensipler ve Uygulamalar”, Nobel Yayın, Ankara (2016).

Ok, K., Alagöz, G. Ö., Atıcı, E., Çoban, S., Şenyurt, M., “Süsleme Amaçlı Kullanılan Odun Dışı Orman Ürünlerinin Sürdürülebilir Yönetimi”, Ocak (2014).

Ok, K., Koç, M., “Türkiye’de Odun Dışı Orman Ürünlerinin Planlanmasında Yöntem ve Yaklaşım Sorunu”, **Türkiye Ormanlık Dergisi**, 19(4): 391-402 (2018).

Ok, K., Tengiz, Y.Z., “Türkiye’de Odun Dışı Orman Ürünlerinin Yönetimi” **KSÜ Tarım ve Doğa Dergisi** 21(3):457-471, (2018).

Özel, H., B., Daşdemir, İ., Üzgün, S., Balıkesir Manyas Yöresi Kızıldağ (Pinus brutia Ten.) Ağaçlandırmalarının Teknik ve Ekonomik Analizi, 2023’e Doğru 4. Doğa ve Ormanlık Sempozyumu, ISBN: 978-605- 01-1108-8. Antalya, (2017).

Özhatay. N, Byfield. A, Atay. S, “Türkiye’nin 122 Önemli Bitki Alanı”. WWF Türkiye (Doğal Hayatı Koruma Vakfı) (2005).

Özsan, M., “Beypazarı Orman Köylerinde Kırsal Kalkınma Araştırmaları”, Yüksek Lisans Tezi, **Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü** (2011).

Raimov. R., Fakir. H., “Orman Köylülerinin Odun Dışı Orman Ürünlerini Kullanım Olanakları (Eğirdir Yöresi Örneği)”, **Bilge İnternational Journal of Science and Technology Research**, ISSN: 2651-401X (2018).

Ruckelshaus, W. D., “ Toward a Sustainable World’”, **Scientific American**, September (1989).

Saruhan, Ş., C., Özdemirci, A., Bilim, Felsefe ve Metodoloji, Beta Yayınları, ISBN 978-605-377-499-0, İstanbul, (2005)

Sayın. B., Sayın. C., “Türkiye Süs Bitkileri Üretim ve Pazarlama Yapısının Avrupa Birliği’ne Uyum Açısından Değerlendirilmesi”, **Türkiye VI. Tarım Ekonomist Kongresi** (2004).

Sıray. E., Akçay. Y., “Giresun İli Merkez İlçede Fındık Yetiştiren İşletmelerin Ekonomik Analizi, Üretim ve Pazarlama Sorunlarının Belirlenmesi Üzerine Bir Araştırma”, *GOÜ Ziraat Fakültesi Dergisi*, 27(1), 43-56 (2010).

Sisak. L., “Importance of Non-Wood Forest Product Collection and Use for Inhabitants in The Czech Republic”, *Journal of Forest Science*, 52, 417-426 (2006).

Solmaz, E., “Muğla Orman Köylerinin Kalkınmasına Yönelik Uygulanan Politikaların Yoksulluk Düzeyi ve Orman Kaynaklarının Kullanımına Etkisi”, *Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi (İLKE)*, sayı 19., (2007).

Stoyanova. M., Stoyanov. N., “Non-Wood Forest Products in Bulgaria”, *Silva Balcanica*, 14(1) (2013).

SUN, O, EREN M.E., ORPAK M., 1977; **Temel Ağaç Türlerimizde Tek Ağaç ve Birim Alandaki Odun Çeşidi Oranlarının Saptanması**, TÜBİTAK Yayını, Ankara

Şafak, İ., Okan, T., “Kekik, Defne ve Çam Fıstığının Üretimi ve Pazarlaması”, *Doğu Akdeniz Ormanlık Araştırma Müdürlüğü DOA Dergisi (Journal of DOA)*, İzmir, sayı: 10, s:101-129 (2004).

Taha. M. E., Rizig. H. A., Elamin. H. M. A., Eltahir. M. E. S., Bekele. T., “Role of Non-Wood Forest Products in Welfare of Beneficiary Stakeholders in Sheikan Locality, North Kordofan State, Sudan”, *International Journal of Agriculture, Forestry and Fisheries*, 3(4): 129-136 (2015).

Tamtürk. P., “Farklı Kurutma Yöntemlerinin Ihlamur Çiçeği (*Tilia tomentosa* Moench.) Uçucu Bileşiklerine Etkisi”, Yüksek Lisans Tezi, *Bartın Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü* (2013).

Toksoy. D., Ayaz. H., Şen. G., “Artvin İli Orman Köylerinin Sosyo-Ekonomik Özellikleri”, *Artvin Çoruh Üniversitesi, Orman Fakültesi Dergisi*, 9 (1-2): 1-11 (2008).

Toksoy, D., Ayaz, H., Şen, G., Özden, S., “Doğu Karadeniz Bölgesinde Orman-Köylü İlişkileri”, *Kafkas Üniversitesi, Artvin Orman Fakültesi Dergisi*, 6 (1-2), 79-85 (2005).

Tunçtaner, K., Daşdemir, İ., Ertekin, M., Özel, H., B., Batı Karadeniz Bölgesi Sahilçamı (*Pinus Pinaster Aiton*) Ağaçlandırmalarında Büyümeye İlişkin Teknik Ve Ekonomik Değerlendirmeler (Bartın-Karaçaydere Örnek Çalışması), TÜBİTAK TOVAG Proje no. 3113. Proje Sonuç Raporu. 89. Sayfa, (2007).

Tuttu, G., Ursavaş, S., Söyler, R., “Ihlamur Çiçeğinin Türkiye’deki Hasat Miktarları ve Etnobotanik Kullanımı”, *Anadolu Orman Araştırmaları Dergisi*, 3 (1) 60-66, (2017).

Türkiye Ormanlılar Derneği, “Türkiye Ormanlığı 2019”, Ankara (2019).

Yaman, K., ve Akyıldız, M., H., “Kastamonu’da Yetişen Bazı Odun Dışı Orman ürünlerinin Toplama, İşleme ve Pazarlama Maliyetleri’”, *Kastamonu Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi.*, 8 (1): 26-36 (2008).

Yavuz, A., Erdoğan, Ü., “Organik Tıbbi ve Aromatik Bitkilerin Türkiye’de Üretim Miktarı ve Değerlendirilmesi’”, *Bayburt Üniversitesi Fen Bilimleri Dergisi.*, Cilt: 2 Sayı: 1 (2019).

Yıldırım, H., T., “Türkiye’nin Odun Dışı Orman Ürünleri Üretiminin Ormancılık Politikası Açısından Değerlendirilmesi’”, *I. Ulusal Akdeniz Orman ve Çevre Sempozyum-Kahramanmaraş.*, KSU J. Nat. Sci., Special Issue (2012).

EK AÇIKLAMALAR A.

ANKET FORMU

**ANKET VERİLERİ TANIMLAYICI İSTATİSTİKLERİ
ORMANDA IHLAMUR ÇİÇEĞİ ÜRETİM/TOPLAMA**

Ek A.1: Anket Formu

Bu çalışma; Karabük Üniversitesi / Fen Bilimleri Enstitüsü / Doğal Kaynakların Sürdürülebilir Yönetimi ve Planlaması Ana Bilim Dalı kapsamında yürütülen **“Ihlamur Çiçeğinin; Üretim, Tüketim ve Pazarlama Yapısıyla Orman Köylülerine Katkılarının Değerlendirilmesi: Yenice Örneği”** konulu Yüksek Lisans Tez Projesi için hazırlanmıştır (ankete katılan deneklere ait kişisel bilgiler herhangi bir ortamda paylaşılmayacaktır).

Köyü:.....

Tarih:.....

1. Hane Halkı Reisinin Yaşı kaçtır?

- a) 15-39 b) 40-54 c) 55-64 d) 65+

2. Eğitim durumunuz nedir?

- a) okur-yazar b) ilkokul mezunu c) ortaokul mezunu d)lise mezunu e)
üniversite

3. Engel durumu var mı?

- a) var b) yok

4. Ailenin tüm yıl boyunca geçimini sağladığı etkinlik/gelir elde ettiği kaynağı nedir?

- a) Tarım b) Hayvancılık c) SSK Emekli
d) Memur Emekli e)İşçi/Memur

5.Ailedeki toplam birey sayısı (yaz kış birlikte oturlan) :.....

6.Ailenizdeki toplam çalışabilir birey sayısı :.....

7. Sosyal Güvenceye sahip misiniz? :

Evet () Hayır ()

Hayır ise nedeni:

.....

Evetse sosyal güvence türü :

Emekli () Memur () Bağkur () İsteğe Bağlı SSK ()

8. Ailenizden biri son beş yılda göç etti mi? : Evet () Hayır () Niçin?.....

Ürün ve Üretim Bilgileri

9. Ihlamur çiçeği yıllık üretim miktarınız (yaş olarak) ne kadardır?

.....

10. Ihlamur çiçeği üretim süreçlerinde karşılaştığınız güçlükler nelerdir (en önemli üç tanesini belirtiniz)?

1).....

2).....

3).....

11. Ihlamur çiçeği yörenizde çiçeklenmeye ne zaman başlamaktadır?

.....

12. Ihlamur çiçeğinin yörenizde çiçeklenme süresi ne kadardır?

.....

13. Ihlamur çiçeğinin yörenizde ne zaman toplamaya başlanmaktadır?

.....

14. Ihlamur çiçeğini nasıl toplamaktasınız?

.....

.....

15. Topladığınız Ihlamur çiçeğini nerede kurutuyorsunuz?

.....

16. Topladığınız Ihlamur çiçeğini nasıl kurutmaktasınız?

.....
.....

17. Topladığınız Ihlamur çiçeğinin kurutulmasında hangi işlemleri yapıyorsunuz?

.....
.....

18. Topladığınız Ihlamur çiçeğini kurutma yönteminiz nedir?

.....
.....

19. Toplanan Ihlamur çiçeğinin kurutulmasında uygulanan iş ve işlemler ne sıklıkta yapılmaktadır?

.....

20. Topladığınız Ihlamur çiçeğinin kurutulmasında uygulanan iş ve işlemler ne zamana kadar (kaç ay, kaç gün, kaç hafta süreyle) yapılıyor?

.....

21. Topladığınız Ihlamur çiçeğinin kurutulmasında uygulanan iş ve işlemlerin her birisi ne kadar zamanınızı alıyor?

.....
.....

22. Ihlamur çiçeği ne kadar sürede kurumaktadır?

.....
.....

23. Ihlamur çiçeği kurutulmadan önce herhangi bir işlemde (yıkama vs. gibi) geçiyor mu? Geçiyorsa nelerdir?

.....
.....

24. Ihlamur çiçeği kurutulmadan önce herhangi bir işlemden (yıkama vs. gibi) geçiyorsa bu işlemler kaç kez yapılmaktadır?

.....
.....

25. Ihlamur çiçeği kurutulmadan önce herhangi bir işlemden (yıkama vs. gibi) geçiyorsa her bir işlem için geçen zaman tahminen ne kadar süre almaktadır??

.....
.....

26. Toplayıp kuruttuğunuz ihlamur çiçeği nerede depolanmakta (hangi şartlar altında)?

.....
.....

27. Ihlamur çiçeğinin depolandığı ortamın hava koşulları/şartları nasıldır? Özellikle dikkat ettiğiniz bir hava koşulu var mı?

.....
.....

28. Toplayıp kuruttuğunuz ihlamur çiçeğini nasıl depoluyorsunuz (paketler halinde, torbalayarak, çuvalla vb)?

.....

29. Ihlamur çiçeği üretiminden elde edilen yıllık geliriniz ortalama ne kadardır?

.....

30. Size göre; Ihlamur çiçeği üretim maliyeti satış fiyatının ortalama % kaçını oluşturmaktadır?

.....

31. Ihlamur çiçeği üretiminde kullanılan araç gereçler, tarımsal ekipmanlar nelerdir?

.....

32. Ihlamur çiçeği kimler tarafından toplanmaktadır?

a) aile üyeleri b)işçiler, c)....., d)

33. Bütün Ihlamur çiçeği üretim aşamaları (toplama, kurutma, depolama) ne kadar zaman almaktadır? (kaç ay, kaç hafta, kaç gün)

.....

34. Tüm üretim sezonu boyunca kaç kez sahaya gidilmektedir?

.....

.....

35. Üretmiş olduğunuz Ihlamur çiçeğini kimlere satmaktasınız?

.....

.....

36. Üretmiş olduğunuz Ihlamur çiçeğinin satışını nasıl gerçekleştirmektесiniz?
(Ürünlerinizi peşin mi vadeli mi satıyorsunuz?)

1) tümü peşin

2) % peşin satış

3)Vadeli..... ay vade ile

37. Ihlamur çiçeğine satış öncesi herhangi bir işlem uyguluyor musunuz?

1) Evet 2) Hayır

Evetse bu işlemler nelerdir?

.....

38. Ürettiğiniz ihlamuru satarken hangi tip ambalaj kullanıyorsunuz?

1) Torba 2) Poşet 3)Diğer

39. Size göre ihlamur sırasında alıcılar aşağıdaki konulara ne kadar önem vermektedir?

Önem derecesine göre1-5 puan veriniz?

1) çok az önemli 2) az önemli 3) orta önemli 4) önemli 5)

çok önemli

Ihlamur Çiçeği Satışı Sırasında ALICILARIN En Çok Dikkate Aldıkları Kriterler	PUAN
1- Kalite	
2- Fiyat Uygunluğu	
3- Satış Şekli	
4- Ihlamurun Niteliğinin Bilinmesi	
5- Karışık Olmaması	
6- Diğer	

40. Bal satışınızda size için aşağıdaki konular ne kadar önemlidir? Önem derecesine göre 1-5 puan veriniz?

1) çok az önemli 2) az önemli 3) orta önemli 4) önemli 5) çok önemli

Ihlamur çiçeği satışı sırasında SATICILARIN en çok dikkate aldıkları kriterler	PUAN
1- İyi Fiyat Sağlanması	
2- Peşin Ödeme	
3- Avans Alma	
4- Sürekli Alım Garantisi, Güven Duyma	
5- Kalite	
6- Diğer	

41. Ürettiğiniz ihlamur çiçeğini ne kadarını hangi yöntemle pazarlıyorsunuz? (**birden fazla ise oran belirtiniz**)

Ihlamur Çiçeği Pazarlama Yöntemleri	Toplam Pazarlanan Ürün Miktarının Oranı (%)
1- Perakende Olarak Tanıdıklarına/Tüketicilere	
2- Perakende Olarak Pazarda	
3- Yerel Toptancılara	
4- Büyük Toptancılara	
6- Kooperatife	
7- İhracatçıya	
8- Komisyoncu Firma	
9- Diğer	

42. Ihlamur çiçeğinin birim satış fiyatı ne kadardır?

.....

43. Ihlamur çiçeğini son sattığınız fiyat nedir?

.....
44. Bu yıl ihlamur çiçeğinin hangi fiyattan satmayı bekliyorsunuz?

.....
45. İşçilerin işgücü maliyeti günlük ne kadardır?

.....
46. Ihlamur çiçeği üretiminde yardım aldığınız işçilere toplam olarak ödediğiniz miktar bir üretim dönemi için ne kadardır?

.....
47. Ihlamur çiçeği üretilirken zararlılarla nasıl mücadele edilmektedir?

.....
48. Ihlamur üretimi sürecinde tahminen yakıt tüketimi maliyeti yıllık ne kadardır?

.....
49. Ihlamur çiçeğini paketleme maliyeti ne kadardır?

.....
50. Bir birim (birim bilgisi üreticiden elde edilecek) Ihlamur çiçeğini paketleme süresi ne kadardır?

.....
51. Ihlamur çiçeğini ayrıştırma işlemi nasıl yapılmaktadır?

.....
52. Ihlamur çiçeğini ayrıştırma işlemi ne kadar zaman almaktadır?

53. Üretim alanından ıhlamur çiçeklerinin depolama alanına kadar olan taşıma maliyeti ne kadardır?

.....

54. Bir ağaçtan kaç kg ıhlamur çiçeği elde edilmektedir?

.....

55. Bir gün boyunca kişi başına ne kadar yaş ıhlamur çiçeği üretimi gerçekleşmektedir?

.....

56. Bir günde kaç saat boyunca çalışılmaktadır? Mesai başlama ve bitiş saatleri nedir?

.....

57. ıhlamur çiçeğinin yaş/kuru ağırlık değişimi ne kadardır?

.....

58. Size göre ortalama bir işçi bir ağaçtan ne kadar sürede ıhlamur çiçeği elde edilmektedir?

.....

59. Yıllık öz tüketim amacıyla ayrılan ıhlamur çiçeği miktarı ne kadardır?

.....

60. ıhlamur çiçeği üretimine katılanların yaş aralıkları nelerdir?

a)5-14 b)15-24 c)25-39 d)-4054 e)55-65 f)65+

61. ıhlamur çiçeği üretim sürecinde herhangi bir iş kazası ile karşılaştınız mı ve/veya duyduunuz mu?

.....

.....

.....

62. Ormandan Ihlamur çiçeği üretimi sürecinde herhangi bir iş kazası önlemi almakta mısınız? Evet/Hayır, Evetse nelerdir?

.....

İlginiz ve katkılarınız için teşekkür ederiz.

Ek A.2: Anket Verileri Tanımlayıcı İstatistikleri

Tanımlayıcı İstatistikler						
		N	Min	Max	Mean	Std. Deviation
BIRYSAY	Ailede yaşayan birey sayısı	72	1	12	3,63	2,045
CALSBIRSAY	Çalışabilir birey sayısı	72	1	5	1,36	,698
URTMMIKKURU	Kuru üretim miktarı	72	3	130	29,42	31,893
CICSUR	Çiçeklenme süresi	72	20	40	26,97	5,508
KURTMSURE	Kurutma süresi	72	2	7	3,31	1,096
KURTISLMSUR	Kurutulurken uygulanan işlemlerin süresi	72	2	30	7,71	5,771
KURTMISLMSIK	Kurutulurken uygulanan işlemlerin sıklığı	68	1	4	1,44	,632
YILGELIR*	Yıllık gelir	72	100	8000	1438,89*	1602,072
YUZDEMALYT		72	5	50	23,47	11,768
TOPLMSUR	Toplama süresi	72	5	40	18,35	8,181
ALANGIDSAY	Alana gidiş sayısı	72	2	30	11,99	6,974
SATIS*	Piyasa fiyatı	72	40	100	52,71*	10,412
SONSATISFIY*	Son satış fiyatı	72	30	100	52,18*	14,116
SATFIYBEKLNT*	Satış fiyatı beklentisi	72	60	150	85,42*	18,130
ISC+CR2:CR62IMALYT*	İşçi maliyeti	72	100	200	122,50*	26,841
YAKITMALYT *	Yakıt Maliyeti	72	0	2900	112,50*	382,242
PAKETSURDK	Paketleme süresi	72	2	45	13,67	11,517
AYRISTMSURED K	Ayrıştırma süresi	72	1	4	2,01	,880
AGACBASIURTM IKYAS56	Ağaç başı üretim	72	4	50	10,15	8,510
KISIBASIURTM IKYAS57	Kişi başı yaş üretim miktarı	72	5	20	10,67	3,749
GUNCALSUR58	Günlük çalışma süresi	72	5	14	8,37	1,723
YASKURUDEGIS	Yaş kuru ağırlık değişimi	72	20	50	38,61	8,485
AGACBASIURTM SURE60	Ağaç başı üretim süresi	72	2	5	3,07	,877
OZTUKETMMIK	Öz tüketim miktarı	72	1	10	1,96	2,059
Valid N (listwise)		68				

Ek A. 3: Ormanda Ihlamur Çiçeği Üretim/Toplama



Ormanda budanmış ihlamur ağacı



Budanmış dallardan çiçek ayıklayan aile işletmesi



ÖZGEÇMİŞ

Fatma ATEŞ, 1993 yılında Aksaray’ da doğdu. İlk ve orta öğrenimini Aksaray’da tamamladı. 2013 yılında Karabük Üniversitesi/Edebiyat Fakültesi Coğrafya bölümünü kazandı. 2018 yılında lisans eğitiminden mezun olarak Doğal Kaynakların Sürdürülebilir Planlanması ve Yönetimi Anabilim Dalı’ nda yüksek lisans eğitimine başladı. Halen yüksek lisans eğitimine devam etmektedir.

ADRES BİLGİLERİ

Fatma ATEŞ
Hacı Ahmetli Tepe Köy
Ağaçören / AKSARAY

Tel: 0 538 985 94 78

E Posta: fatma68ates@gmail.com